

В. СОФРОНІВ ЛЕВИЦЬКИЙ

**ПІД
ВЕСЕЛИМ
ОБОРОГОМ**

П'ЄСИ ДЛЯ ТЕАТРІВ МАЛИХ ФОРМ

UNDER THE JOLLY ROOF

COLLECTION OF PLAYS FOR VARIETY SHOW

By

W. SOFRONIV LEVYTSKY

ВАСИЛЬ СОФРОНІВ ЛЕВИЦЬКИЙ

**ПІД
ВЕСЕЛИМ ОБОРОГОМ**

П'ЄСИ ДЛЯ ТЕАТРІВ МАЛИХ ФОРМ

*Бібліотека.
А. В. Шукла
Торонто*

ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА Ч. 3

Торонто, Канада — 1974

Обкладинка:
МИРОН ЛЕВИЦЬКИЙ

Library of Congress Catalog Card Number 72-95327

Всі права застережені автором .

Це видання здійснено завдяки заходам
Комітету "За аматорський театр" в Торонті

Printed by:
Kiev Printers Ltd., 860 Richmond St. West, Toronto, Ontario, M6J 1C9, Canada

ВІД ВИДАВНИЦТВА

Комітет «За аматорський театр» заснувався в Торонті, Онт., в перших місяцях 1972 року як «ад хок комітет» з 5 осіб з метою видати друком два збірники театральних п'єс Василя Софронова Левицького, один для вжитку молодіжних аматорських гуртків і театрів юного глядача, а другий як підручник для старших аматорських гуртків і театральних ансамблів малих форм. В половині лютого 1973 року, завдяки дотації Канадської Шевченківської Фундації та пожертвам інших жертводавців, вийшов накладом комітету перший збірник згаданого автора п. н. «Юний скоморох» з 9 п'єсами для молоді. Книжка має 304 сторінки друку.

Незабаром після цього, накладом комітету вийшла окремим 52-сторінковим нотним випуском музика до двох п'єс згаданого збірника, а саме: музика Миколи Фоменка до п'єси «Царівна на горошині» (12 композицій) і музика Зенона Лавришина до пластової одноактівки «Романтична ватра» (9 композицій).

З виходом другого збірника п'єс В. С. Левицького «Під веселим оборогом», до речі, теж завдяки пожертвам жертводавців, яких список подаємо при кінці книжки, комітет «За аматорський театр» виконав уже своє первісне завдання. Все ж таки комітет задумує продовжувати, по змозі своїх сил і засобів, свою працю чи то у формі дальших видань театрального репертуару для аматорських гуртків та професійних і півпрофесійних театрів, чи у формі всякої іншої практичної допомоги в ділянці організації і праці аматорських театральних гуртків.

СЛОВО ВІД АВТОРА

Кожна людина має вроджений, більший або менший дар наслідування, позування, імперсоніфікації або перевтілення, що є основою театральної гри. Цей дар вже з малої дитини проявляється в наслідуванні рухів, міміки і слів батька-матері. До певного віку цей дар розвивається в дитини підсвідомо і є основою її інтелектуального і фізичного розвитку. Пізніше, цей дар у деяких особливо обдарованих людей дається свідомо розвивати і вишколювати і так родяться мистці сцени або театральні актори. Основою акторського мистецтва є саме цей вроджений акторський талант. Були в історії світового театру, як теж були і в нас великі театральні артисти, які ввійшли до пантеону корифеїв театрального мистецтва без фахової театральної освіти, а тільки силою власного сценічного генія і пізнішого театрального досвіду, що його позинали звичайно з аматорських театрів. Такими були в нас Марко Кропивницький, брати Тобілевичі, Марія Заньковецька, Осип Рубцак і багато інших.

Незлізenna кількість аргументів промовляє сьогодні за те, щоб у теперішньому культурному житті української спільноти на еміграції відродилися славні традиції українського аматорського, або, як тепер в Україні називають, самодіяльного театру. Повертаючися до історії цього театру в нашій батьківщині, мусимо сконстатувати великі заслуги міських і сільських аматорських театрів як для розвитку професійного українського театру, так і для культурного піднесення і національного освідомлення широких народних мас в Україні. В Енциклопедії Українознавства НТШ (гасло-

ва застина) подано про український аматорський театр м. і. такі дані:

«З аматорських вистав 1780-90-их рр. виник на позатку 19 віку театр у Харкові. Домашній аматорський театр ген.-губернатора Я. Лобанова-Ростовського, де грав Котляревський, дав позаток полтавському театрові; перші п'єси Котляревського й Квітки виставляють аматори по різних містах України; 1848 виник аматорський гурток І. Озаркевича в Коломий; за ним позалися вистави у Львові, Перемишлі, Тернополі та інших містах Галичини. В 1860-их рр. аматорські вистави особливо ширяться в Полтаві, Чернігові, на Херсонщині (зокрема в Бобринці та Єлисаветі, де в них беруть угасть Кропивницький і брати Тобілевичі).

При творенні перших українських професійних груп до них прийшло змало визагних акторів з аматорських театрів. Після заборони 1876 вистави аматорських театрів відбувалися здебільшого закрито в приватних залах. Від 1880, не зважаючи на тиск адміністрації, число українських аматорських гуртків безперервно зростало по містах, містечках, великих селах, цукроварнях (з кін. 90-их рр. навіть у військових касарнях). При невисокому, здебільшого, мистецькому рівні, вистави аматорських театрів в добу заборон українського друкованого слова були єдиним способом ширення української свідомости і культури в межах Російської імперії.

З появою «Просвіт» (з 1905) український аматорський театр зростає; діяльність його не меншає і з заборонаю «Просвіт», захоплюючи навіть робітничі передмістя Києва, Харкова, Катеринослава та ін. Не зустрічаючи знагних адміністративних перешкод, аматорський театр у Галичині в кін. 19 й у 20 в. надзвичайно поширився, увійшовши в широко розгалужену мережу «Просвіт». Після 1920 діяльність аматорського театру

в Галичині зростає далі, не зважаючи на намагання польської адміністрації перешкодити його поширенню».

Кожний, хто пам'ятає гаси між обома світовими війнами в Західній Україні під польською окупацією, пригадує собі, що майже не було в тому гасі свідомішого українського села чи містечка, де при житальні Просвіти не було б аматорського гуртка, а в кожному більшому місті було їх і по кілька. Між поодинокими місцевостями відбувався силами цих аматорських гуртків своєрідний культурний обмін, росла національна свідомість, нав'язувалися зв'язки. Аматорський театр відіграв незвичайно важливу роль в культурному і національному розвитку населення Західньої України.

Разом з еміграцією до заморських країн між двома війнами, перенеслася традиція аматорських театрів також у нові країни поселення українців. На стінах домівок українських організацій в усіх осередках української еміграції пишуться фотографії тодішніх аматорських гуртків, які на нових місцях поселення грали не меншу культурну і національну роль, як їх прототипи «в старому краю».

Треба з жалем сконстатувати, що ця традиція аматорських театрів при різних організаціях на теренах української еміграції з припливом нової еміграції після другої світової війни занепада, а можна сказати й зовсім зникла. Були різні для цього причини, між ними брак молодого акторського доросту. Молодь, народжена або вихована вже в новій країні поселення, якщо взагалі не відставала від українського організованого життя, то більше тягнулася до танцювальних і хороших ансамблів, де відповідне знання рідної мови не було першою передумовою активної угасти. Танцювати міг кожний, а співати також і той, хто мовою досконало не володів. Причиною занепаду аматорських театральних ансамблів був теж брак театрального репер-

туару, який відповідав би смакам і зрозумінню нових українських генерацій в країнах поселення.

Включені у цей збірник театральні скежі та інші матеріали повинні знайти своє застосування в естрадних імпрезах малих форм. Оригінальну французьку назву таких імпрез «ревю» (Revue — перегляд) перейняли у незмінній формі англійці і німці (Revue), москалі (ревю), поляки з малою зміною на «ревія», українці на східних українських землях «ревю», а українці на західних українських землях «ревія». Ревю ги ревія це естрадно-розвагова ціловегірна імпреза, складена звичайно із низки коротких продукцій (тожок), в тому коротких комедійних скетів злободенно-сатиричного, ситуаційного або еротичного змісту і різних вокальних, музичних, балетних, деклямаційних, а навіть циркових виступів, пов'язаних дотепними коментарями (конферансом) заповідача поодиноких виступів (конферансьє). Оригінальної української назви на «ревю» ми досі не мали, тому дозволяємо собі при цій нагоді, з огляду на характерну для цих імпрез розмаїтість форми і змісту поодиноких тожок, запропонувати нашим театральним колам замість або побіг уживаної досі гужої назви «ревю» ги «ревія» власну українську назву «естрадна розмайтка» або просто «розмайтка». Чи ця назва прийметься, залежить від вас, театральна громадо.

Коли спільними зусиллями комітету «За аматорський театр» і української спільноти виходить у світ цей збірник коротких, здебільшого одноактових п'єс та інших матеріалів для естрадних імпрез малих форм (естрадних розмайток), то треба підкреслити, що автор і видавці мали на увазі, крім аспекту відкриття нових акторських талантів серед аматорів, перш за все той незаперечний благодійний культурний і національно-виховний вплив, що його може і повинен мати на актора-аматора і на глядача кожний театр рідною мовою в умовах діаспори.

ПАРКА В ПАРКУ

Сценічний жарт в одній відслоні

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Дарка — студентка

Остап — студент

Везір у парку. Весна. Місяць. Лавозка. Десь у кущах свистить птах кардинал. Якщо дія відбувається в Європі, то свистіння американського кардинала треба заступити щебетанням солов'я.

ОСТАП: *(входить швидким кроком, розглядаючись, дивиться на годинник).* Точно шоста. На першу зустріч треба прийти точніше, як на шлюб, — так кажуть неписані закони любовного кодексу. *(Хвилину ходить, посвистуючи, потім сідає на лавозку, знову дивиться на годинник, знову встає).* Я страшенно цікавий, яка вона. Ця моя зустріч з незнайомою, то неначе поїзд у невідоме. Та, що кажу — поїзд. Я навіть не знаю, чи це поїзд, чи літак, чи може — якийсь підтоптаний автобус. Навіть не знаю, як вона називається... Лише її листи говорять про неї багато, вони такі поетичні і такі повні глибоких почувань! Правду сказати, мені трохи невсмак, що це так... через газету. Та що-ж. Скільки знаю дівчат, ніодна не має почуття романтики, ні в одній не видно туті за поезією в житті, за настроєм хвилини. А вже мої товаришки з медицини, це просто жах. Про ніщо інше не говорять, як про дісту, про хлопців, котрий хлопець має своє авто, що більше

практичне, чи «міні-міні», чи «гат пентс», які «гурмеї» були на останній партії і як вони смакували... Ну й ще... про трупів в анатомічному про секторі! І кохайся тут в такій дівчині, зітхай до неї, пиши до неї вірші! А я знайшов на це раду! Прощу: *(виймає з кишені запис і читає)*
Матримоніяльне:

Серед буднів поневірки
Я шукаю собі зірки,
Щоб в життєвій темноті
Освітлила шлях мені.
Вже весна на землю сплила,
В серці тугу розбудила,
Вже кардинали свистять,

(В Європі: Солов'ї в саду ляцять)

А серденько калать-калать.

Листи, але тільки анонімні і без фотографії, слати до адміністрації часопису «Студент» під гаслом «Романтик».

(Входить шведським кроком, розглядаючись, Дарка)

О! Панна Дарця! А ви що тут робите? Ви — в парку?

ДАРКА: *(збентежилася)* Я? В якому парку? А, справді! Я й не завважила! *(розглядається)*

ОСТАП: Куди ж ви так?

ДАРКА: Я... я іду... іду до моєї тітки. Запросила мене на торта з кислої капусти.

ОСТАП: Що-що? На торта з кислої капусти?..

ДАРКА: Так! Торт з кислої капусти тепер наймодніший десерт на американських партіях. Дуже дієтичний! Подумайте: муки в ньому нема, цукру нема, товщу нема, лише трохи крохмалю, щоб капуста трималася купи... і до того помаранчеве джелю! А вітамін у ньому! Голі Мозес!

ОСТАП: А смак?

ДАРКА: О, це не важне! Грунт діста! Будуть теж вуджені польові коники-стрибунці. Це японська страва. Кажу вам, пиха! *(відходить набік, розглядаючись)*.

ОСТАП: *(до публіки)* Чи я не казав? Тут весна, молодість, радість життя, а в неї в голові — торт з кислої капусти і вуджені коники «мейд ін Джапен» *(розглядається, так щоб Дарка не помітила)*.

ДАРКА: А що ви тут робите, Остапе?

ОСТАП: Я? Чекаю... на автобус!

ДАРКА: *(до публіки з насмішкою)* Це правда! Він здібний чекати тільки на автобус! *(до Остапа)* До речі, Остапе, як це по-українському буде: «гат пентс»?

ОСТАП: *(приглядається з усіх боків)* По-українському? *(знижує плечима)* Може... Гарячі пундики!

ДАРКА: Чому якраз пундики?

ОСТАП: А чому гарячі?

ДАРКА: *(до публіки)* Ідіот! То... допобачення! *(стоїть на місці)*.

ОСТАП: *(теж не рухається)* Допобачення! Доброго апетиту на торт з кислої капусти! *(хвилину стоять, вагаючись і чекаючи, хто з них відійде, потім Дарка, розлюжена, відходить)*.

ОСТАП: Прошу! Це тип української студентки «в одній з країн нового поселення»!

Де в неї романтика юности? Де поезія і радість життя? *(нетерпляче дивиться на годинник)* А моєї незнайомки чомусь нема. Та... я не боюсь, вона прийде напевно! *(оглядається і сідає на лавочку)* В останньому листі вона писала до мене: «Я жду тебе! Хвилини погідного дождивання котяться попри мене, мов важкі, золоті монети по гладкій столі. Зі шляхетним бренькотом падають у подолки вічності і, зникаючи, прощаються

зі мною в останнє своїм чистим, усміхненим блиском». Скільки тут чуття, які поетичні порівняння! Чи диво, що я закохався в цю дівчину, не бачивши її ніколи?

ДАРКА: *(вертається, розглядаючись. Побазила Остапа)* О, ви ще тут?

ОСТАП: А ви теж ще тут?

ДАРКА: Я?.. я пригадала собі, що маю підождати тут на одну мою товаришку. Тітка запросила її теж на цей торт...

ОСТАП: Знаю, знаю! На торт з кислій капусти! І саме тут ви маєте її ждати?

ДАРКА: Так, саме тут!

ОСТАП: Саме на цій лавочці?

ДАРКА: Саме на цій лавочці!

ОСТАП: *(зітхає. До себе)* Таке вже моє щастя! Щож, піду, може десь подорозі зустріну мою незнайому. Вона напевно інакша як ця аматорка торта з кислій капусти! *(до Дарки)* Бувайте!

ДАРКА: То ви вже йдете? Маю одне прохання до вас, пане Остапе. Чи ви будете завтра вранці в університеті на анатомії?

ОСТАП: На анатомії? Так, певно, що буду!

ДАРКА: Прошу вас, зробіть мені прислугу: я може трохи спізнюся, то ви зарезервуйте мені там місце коло якогось пристійного трупа.

ОСТАП: *(люто)* Коло двох трупів вам зарезервую місце, панно Дарцю, не коло одного *(скоро виходить)*.

ДАРКА: *(сідає на лавочку)* Боже, борони нас перед наглою смертю і нудними хлопцями. Що вони знають про романтику, про настрої, про поезію кохання? *(зітхає)* Мій незнайомий зовсім інакший. *(розміряно)* Він правдивий поет. В останньому листі писав до мене так поетично: «Нахили

озера очей твоїх, далека, до уст моїх. Нап'юся з них музики щастя. Буду вдивлятися в їх глибину, як безумний рибалка, що на гачок своєї вудки насилує шматки власного серця...» Яке це чудове, яке поетичне! Я знаю, що він взяв це з цієї самої книжки, з якої я відписала це про хвилини доживання, що котяться, мов золоті монети по столі, але чи це має значення?..*(цитуює)* «буду вдивлятися в глибину твоїх очей, як безумний рибалка, що на гачок своєї вудки насилує шматки власного серця...» *(замріяно заплющує оці. В куцах свистить кардинал або себеже соловейко. З-за обр'ю сходить місяць)*. Ах, як хочеться в такий вечір когось кохати!..

ОСТАП: *(входить, розглядається, але не помігає Дарку. Довго приглядається до годинника, котра година, і, поступаючись назад, сідає знегев'я біля Дарки)*.

ДАРКА: *(перелякано)* А! Як же ви мене налякали!

ОСТАП: Що? ви ще тут сидите?

ДАРКА: Як бачите!

ОСТАП: Ваша товаришка якось не спішиться на цей торт з кислій капусти!

ДАРКА: І ваш автобус якось не над'їжджає! *(відвертаються одне від одного і сидять хвилину мовчки)*.

ОСТАП: *(зітхає)* А все таки чудовий сьогодні вечір...

ДАРКА: *(розмріяно)* В такий вечір хочеться мати біля себе когось...

ОСТАП: *(захоплено)* Когось, при кому розквіло б твоє серце. Правда?

ДАРКА: О, так! *(обоє сидять, задивлені перед себе, заслужані в романтичну тишу. Десь здалека гуги звуки вальса. Обоє легко похитуються то в один бік, то в другий. Остап бере Дарку за руку, але*

зараз пускає). О, вибачте! (Але романтичний гар везора і музики знову перемагає. Остап знову бере Дарку за руку і так обоє сидять, заслухані у звуки вальса. Коли музика замовкла, обоє не ворухаються).

ДАРКА: Який чудовий вечір...

ОСТАП: (не випускаючи її руки) Повітря таке запашне, таке п'янке, мов уста дівчини, набренілі любовною жагою... Чуєте, як пристрасно шепоче листя розквітлого бузку?

ДАРКА: Ви говорите, як поет, Остапе! Де ви це читали?

ОСТАП: У своєму серці, панно Дарцю. Бачите, як там явір притулився до берізки?

ДАРКА: Хіба рослини й дерева так кохаються, як люди?

ОСТАП: О, так! Яблуня кохає, коли квітне, бузок кохає... нарциз кохає...

ДАРКА: Як гарно ви це сказали: нарциз кохає... І таксамо, людина, коли кохає — теж квітне. Правда? Її душа розквітає!

ОСТАП: О, так! (дивиться кудись перед себе і погинає рецитувати) Нахили озера очей твоїх, далека, до уст моїх. Нап'юся з них музики щастя. Буду вдивлятися в їх глибину, як безумний рибалка, що на гачок своєї вудки насилує шматки власного серця... Відчиню тобі брами душі моєї і покладу зводжені мости над каналами злоби й болю. Усміхами встелю дорогу твою, ранками вберу твій день...

ДАРКА: Що? Звідки ви це знаєте?

ОСТАП: Я сам це написав... тобто, написав у листі.

ДАРКА: У листі, до кого?

ОСТАП: У листі до одної незнайомої, яку покохав своїм першим коханням!

ДАРКА: *(радісно)* То ви є цей романтичний незнайомий?

ОСТАП: А ви може знаєте цю дівчину? Це, може, та вапа товаришка, що запрошена разом з вами на торг з кислій капусти? Прошу вас, перекажіть їй, що я її кохаю, хоч її не знаю. Я тужу за нею. Чому вона сьогодні сюди не прийшла?

ДАРКА: *(ображена, близька плагу, вириває свою руку з його долоні)* Що? То я маю це переказати моїй товаришці? *(встає з лавки)* Отже знайте, вона казала, що це все, що ви до неї писали, це останні нісенітницї!

ОСТАП: *(теж зривається з лавки)* Що? Що ви казали? Нісенітницї?

ДАРКА: *(передражнюючи Остапа, рецитуює)* «Нахили озера очей твоїх, далека, до уст моїх...» Ну, де ви таке бачили? Та якби хтось нахилив озера, то вони повиливалися б! І де ви бачили такого рибалку, щоб на гачок насильював шматки свого серця? *(з гуттям)* А вона сердешна... вона вам з таким чуттям відписувала: «Я жду на тебе! Хвилини погідного дозидання котяться попри мене, мов важкі золоті монети по гладкій столі. Зі шляхетним бренькотом падають у подолки вічності і, зникаючи, прощаються зо мною своїм чистим усміхненим блиском...»

ОСТАП: А це також остання нісенітниця! Так їй скажіть! Останній ідіотизм! Де хто бачив, щоб хвилини котилися по столі, як золоті монети? А до того, щоб ті золоті монети падали зі стола у вічність, і ніхто їх по дорозі не зловив? Останній ідіотизм!

ДАРКА: Що? *(вибухає плачем. Сідає на лавку).*

ОСТАП: Панно Дарцю, що сталося? Чого ви плачете?

ДАРКА: *(крізь плаз)* Останній ідіотизм! А я це писала йому кров'ю свого серця. Я кожне слово переживала по десять разів. А ви кажете — ідіотизм!

ОСТАП: Як то? Це ви писали? Це ви ця незнайома?
(виймає газету, сідає біля неї) Отже ви знаєте це оголошення? «Серед буднів поневірки...»

ДАРКА: *(крізь плаз скандує даліше)*...

...Я шукаю собі зірки,

Щоб в життєвій темноті

Освітлила путь мені.

Вже весна на землю сплила, *(обоє разом)*

В серці тугу розбудила,

Вже кардинали свистять,

(Солов'ї в саді ляцять)

А серденько калать-калать.

При останніх словах обоє підносять за роги газету, так що заслоняють себе. Хвилина мовчанки. Тоді газета випадає їм з рук, або роздирається на двоє, і видно їх обоє, як зомліли в поцілунку.

ЗАСЛОНА

РЕГАБІЛІТАЦІЯ

Сатиричний скетч

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Степан Пригода — працівник суспільної опіки

Мирон Маринович — безробітний імігрант

Джек Бравн — директор бюро суспільної опіки

Дія відбувається в канцелярії суспільної опіки над злочинцями, які відбули свою кару. На задній стіні напис:

REHABILITATIONAL CASEWORK SERVICE

ПРИГОДА: *(сидить за письмовим столом, порядкує папери, грається настільною запальничкою, потім, гойдаючися на задніх ніжках крісла, переглядає газету. Чути несміливе стукання в двері, раз, другий. Пригода прикидається, що дуже зайнятий працею. Урядовим голосом):* Кам ін!

МАРИНОВИЧ: *(входить несміливо)* Екскюз мі, пліз...

ПРИГОДА: *(не повертаючи голови, далі розглядає акти. За хвилину, не відриваючись від роботи)* Сіт давн, пліз!

(Довга хвилина мовчанки. Маринович покірно стоїть. Врешті зважується заговорити).

МАРИНОВИЧ: Екскюз мі, пліз... *(переходить на українську мову. Відважніше)* Перепрошую, чи пан Пригода?

ПРИГОДА: *(швидко підводить голову).* О, ви українець? Чому ж відразу не кажете? Прошу, сідайте. Я думав, що це якийсь звичайний злочинець.

Ха-ха-ха! Ви знаєте, що я тут опікуюся тільки злочинцями...

МАРИНОВИЧ: Я не тільки українець, я... Ти не пізнаєш мене, Степане?

ПРИГОДА: (*встає з-за письмового стола, приглядається*). Чекайте, чекайте — пізнавати пізнаю, тільки не знаю, хто ви є...

МАРИНОВИЧ: Я — Маринович, Мирон Маринович! Ми ж разом ходили до гімназії у Львові! Не пізнаєш мене, Степане?

ПРИГОДА: (*радісно*). Маринович! Сервус, ти!.. Ну, як би я тебе не впізнав! Тільки знаєш, роки! Де живеш? Де працюєш? Не можу сказати, щоб ти дуже елегантно виглядав. А ти ж колись у Львові був пешрий елегант! Ловелас, поет, актор! Що з тобою тепер? Сідай, прошу! (*сідає за письмовий стіл*).

МАРИНОВИЧ: Еміграція, друже, не кожному служить... Поетам, акторам і ловеласам, як ти кажеш, в кожному разі — ні. Еміграція — як англійський пудінг: ніколи не можеш знати, яка в ньому всередині холера сидить! (*сідає*).

ПРИГОДА: Це правда. Еміграція...

МАРИНОВИЧ: Еміграція — як модерна поезія: зовсім добре обходиться без поетів! (*оба сміються*).

ПРИГОДА: (*гастує Мариновича сигаркою. Закурюють запальничкою, до якої Маринович уважно приглядається*). Гарна, що? Ти знаєш, звідкіль я її маю? Це подарунок вдячності від одного гангстера, якого я на слово витягнув з тюрми і вистарався йому добру посаду!

МАРИНОВИЧ: Як бачу, ти маєш впливи!..

ПРИГОДА: Так... але обмежені. Мої впливи обмежуються тільки до злочинців. Бачиш: Реабілітейшенел кейз-ворк сервіс. (*Оба сміються*). Ти жонатий?

МАРИНОВИЧ: І двоє дітей! І вже більше року безробітний!

ПРИГОДА: Важко кудись вихатися на роботу? Ну, так! Сьогодні, щоб дістати працю, треба бути молодим!

МАРИНОВИЧ: Ходив до посла Кучерепи за протекцією, оббивав пороги у міністра Яремка, у Гросмана, ніщо з того! Ти знаєш, мені найбільше відповідає праця... в парламенті!

ПРИГОДА: О, ти високо ціляєш! Хочеш бути послом?

МАРИНОВИЧ: Але ж ні! Клінером! Звичайним прибиральником! Замітати, порядки робити, пізніше можна авансувати навіть на порт'єра!

ПРИГОДА: А може, знайшлося б щось більш відповідне для твоєї поетичної вдачі? Ти дуже скромний...

МАРИНОВИЧ: Ти знаєш, яка моя друга мрія? Працювати у лікер-борді. За продавця в крамниці з горілками. (*мрійливо*) Чиста робота, вісім годин праці, добра платня, забезпечення на старість... Але туди дуже важко дістатися. Якраз учора я довідався, що ти... маєш впливи! Може б...

ПРИГОДА: (*стурбовано*) Прикро мені, Мироне, справді прикро! Я вже казав тобі, що мої впливи обмежені тільки до злочинців, тобто до реабілітації злочинців. Ми в цьому бюро опікуємося тільки злочинцями, які вийшли з тюрми і хочуть повернутися до нормального, статочного життя, хочуть реабілітуватися. Реабілітейшенел сервіс — це називається, розумієш? Дбаємо, щоб вони мали де мешкати, вишукуємо їм відповідну працю, а якщо не хочуть прийняти праці, то виплачуємо їм нормальне безробіття. Одним словом, робимо все, щоб цих колишніх злочинців не кортіло знову грабувати, красти чи мордувати людей.

МАРИНОВИЧ: Я можу робити щонебудь: копати рови, малювати кімнати, чистити форнеси, возити сміття. Степане... Я сміюся, але... я справді у трагічній ситуації! Я кочую на дно!

ПРИГОДА: Я дуже добре розумію тебе, Мироне, але ти зрозумій також і мене. Ти не є злочинець. Ми реабілітуємо виключно колишніх гангстерів, злодіїв, вбивників, наркоманів... а ти не підходиш ні під одну з тих категорій.

МАРИНОВИЧ: Колишніх злочинців? А хто тут у Канаді реабілітує колишніх поетів, акторів, журналістів, адвокатів? Справді, яка шкода, що я не злочинець!

ПРИГОДА: Зрозумій мене, Мироне! Всюди є свої регулямини. Офіційно, я, як урядовець цієї установи, можу старатися дістати працю тільки для колишнього злочинця, що вийшов з тюрми. А ти колишній актор, поет, інтелектуал, який тюрми навіть не нюхав!

МАРИНОВИЧ: *(зривається з крісла)* А те, що за Польщі сидів два роки в тюрмі за приналежність до ОУН, це не рахується? А рік у советській тюрмі не рахується?

ПРИГОДА: *(розводить руками).*

МАРИНОВИЧ: Слухай, скажи їм, що я злочинець! Скажи їм, що я сидів два, три, десять років у тюрмі! Скажи їм, що я маю високий стаж: що я зарізавав жінку, обрабував банк і живцем з'їв міністра суспільної опіки. Або скажи їм...
(Відгиняються двері і з розмахом входить директор бюро Джек Браун).

БРАВН: Гело, Стів! *(роздягається з плаща і вішає його та капелюх на вішалку біля дверей)* О, ви маєте клієнта? Невер майнд! Скажіть йому, щоб почекав у ждальні. Я маю до вас пильне діло.

МАРИНОВИЧ: *(прибрав в одній хвилині поставу і рухи гангстера)* Невер майнд ю, нот мі, сер! Андерстенд? Нов суперіоріті комплекс! Нов юборменш бігейвіор гір! Гір із нот концентрейшен кемп! Я тут був перший і я не маю часу, демн ю бладі сівіл сервентс, ю!

ПРИГОДА: *(зривається з-за стола і знаками намагається зацитькати Мариновиґа).*

БРАВН: *(до Пригоди)* Хто це є? Що це за тип?

ПРИГОДА: Це... це... досить небезпечний пташок, пане директоре! Вийшов кілька днів тому з тюрми.

БРАВН: Таких взагалі не повинні випускати з тюрми! Виглядає на наркомана або на сексперверта!

МАРИНОВИЧ: Лістен, сер! Ви мене тут не ображайте! Я є чесний злодій! Я відсидів повних десять років у тюрмі і мені належитьсья, щоб ви мене відповідно шанували. Ю бладі рете! Кіднепінґ — донт лайк? До того два голд-апи і один грабунок, полученій із знасилуванням! Райт?

ПРИГОДА: *(до Мариновиґа)* Будьте спокійні, пане. Ми дамо вам добру працю. Можете реґабілітувати себе у суспільному житті.

МАРИНОВИЧ: Що? Працю? А мені нащо праці? Я роздобуду собі гроші і без праці!

БРАВН: Слухайте, пане, ми вам дамо добру, неважку працю, щоб ви могли стати знову нормальною людиною. Погляньте на себе, як ви виглядасте! Ви можете вибрати собі працю, яка буде вам відповідати. Спершу ми будемо допомагати вам також грішми. Ви дістанете найвищу ставку безробіття. Чого ви маєте вертатися до свого низького, злочинного і, правду кажучи, непоплатного способу життя. Ви мусите реґабілітувати себе перед суспільністю. Ми вас просимо... дайте себе переконати!

МАРИНОВИЧ: Ну, як вже так просите... Але це му-
сить бути праця відповідна до мого кримінально-
го стажу!

БРАВН: Може місце сторожа банку? Думаю, що це
для вас надавалося б?

МАРИНОВИЧ: Що ви собі думаєте? Це була б про-
фанація моєї професії! Я, що два рази обкрадав
банк, мав би бути тепер його сторожем? Ніколи!
Я маю вищі кваліфікації! *(До Бравна погрозли-
во):* Спробуйте лиш не дати мені відповідної пра-
ці, то завтра прочитаєте про мене в газетах! На
першій сторінці! Ви знаєте, хто я є? Чули про
такого — Мариновича?

БРАВН: Ах, Маріно! Ви справді Маріно? Ви замор-
дували ювілера, а його жінку і доньку... *(робить
відповідний жест).*

МАРИНОВИЧ: Так, я є Маріно! За зракову поведін-
ку в тюрмі мені подарували половину кари!

БРАВН: *(з повагою)* Містер Маріно *(подає йому руку).*
Я є Джек Бравн. Це для мене велика честь, що я
можу стиснути вашу руку. Пане Пригода, пере-
гляньте наш реєстр найкращих посад, які маємо
до розпорядження, може знайдете щось відповід-
не для пана Маріно!

ПРИГОДА: *(переглядає списки)* Зараз, зараз... Сто-
рож банку — не надається... шофер пана посанд-
ника міста... інспектор міських тротуарів... ексе-
кутор від задовжень з-перед 1914 року... оглядач
міських парків і краєвидів...

МАРИНОВИЧ: Це все мені не відповідає!

ПРИГОДА: Є! Є! Контрольор побитих пляшок у дер-
жавній крамниці алькогольних напитків! Плат-
ня 5 тисяч доларів річно на початок, 18 днів
хворобового, три тижні відпустки, аванс що шість
місяців.

БРАВН: Думаю, що ця посада для вас відповідає, пане Маріно?

МАРИНОВИЧ: *(кленує Бравна по плезі)* О-кей Джек!

ПРИГОДА: Тут адреса крамниці, у якій маєте зголоситися!

МАРИНОВИЧ: *(бере від Пригоди адресу, підморгує до нього і вдаряє себе в груди):* Нарешті я реабілітований!

(Бравн і Пригода кланяються йому у слід. Маринович стає в дверях, поглядає на свій одяг, підходить певним кроком до вішала, скидає своє пальто, бере на себе плащ і капелюх Бравна, потім підходить до письмового стола, бере і ховає в кишеню запальницку, а потім гордим кроком виходить).

ЗАСЛОНА

ЄВШАН—ЗІЛЛЯ

Сатира,
нагороджена на Конкурсі Сатири
Союзу Українок Америки

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Оникій Голобля — власник лазні

Фрозина — його дружина

Редактор

Пан зі Шпитального Товариства

Пані з Цвинтарного Товариства

Панночка з Т-ва опіки над немовлятами і старцями

Пластун

Сумівець

Пан з податкового уряду

Поліцай

Перед піднесенням заслони хлопець кілька разів проходить перед заслоною з таблицею, або двома нагепленими на ньому таблицями з написом: «Сьогодні відкриття першої Української Національної Лазні в... (назва місцевости). Заслона підноситься.

Ждальня в лазні. Зліва малий столик і зогури крісла. З правого боку рядом попід стіну стоять крісла. На задній стіні великий напис: Українська Національна Лазня. Під нею менша таблиця з неграмотно написаним англійським написом: "Today only four the men". "Four" справлено на "for". Далі дощинка з загками на ключі. Біля столика великий пакет з пошти. Видно напис: "Special Delivery". На столі купка листів.

Пані Фрозина Голобля закінжує прикрашувати кімнату, укладає великий букет квітів на столику.

ГОЛОБЛЯ: *(затираючи руки, кидає оком по кімнаті)* Кінчи, кінчи вже, жінко, прибирати. Вже шоста година. О шостій відкриття нашої лазні. Першої Української Національної Лазні на еміграції, власники якої є Оникій Голобля і його дружина пані Фрозина Голобля. Ось-ось почнуть приходити гості. Сьогодні для мужчин, і жінкам тут бути не вільно! *(весело обіймає її)* Можеш хіба заглядати через дірку від ключа... *(сміється задоволено).*

ФРОЗИНА: Я зовсім не цікава! Плетеш дурниці! *(по хвилині)* А ти думаєш, що так зараз і почнуть приходити гості! Аякже! Бодай так пси траву їли!

ГОЛОБЛЯ: Побачиш, кажу тобі зовсім поважно, що я сподіваюся великого напливу людей. Це ж неабияка подія! Відкриття нової української економічної станиці, першої української лазні на території нашого міста! Ну й взагалі на еміграції! Де ти чула про українську лазню на еміграції? Я дав великі оголошення в усій нашій пресі: велика переломова подія! Свій до свого по своє! Підтримуємо рідний промисел! Як дбаємо — так маємо! І так далі, і так далі... Глянь, скільки лише привітальних листів і телеграм прийшло сьогодні з пошти! Я ще навіть не мав часу їх прочитати. О, навіть якийсь пакет! Ти не кажи, наші люди таки вміють свого чоловіка підтримати.

ФРОЗИНА: Ага, я забула тобі сказати. Прийшов з пошти цей пакет, але був неоплачений і я мусіла заплатити подвійне порто! Не знаю, що там є. Цікаво, що люди пишуть. Може прочитаєш наперед привіти, поки хто прийде.

ГОЛОБЛЯ: А й справді... *(переглядає листи, зитає адресу)* До Вельмишановного й Високоповажаного Пана і Добродія Оникія Голоблі, власника першої на еміграції української національної лазні. *(рознезатує лист і зитає)* «Вельмишановний Пане Голобля! Щирий привіт і GRATULYACIЇ з нагоди відкриття першої на еміграції української національної лазні. Віримо, що ваше підприємство буде розвиватися якнайкраще на славу нашої поневоленої Неньки України і нашої прибраної другої батьківщини Канади *(або іншої країни)*. Слава не поляже! Пам'ятаймо всі про національну вкладку! Комітет Українців Канади! *(або інша крайова установа)*. Бачиш? Бачиш? Чи я тобі не казав? Сьогодні найщасливіший день у моєму житті! Нарешті чую, що будемо стояти на власних ногах. До власника бізнесу українське громадянство зараз інакше ставиться: «вельмишановний», «високоповажаний»! *(відкриває другий лист і зитає)* «Через фізичну чистоту до моральної досконалості! Сильно, красно, обережно, бисто! Пластова Станія в...» Ну, це певне. Хто, як хто, але наша ідейна пластова молодь мене напевно підтримає. А ось ще лист від СУМ-у. Кохана, дорога Сумівська молодь! *(рознезатує листа й зитає)* «Свобода людині! Свобода народам! Як купатися, то тільки в українській лазні! Осередок СУМ у...» Чи я не казав? Хто, як хто, але наша молодь розуміє важливість клича «свій до свого». Я в цьому певен! *(рознезатує і зитає дальшого листа)* «В цю рокову історичну хвилину, коли годинник історії б'є п'ять перед дванадцятю, у славу річницю нашої діяльності і боротьби проти «пакс Романа» ремігаючих волів українського опортунізму, закликаємо вас: навіть у лазні стійте твердо на наших

націоналістичних позиціях! Слава Україні! Героям слава! Ліга Визволення України» (або інша подібна політична організація) (читає дальшого листа) «Якби Україна мала більше лазень, то вже давно була б самостійною державою! Слава Українській Національній Лазні! Слава Українській Національній Раді! Комітет Прихильників Української Національної Ради в...» Чекай, чекай, чекай! Тут є ще й лист від Союзу Українок Канади (Америци): «Як мужчина йде до лазні, то щось із ним невиразно! Бо із лазні помалечку стежка просто йде у гречку! Хай живе перша українська лазня панства Голоблів! Союз Українок Канади, Відділ Торонто (або інша країна й інше місто)

ФРОЗИНА: А й справді! Треба мені бути обережною! (скрито показує на Голоблю)

ГОЛОБЛЯ: (далі переглядає листи, зитає адреси) Ось тепер то я вже не боюся, що мій інтерес провалиться! Всі українські організації про мене пам'ятають! Прошу, скільки тут тих листів! Навіть не знаю, коли це все попрочитую. Але цікаво, що тут у цьому пакеті?

ФРОЗИНА: Я теж дуже цікава! Це той, що прийшов з пошти неоплачений!

ГОЛОБЛЯ: (розпаковує пакет. Виймає велику в'язанку засушеного зілля)

ФРОЗИНА: А це що таке? Це такий подарунок?

ГОЛОБЛЯ: Зараз-зараз! Поволі-поволі! Тут єсть лист. (розпаковує і зитає) «Вельмишановний пане Голобля! З нагоди небувалого факту відкриття першої української національної лазні на еміграції, дозволяємо собі післати вам китицю оригінального, засушеного євшан-зілля. Євшан-зілля це найцінніший фактор нашого національ-

ного відродження, наша опора у найважчій, найтрагічнішій добі нашої історії, в обличчі потворних сил, що сприяглися на наше знищення. Додавайте до кожної ванни щипту цього чародійного ешан-зілля. Належність за цих п'ять фунтів оригінального ешан-зілля лише 50 доларів. Просимо вислати їх відвратною поштою на нашу адресу. Об'єднання Працівників Дитячої і Молодечої Літератури — ОПДМЛ».

(Чути дзвінок. Голобля дає Фрозині знаки, щоб вийшла, потім випихає її з кімнати. Вбігає Редактор)

РЕДАКТОР: Не було ще нікого? Я перший? Це знаменито *(до Голоблі)* Гратулюю! Гратулюю! Гратулюю, пане Голобля! Вітаю вас і ваше знамените підприємство від найпочитнішого українського тижневика «Вільні сплетні» *(стискає йому руку)*

ГОЛОВЛЯ: Дякую, дякую, пане редакторе. Ви завжди маєте щастя бути першим. Навіть у моїй лазні!

РЕДАКТОР: Не щастя, а хист! Це називається журналістичний хист. Редактор повинен бути завжди перший там, де... щось у траві пищить. *(робить знак вихилення гарки)*

ГОЛОВЛЯ: На жаль, на жаль, пане редакторе, ніщо в траві не пищить... бо то бізнес, пане редакторе, і не вільно. Але зате маєте в мене сьогодні купіль безплатно. Прошу, будь ласка, заходьте у ці двері. *(подає йому ключ із гачка)* Лазничка число шість.

РЕДАКТОР: Що? Купіль? *(знижує з несмаком плегима)* Не гнівайтесь, пане Голобля... може колись пізніше. Я сьогодні дуже не маю часу. Я просто з редакції. Прошу вас про маленьке інтерв'ю!

Інтерв'ю з відомим українським промисловцем, власником першої української національної лазні, паном Оникієм Голоблею. *(виймає з тегки записник, сідає за стіл, запрошує Голобля, щоб сів)* Скажіть мені, пане Голобля, що спонукало вас взятися до заснування цієї лазні?

ГОЛОБЛЯ: Я це вам дуже радо скажу, пане редакторе. До цього часу я працював у будівельному підприємстві. І я побачив, що кожний українець, як тільки купить хату, то зараз переробляє в тій хаті лазничку на другому поверсі на кухню, а з кухні робить додаткову кімнату для винайму...

РЕДАКТОР: Що ви кажете? З лазнички робить кухню, а з кухні додаткову кімнату для винайму... Цікаво, цікаво! *(записує)*

ГОЛОБЛЯ: То я думаю собі: якщо українці поперемінювали в себе дома свої лазнички на кухні, то мусітимуть купатися десь поза домом. От я й відкрив свою першу українську національну лазню для вигоди українців...

РЕДАКТОР: Стривайте, стривайте! Вернімся ще до тієї перебудови лазнички на кухню, а кухні...

ГОЛОБЛЯ: На додаткову кімнату для винайму.

РЕДАКТОР: Бо саме я купив собі недавно дім і маю теж лазничку... на другому поверсі.

ГОЛОБЛЯ: Нічого легшого, як перебудувати, пане редакторе! Отримуєте додаткову кімнату для винайму й заощаджуєте щонайменше десять доларів місячно на гарячій воді!

РЕДАКТОР: Геніяльно! Геніяльно! Це буде одно з найцікавіших інтерв'ю, які колинебудь були в моєму часописі.

ГОЛОБЛЯ: Про відкриття моєї лазні?

РЕДАКТОР: *(встає)* Не бійтеся, пане Голобля, вже ми й про вашу лазню теж згадаємо. Все зроби-

мо, все зробимо. *(клепає його по плезі)* Але є ще одна справа, пане Голобля, ми помістимо інтерв'ю з вами, ми помістимо великий репортаж з відчинення вашої лазні, але... може б так... якесь постійне, якесь гарне, пікантне, заохочуюче оголошенько до нашої газети, що? Адже рекламами це готовий клієнт! А крім цього треба ж підтримати свою національну газету. Знаєте: свій до свого по своє! Це вас дорого коштувати не буде!

(Чути дзвінок)

ГОЛОБЛЯ: *(заклопотано)* Ах, оголошення... Клієнт! Хвилиночку, пане редакторе, тим часом прошу сісти собі тут... клієнт прийшов!

РЕДАКТОР: Пане Голобля, я дуже не маю часу...
(Входить пан із Шпитального Товариства)

ГОЛОБЛЯ: *(нетерпляче)* Прошу сісти собі тут, я тільки полагоджу цього клієнта *(саджає редактора на перше крісло під стіною. До Пана зі Шпитального Товариства дуже звігливо)* Моє поважаннячко, пану добродієві! Дякую, що загостили до моєї лазні. Ванна? Душ? Парня? Прошу *(сягає по ключ)* Лазничка число 6. Прошу, ці двері!..

ПАН: *(говорить з емпазою)* Дякую, дякую... Купатися, то може іншим разом, пане директоре. Я приходжу в справі більш... більш громадського й патріотичного характеру. Йдеться тут, пане директоре...

ГОЛОБЛЯ: *(ніяково)* Який я там директор?

ПАН: О, чому ні! Ви диригуєте тут теплою і зимною водою, то ви є директор. Вам зовсім заслужено належить цей титул. Отже, пане директоре, буду говорити коротко. Як ви знаєте, в цілому нашому місті невідклично відчувається потреба

українського шпиталю. Український шпиталь це єдине місце, де ми вільно могли б за старими нашими українськими звичаями і традиціями — родитися і вмирати. Тому наше Шпитальне Товариство імени св. Андрея звертається до вас, пане директоре, як до нашого відомого бизнесмена й мецената...

ГОЛОВЛЯ: Але ж я тількищо починаю, пане добродію... сьогодні тільки відкриття мого підприємства!

ПАН: Саме з нагоди відкриття, коли ви й ваша перша українська національна лазня починає бути осередком уваги української спільноти в нашому місті, є найкраща для вас нагода скласти ваш щедрий дар.

ГОЛОВЛЯ: Щедрий дар!

ПАН: Український шпиталь міг би навіть визначно причинитися до вашого бизнесу, пане Голобля; ви могли б нам, наприклад, ...мити трупів! (*просягає до нього список померлих*) Прошу!

(*Входить пані з Цвинтарного Товариства, вся в горному*)

ГОЛОВЛЯ: Хвилинку, хвилинку, пане добродію... Прошу тим часом сісти тут, а я полагоджу справу з цією панею (*саджає Пана на крісло біля редактора. До Пані дуже звіжливо*) Вітаю вас пані і дякую за пам'ять про мою лазню. Як це приємно, що про мене наші громадяни й громадянки пам'ятають! Але одночасно мені дуже прикро, бо... сьогодні купіль тільки для мужчин. Для пань тільки в середи і п'ятниці. У пісні дні, прошу пані, легко запам'ятати. У пісні дні! Таке переповнення, прошу пані, ось панове чекають на свою чергу...

ПАНІ: (*говорить поволі і достойно, рівним гробовим голосом*) Заблуканий мандрівнику по земській

долині плачу... *(підносить руки вгору)* Смерть наша ціль і смерть наше визволення!..

ГОЛОВЛЯ: О, то ви, пані, мабуть помилилися... Похоронне заведення пана... *(прізвище)* на цій самій вулиці, але трохи нижче.

ПАНІ: Ні, я не помилилася, мій брате. Я з українського цвинтарного товариства. Всіх нас чекає одна доля, всіх нас чекає смерть. Наше гасло: один народ — один цвинтар! Ми хочемо вас також мати поміж собою... Думаємо, що ви, як відомий український бізнесмен, не відмовитеся купити один патріотичний пай на українському цвинтарі... *(протягає список)*

ГОЛОВЛЯ: Пані, я ще зовсім не збираюся вмирати! Хвилину тому цей пан просив мене про жертву на шпиталь, а ви вже збираєтеся мене ховати...

ПАНІ: Ми постараємося, щоб український цвинтар був у найближчому сусідстві українського шпиталю. Можна буде стояти одною ногою в шпиталі, а другою на цвинтарі. Прошу тут є заява про прийняття в члени.

(Входить Панночка з Товариства опіки над старцями і немовлятами)

ГОЛОВЛЯ: *(побазивши їй до Пані з Цвинтарного Товариства)* Хвилинку, пані... Будь ласка, сядьте тут тим часом, ось клієнтка — я мушу її обслужити. Будь ласка, підждіть хвилинку... *(до Панночки)* Вітаю вас, пані! Мені дуже прикро, але... *(показує на таблицю з написом):* Today only for the men!

ПАННОЧКА: *(говорить з англійським акцентом, так як говорить завгену промову)* Пане власнику першої української лазні на еміграції. Я любила б разом...

ГОЛОВЛЯ: *(перериває їй)* Разом? Пані, що ви собі думаєте. Це неморальність! У мене купаються

панове окремо і пані окремо! У мене немає ніякого «разом»!

ПАННОЧКА: Ніяке окремо, а разом! Прошу мені не перебивати! Я любила би разом з цілим українським громадянством погратулювати вам, що ви годні були отворити цей правдивий, ріел український стімбат. Я тут маю приємність репрезентувати два українські товариства: Товариство опіки над старцями і Товариство опіки над немовлятами. Ви знаєте, що найбільше допомоги від українського громадянства потребують ті наші люди, що ще нічого не можуть, і ті, що вже нічого не можуть. Тут, прошу, є листа, на яку прошу вписати свій щедрий дар!

(Вбігає Пластун, а за ним Сумівець в одностроях. Вони зударяються в дверях і руками сперегаються, котрий з них перший).

ГОЛОВЛЯ: О, Боже! Знову дар! *(побаגיע Пластуну і Сумівця)* Нарешті два клієнти! *(заки Пластун і Сумівець сперегаються, Голобля садовить Панночку на крісло побіг інших)*

ПЛАСТУН: Прошу не перебігати! Це свинство! *(стає перед Сумівцем)*

СУМІВЕЦЬ: Це не я перебігаю, це ти! *(стає перед Пластуном)*

ПЛАСТУН: Я тут був перший! *(відпихає Сумівця)*
Крім цього Пласт перший видав відозву в справі будови Пластового Дому!

СУМІВЕЦЬ: А СУМ таки перший збудує свій дім!
Прошу мене не тручати!

ПЛАСТУН: Ти сам тручашся!

СУМІВЕЦЬ: Поволі, поволі, ти до кого?

ГОЛОВЛЯ: Панове, панове, прошу за чергою! Порядок мусить бути! Для всіх вистачить і лазничок і води *(подає пластунові ключ)* Прошу, лазничка число 6.

ПЛАСТУН: *(стає раптом перед Голоблею на струнко і поздоровляє)* Сильно, красно, обережно, бистро! Пластун-розвідчик, провідник, виховник, скоб, сокіл і вовк неситий, Гриць Мамалига, псевдо Пришійкобиліхвіст, голосить слухняно, що Пластовий Дім є найпекучішою потребою...

СУМІВЕЦЬ: *(перериває йому)* Прошу його не слухати! Це Сумівський дім є найпекучішою потребою. Прошу дати свою пожертву на будову Сумівського Дому! *(наставляє листу)*

ГОЛОВЛЯ: Але ж панове! Від тих найпекучіших потреб я вже цілий попечений!

ПЛАСТУН: Перепрошую, я був перший! Прошу, тут листа на Пластовий Дім! *(погинає машерувати на місці і при тому співає)* Гей, життя ти наше юне, молоде...

СУМІВЕЦЬ: *(погинає також машерувати і співає)* Що гостра куля мене забила о пів до другої години...

(Входить урядовець податкового уряду. Голобля побачив його, хоче втихомирити хлопців врешті крижить) Струнко! *(Хлопці стають на струнко)* Сідати! *(Обидва скоро сідають на крисла рядом з іншими)*

ГОЛОВЛЯ: *(до публіки)* Я ніколи не сподівався, що в моїм бізнесі буде аж такий великий рух!

УРЯДОВЕЦЬ: Гу із де бос гір, пліз? Хто є власником цього підприємства? Ви?

ГОЛОВЛЯ: *(до публіки)* Ну, нарешті клієнт! Так, я. До ваших послуг. Лазничка, душ, ванна, лазня?

УРЯДОВЕЦЬ: Як іде бізнес, пане? *(оглядає обстанову, рахує клієнтів)*

ГОЛОВЛЯ: О, мій бізнес іде знаменито! Ви не бачите? Всі лазнички зайняті, парня заповнена і, подивіться, ще стільки людей чекає на свою чергу.

Просто не можу дати собі ради. Але для вас, пане, я маю ще одну незайняту лазничку... *(подає ключ)* Лазничка число 6.

УРЯДОВЕЦЬ: Гов ту гелл віт юр «лазничка»! Я не прийшов сюди купатися. *(виглядає з тегки записник)* Я — з податкового уряду. Хочу побачити, який у вас рух, скільки заробляєте. Мушу поставити вам відповідну податкову клясу. Думаю, що можу поставити вам найвищу: ферст класс бизнес! *(записує)* Дякую! Гуд бай! *(виходить)*

ГОЛОВЛЯ: Податкову клясу? Ферст класс бизнес? Рятуйте люди! *(біжить за урядовцем)* Пане, пане, зачекайте!

(На дверях стає поліцай, високий, кремезний. Всі зацікавлені. Хейлину оглядає все довкола. З суворою виразом переходить попри кожного з «клієнтів», які збентежено, одне за одним встають з крісла і знову сідають. Врешті підходить до Головли)

ГОЛОВЛЯ: Маєш тобі! Поліцай!

ПОЛЦАЙ: Ю ар де бос гір? Ви є господар в цьому бизнесі?

ГОЛОВЛЯ: Го-господар то я є, але вірте мені, пане поліцай, це не є ніякий бизнес!

ПОЛЦАЙ: *(суворо)* То це має бути лазня? Чоловіки й жінки разом? Це дім розпусти, а не лазня! *(виглядає книжку й записує)*

ГОЛОВЛЯ: Пане поліцай, я в тому не винен. Це зовсім не є клієнти, це... це євшан-зілля їх до мене постягало! Євшан-зілля! Не вірите? Ось воно. *(вибирає в'язанку засушеного зілля з пакету)* Понюхайте самі, як воно пахне. Понюхайте!

ПОЛЦАЙ: Що? Ви тут продасте щось для нюхання також? Наркотики? *(записує)* Торгівля наркотиками. Драг тrefфік!!!..

ГОЛОБЛЯ: Пане поліцай! Це не є ніякий бізнес, ані ніякий наркотик, це...

ПОЛІЦАЙ: В суді, в суді будете давати вияснення, дорогий пане! Дістанете 100 доларів кари перш за все за те, що ваш бізнес по 10-ій годині вночі ще відчинений. А крім того будете відповідати за ширення неморальности (показує на клієнтів) і за... торгівлю наркотиками! Це зілля я забираю як доказ злочину! (відбирає у Голоблі в'язанку зілля)

ГОЛОБЛЯ: (є розпуці) Пане поліцай, кажу ж вам, що це не є ніякий наркотик! Понюхайте самі, як не вірите. Понюхайте, ради Бога! Це євшан-зілля! Таке чародійне зілля, що стягнуло до мене всіх цих українців, тільки що, замість купатися, вони всі прийшли до мене по гроші. Понюхайте самі!

ПОЛІЦАЙ: (нюхає один, другий і третій раз, і під час того, немов перероджується і говорить зворушено) Цей запах! Запах землі моїх батьків... золота, далека Україна! О, Боже, чи аж цього зілля треба було, щоб нагадати мені, хто я такий? (захоплено нюхає ще раз і віддає в'язанку зілля Голоблі) Пане, я... я також українець, мій батько і моя мати також були українці! Це справді чародійне зілля, що привернуло мене до мого народу... (Голобля витягає хустину, втирає сльози з огей і голосно видуває ніс. Хвилиною сповненої землювання мовганки. Поліцай тим тим часом витягає портфель і нишпорить щось у ньому. Всі збігаються і заглядають. Врешті захожують до Голоблі) Пане, ви українець, я українець... я маю тут до розпродажу... квитки на балъ поліцаїв. Може купите два?

(Німа картина загального остовіння)

ЗАСЛОНА

АСЕКУРАЦІЯ НА ВЕРШИНАХ

ДІЄВІ ОСОБИ:

Вадим Довгополий — колишній вчитель

Ніна — його дружина

Богдан Шовкопляс — організатор українського Асекураційного Товариства "Добробут по смерті"

Вітальня у Довгополий. Скромна обстановка: гестерфїлд, низький столик, два фотелі. Входить Довгополий, в робітничому одязі, з «ланг-баксою» в руці. Під пахвою має коробку з зоколядками, загорнену в декоративний папір. Кладе одне і друге на стіл, бере з стола пошту, переглядає, гитає адресу на листі:

ДОВГОПОЛИЙ: Вельмишановний пан професор Вадим Довгополий... (до себе) Пан професор... (махає рукою) Було колись в Україні!.. (скидає плащ, кидає його на гестерфїлд, а сам втомлено сідає у фотель. Відпогиває .Чути голос Ніни з кухні)

НІНА: Ну, нарешті! Що з тобою? Чекаю і чекаю з обідом! (входить у фартушку) Я вже думала, що тобі щось приключилося. Як так можна? (забирає плащ і капелюх, спрятує «лангбаксу») Ти чого так спізнився сьогодні?

ДОВГОПОЛИЙ: (встає і бере коробку з зоколядками з стола) А ось чого! Дорога Ніночко, прийми від мене цю скромну коробочку чоколядок... (цілує її)

НІНА: Чоколядки? А це що сталося? З якої це нагоди? Це надзвичайний випадок у нашому подружжю житті!

ДОВГОПОЛИЙ: *(заклопотано)* Якто? Ти не знаєш?..

Скажу тобі правду, Ніночко, що я теж не знаю, з якої це нагоди я купив тобі ці чоколядки... Бачиш... коли я сьогодні вранці ішов до роботи, то ти мене якось так приємно і з притиском поцілувала, що я зараз подумав собі, що сьогодні мусять бути або твої уродини або річниця нашого шлюбу. Ото ж я на всякий випадок купив тобі цю коробочку чоколяд... *(цілує її ще раз і знову сідає у фотель)* А тепер щодо випадку, то я признаюся тобі, Ніночко, що я справді мав подорозі... маленький випадок.

НІНА: *(перелякано)* А чи я не казала! Я прочувала, що щось мусіло статися!

ДОВГОПОЛИЙ: Ще трохи, а було б мене авто переїхало!

НІНА: Авто! Бачиш? Бачиш? Чи я не кажу тобі завжди, щоб ти більше уважав на вулиці, як ідеш? А ти ходиш, як сновида! Справжній старокрайовий професор!

ДОВГОПОЛИЙ: Уяви собі: *(встає і підходить до Ніни)* я зовсім спокійно переходжу собі на другий бік вулиці на червоне світло, а тут ні звідси ні звідти — авто! Просто пакує на мене!

НІНА: Ну, щось таке! Божевільні люди, а не шофери! Це є Канада! *(Америка!)* Світло не світло — валить на живого чоловіка! І що? Нічого тобі не сталося?

ДОВГОПОЛИЙ: На щастя, ні!

НІНА: Напевно тобі нічого не сталося?

ДОВГОПОЛИЙ: Як бачиш: живий і здоровий...

НІНА: *(з жалем)* А може все таки десь тебе зачепив? Можна б дістати порядне відшкодування!

ДОВГОПОЛИЙ: Аякже, відшкодування! Тут такі дурні закони, що як переходиш вулицю на червоне

світло, то дулю дістанеш, а не відшкодування!
В цій Канаді людина непевна ні дня, ні години!
(кидається на гестерфільд)

НІНА: Це страшно! (сідає біля головіка і пригор-
тається до нього) І подумати тільки, що я могла
вже тепер бути вдовою!

ДОВГОПОЛИЙ: А скажи мені, Ніночко, правду: як-
би я так умер або авто мене переїхало, чи ти
вийшла б удруге заміж?

НІНА: Як ти можеш щось таке питатися, Вадимку?
Якби я сказала тобі, що я вийшла б удруге за-
між, то це було б тобі дуже прикро! Ні?

ДОВГОПОЛИЙ: Та... трохи. Ти маєш рацію!

НІНА: А якщо б я сказала, що нізащо в світі не ви-
йшла б вже більше заміж, то тобі теж було б
дуже прикро! Правда? (дзвінок) Хтось дзвонить!

ДОВГОПОЛИЙ: Прошу тебе, хто б це не був, скажи,
що мене немає вдома! Я ж ще не обідав!

НІНА: (виходить і через хвилину вертається схвилю-
вана) Це якийсь нахабний асекураційний агент!
Каже, що це неможливо, щоб тебе не було вдо-
ма, бо тепер пора на обід і ти мусиш бути дома!

ДОВГОПОЛИЙ: (рیشуге) Піду сам і сам скажу йому,
що мене немає вдома! (іде до дверей, але у две-
рях появляється Шовкопляс)

ШОВКОПЛЯС: (говорить з притиском, завзено) Доб-
рий вечір і моє поважання панству! Я дуже щас-
ливий, що застав вас обос, панство, вдома. Дуже
гарний день сьогодні, правда? Вчора було тро-
хи холодніше... Цікаво, як буде завтра. Має па-
дати дощ. Так заповідало сьогодні радіо на
українській передачі. Тобто воно заповідало по-
году, але коли воно заповідає погоду, то, значить,
буде дощ! Панство дозвольте, що я сяду? (сідає
на фотель ліворуз)

ДОВГОПОЛИЙ: Прошу... прошу, тільки бачите... я сьогодні ще не обідав! *(сідає на канані посередині. Ніна сідає на фотель праворуг)*

ШОВКОПЛЯС: О, це нічого! Ви знаєте, це навіть здорово час до часу не обідати. О, вибачте! Дозвольте представитися. *(встає)*. Я називаюся Богдан Шовкопляс. Я являюся організатором Українського Асекураційного Товариства «Добробут по смерті». *(сідає, дивиться зальотно на Ніну. До Ніни)* Ви, пані, мене не впізнасте? А мені здається, що я вас вже десь бачив... Чи не на вічі за патріархат?

НІНА: Вибачте: я православна! Але мій чоловік — католик!

ШОВКОПЛЯС: Не шкодить! Тепер вже собі зовсім добре пригадую: я бачив вас на... на Святі Соборности! Я дуже добре згадую гарні обличчя...

НІНА: *(заскожена)* О! Дуже дякую!.. *(поправляє зачіску)*

ШОВКОПЛЯС: Так! Я маю дуже добру пам'ять. А, наприклад, моя сестра не має доброї пам'яті... Ви не знаєте, панство, моєї сестри? Всі українські часописи недавно про неї писали і поміщували її фотографію. Подумайте, її чоловік помер нагло на серце і вона дістала від нашого Асекураційного Товариства «Добробут по смерті» 20 тисяч доларів асекурації! 20 тисяч доларів! Яке щастя, правда?.. До речі, я маю тут для милої пані дому маленький подаруночок, так би мовити, привіт від Українського Асекураційного Товариства «Добробут по смерті». *(встає, виймає із своєї торби загорнений в декоративний папір пакет і подає Ніні)*

НІНА: Ах, що це ви, справді... *(встає і розпаковує пакет)* Це вже другий сьогодні несподіваний по-

дарунок я дістаю! *(скрикує захоплено. Виймає отравлену у рамки портретову фотографію і приглядається їй, але так, що публіка портрету не бачить)*

ШОВКОПЛЯС: *(патетично)* Це портрет нашого президента!

ДОВГОПОЛИЙ: Що, Ніксона?

ШОВКОПЛЯС: Алеж пане, нашого президента!

ДОВГОПОЛИЙ: Трудо? Трудо не є ніяким президентом, він є прем'єром!

ШОВКОПЛЯС: *(досадно)* Президента Українського Асекураційного Товариства «Добробут по смерті»!

НІНА: *(милюється портретом)* Ах, який мужчина! Яке високе чоло!

ДОВГОПОЛИЙ: *(до себе)* Чоло аж по сам комір.

НІНА: Який мужеський ніс!

ДОВГОПОЛИЙ: Ніс довгий — розум короткий!

НІНА: *(здіймає з стіни іншу картину і вішає портрет)*
Дякую вам дуже, пане... пане...

ШОВКОПЛЯС: Шовкопляс називаюся. Але, повертаючися до судна справи... для вас, пане професоре, я теж щось маю *(виймає з торби невеличкий модель корабля)*

ДОВГОПОЛИЙ: *(насторожено)* Це для мене? Пане! Я ще так не здитинів, щоб бавитися такими іграшками!

ШОВКОПЛЯС: Я знаю, пане професоре! Дозвольте, що я собі сяду.*(сідає. За ним сідає на своєму місці Ніна. Шовкопляс говорить завзетим тоном)* Цей корабель, прошу панства, це наочний символ необхідності життєвої асекурації кожної людини. Подумайте, пане професоре, як приємно плисти кораблем, коли море спокійне! Воно лагідно колише вас на своїх хвилях, як колисала

вас ваша дорога матуся, коли ви були ще ось-таким малесеньким бельбасиком... Але, о горе, горе вам, коли зірветься страшний буревій і почне кидати вашим кораблем та заливати його своїми бурунами, коли почне гнати його на гострі скелі нещастя і наглої та несподіваної смерті! Я думаю, що ви тепер зрозуміли символіку цього корабля, пане професоре. Я не буду вам цього ближче пояснювати. *(встає і церемонійно вругає йому корабель)* Пане професоре! Я пропоную вам заасекуруватися на життя у передовій всеукраїнській забезпеченій установі, в Асекураційному Товаристві «Добробут по смерті». *(стає і рецитусе)* 250 тисяч членів! 16 мільярдів доларів власного капіталу! Модерні і вигідні роди забезпечення! Мінімальна... перепрошую, максимальна допомога членам і українським установам! Власний щоденник, який щодня подає вам вичерпні інформації, де і коли хто з українців помер! Першокласна відпочинкова оселя для живих, і мертвих, і ненароджених членів! Одним словом: гордість української спільноти в Америці і Канаді!

ДОВГОПОЛИЙ: *(встає і підходить близько до Шовкопляса)* Вибачайте, пане... пане Шовкопляс! Щоб ви не тратили собі даремно часу, хочу вам відразу сказати: з тієї муки хліба не буде! Ви зле потрапили. У мене було вже багато таких, як ви, і ніщо з того не вийшло. Я ще не старий, я ще сильний, здоровий і ще вмирати не збираюся! Беріть собі свій корабель і відпливайте собі ним, разом із своїм президентом, туди, звідки приплили! *(хоже зняти портрет зі стіни)*

НІНА: *(зупиняє його)* Зачекай, Вадимцю, зачекай! А може би справді... Бачиш, ти мало сьогодні не впав під авто!

ШОВКОПЛЯС: О, за авто: дістанете подвійну асекурацію, пане професоре! Якщо вам пощастить впасти під авто, то ваша жінка, як на лотерії виграла!

ННА: Я казала тобі, Вадиме, що ми ще колись можемо бути багаті!

ШОВКОПЛЯС: Вже для самої ощадності, пане професоре, асекурація в Українському Асекураційному Товаристві «Добробут по смерті»...

ДОВГОПОЛИЙ: Тільки не намовляйте мене на ощадність! Я вже ощаджував у старому краю! Все пропало! Зрештою, ось прошу (*показує на свою краватку*): Моя жінка така ощадна, що цю краватку зробила мені із своєї старої сукенки... І на тому ще не кінець: коли я виношу цю краватку, то вона ще зробить з неї для себе купелевий костюм і поїде в ньому на Флориду купатися!

ШОВКОПЛЯС: (*говорить свій звичений текст*) Пане професоре! Ви, як високоінтелігентна людина знаєте, що про кінченість життєвого забезпечення кожного українця в нашому асекураційному товаристві «Добробут по смерті» не приходиться сьогодні нікого переконувати. Це просто зайве! Про наше Асекураційне Товариство «Добробут по смерті» написано безліч пропагандивних книжок і літературних творів, про Українське Асекураційне Товариство «Добробут по смерті» говорять сьогодні найвизначніші постаті українського політичного, наукового і господарського світу, кінченість асекуруватися в українському асекураційному товаристві «Добробут по смерті» проповідують кожного дня тисячі організаторів, продавців життєвих грамот і цілі штаби висококваліфікованих знавців асекураційної справи...

ДОВГОПОЛИЙ: (*нетерпляче*) Алез, пане! Я ще сьогодні не обідав! Розумієте? Моє здоров'я...

ШОВКОЛЯС: О, так, так! Здоров'я! Здоров'я це найважливіша справа, пане професоре! Але щож!.. сьогодні ви втішаєтесь квітучим здоров'ям, сьогодні ви з'їли б на обід коня і закусили б в'язкою сіна, а завтра — завтра може вам прийти кришка! Завтра ваша душа може вже бути там, ідіже ність болізни ні печалі, но жизнь безконечная... Завтра ваша дружина може вже буде проливати гіркі сльози за вами, сповивши своє обличчя у чорний серпанок жалоби по своєму невіджалуваному, ненадійною смертю померлому чоловікові, професорові Вадимові Довгополому. Вже завтра вона може буде ступати за чорною домовиною, в якій буде лежати той, кого вона так любила, кого вона на руках носила, кого до сну присипляла...

НІНА: *(заходиться плачем)* Вадиміку мій найдорожчий, голубчику мій сизий, на кого ж ти мене покидаєш...

ШОВКОПЛЯС: А чи панство уявляє собі, що сьогодні коштує звичайний, найскромніший похорон? Три-чотири тисячі доларів найменше! То як ви собі думаєте, пане професоре, звідки ваша дружина, ця нещаслива, горем пририта, глибоким смутком опечатана вдова, має взяти ті гроші? Чи вона має видати ці гроші із своїх важко, на пісворк, зароблених, кривавим потом орошених заощаджень, що їх зложила в кредитівці, не купуючи вам краватки, а собі купелевого костюма? А чи може краще, щоб заплатило ці гроші українське асекураційне товариство «Добробут по смерті», ця гордість української спільноти в Америці і Канаді, для якої чотири тисячі — то є так о! *(стрипає пальцями)*

НІНА: Чотири тисячі доларів за дурний похорон? А деж би я стільки дала! Та за що?

ШОВКОПЛЯС: О, це не задармо, прошу пані, не задармо. Вони вам так вашого чоловіка пофіксують, що ви його на катафальку не впізнаєте! З середини його випхають, зверху помалюють, аж приємно буде глянути! Але хтось за це му-сить заплатити!

ДОВГОПОЛИЙ: *(погинає тихо, а потім щораз голосніше сміятися)* А я маю і на це раду, пане організаторе українського асекураційного товариства «Добробут по смерті». Мене на ніякі похоронні сентименти не візьмете! Я маю асекурацію від вогню — і ви знаєте, що я зроблю? Скажу себе спалити в крематорії, а потім моя жінка дістане асекурацію від фаєр іншуренс! Але, пане організаторе, чи ви знаєте, що я сьогодні ще не обідав?

ШОВКОПЛЯС: *(хоже прощатися, але впадає на новий помисл)* Ще тільки одну хвилину, пане професоре! Я не можу відійти, щоб вас, пане професоре, не перепросити і не оправдатися. Ви, як бачу, є визначна індивідуальність, людина з високим інтелектом, з бистрим розумом і здібністю до критичного погляду на своє оточення...

ДОВГОПОЛИЙ: Тільки без переборщування, пане Шовкопляс, тільки без переборщування! Я є звичайний собі пересічний українець з усіма українськими прикметами і хибами. Найліпший доказ, що не хочу у вас заасекуруватися!

ШОВКОПЛЯС: Ні, пане професоре! Я бачу, що ви є справді виїняткова людина, а ваша пані також! Тому я признаюся, що я помилився щодо мого підходу до вас і взагалі щодо цієї асекурації в нашому асекураційному товаристві. Я звик працювати серед наших простих, примітивних, малокультурних людей. Ви знаєте, що чоловікові

нераз аж соромно, що належить до української нації. Ви — це щось зовсім що інше, ви зовсім інакші люди...

НІНА: Ой, що це ви, пане Шовкопляс, ми ж зовсім такі самі як інші українці, ні ліпші ні гірші!

ШОВКОПЛЯС: Ви, панство, не маєте поняття, які наші люди можуть бути примітивні, некультурні і, просто, дурні! А кожному здається, що він усі розуми поїв! Усі — великі політики, провідники, бизнесмени, а дурні як табака в розі!

ДОВГОПОЛИЙ: Е, пане-пане! Так зле ще з нами не є! Як вам не соромно такі речі говорити! Адже ви також якийсь українець! Ми маємо свою тисяче-літню культуру, ми маємо своїх великих письменників, своїх науковців... Свій УВАН, своє НТШ, свої Курси Українознавства!

НІНА: Ми маємо свого «Лиса Микиту» і свою Зою Когут!

ШОВКОПЛЯС: А державу? Якто? 45-мільйоновий народ і не має своєї держави? І я вам скажу, що це зовсім слушно. Поляки нас били, москалі нас б'ють — і мають рацію! Ми ніколи не будемо мати своєї держави, бо ми її не ватрі!

ДОВГОПОЛИЙ: *(що раз лютіший)* А я вас прошу, пане, рахуйтеся з словами! Які ми є, такі ми є, але ми не гірші від других! Ми мали своїх князів, своїх гетьманів...

НІНА: *(показує на портрет)* Маємо свого президента!

ДОВГОПОЛИЙ: А хоч би навіть це: маємо своє Українське Асекураційне Товариство «Добробут по сметри»! Це не фрашка! 250 тисяч членів! 16 мільярдів власного капіталу! Котрий нарід може похвалитися такою зорганізованістю, такою солідарністю, такими успіхами? А врешті таки ми провідниками?! *(показує на портрет)*

ННА: А котрий ще нарід побудував у Вашингтоні і в Вінніпезі і в Буенос Айресі пам'ятник Шевченкові?

ШОВКОПЛЯС: *(з насміхом)* Ви кажете Українське Асекураційне Товариство «Добробут по смерті»? Пхе! Тільки не говоріть мені про це асекураційне товариство! Я його трохи ліпше знаю, як ви! Я вам скажу, що я навіть задоволений, що ви не хочете заасекуруватися в «Добробуті по смерті»! 16 мільярдів власних грошей мають, а хто їх коли і де бачив? Кому з них яка користь? Хіба тим, що сидять при кориті!

ДОВГОПОЛИЙ: *(попадає в лють)* Пане, прошу мені тут, у моїй хаті, нічого на Українське Асекураційне Товариство «Добробут по смерті» не говорити! Я на це не дозволю! А хто дає гроші на наші народні цілі, на стипендії для нашої молоді, хто підтримує наше мистецтво, нашу культуру, нашу пресу, наш Патріярхат! Ми можемо бути горді на наше асекураційне товариство «Добробут по смерті»! Я сам... я сам, якщо заасекуруюся колись, то тільки в Українському Асекураційному Товаристві «Добробут по смерті»! Зрозуміли?

ННА: Так є! *(наслідує спосіб говорення Шовкопляса)* Про кінечність життєвого забезпечення кожного українця в асекураційному товаристві «Добробут по смерті» не приходиться сьогодні нікого переконувати. Це просто зайве!

ДОВГОПОЛИЙ: *(тим самим тоном)* На цю тему написано безліч пропагандивних книжок і літературних творів!

ШОВКОПЛЯС: Поволі, поволі, пане професоре! Адже я знаю, що ви говорите це все тільки так, щоб говорити. А в душі ви думаєте те саме, що я. Ви ж

ще хвилину тому казали, що ніколи не заасеку-
рустесь в Українському Асекураційному Товари-
стві «Добробут по смерті» і казали мені забирати-
ся з хати!

ДОВГОПОЛИЙ: Хто? Я? Я казав, що ніколи не за-
асекуюся в «Добробуті по смерті», в моїй ук-
раїнській інституції, яку я так цію і поважаю?
Це нахабна неправда! А що ви думаєте, що я,
українець, піду асекуватися до чужої інститу-
ції? За кого ви мене маєте? Я тільки хотів по-
обідати, бо я голодний...

ННА: А як ви будете так далі ображувати наші
інституції, то мій чоловік вам покаже, що потра-
пить і голодний заасекуватися в «Добробуті по
смерті»! Ви, ви... провокатор! Мальконтент!
Опортуніст! Змоторизований Гриць!

ДОВГОПОЛИЙ: Маєш рацію, Ніно! Я йому покажу!
Я зараз тут заасекую в «Добробуті по смерті»
і себе і тебе! (до Шовкопляса) Я вам покажу,
яка ми нація! Я вам покажу, що ми не гірші, а
ліпші від інших! Сідайте і пишіть! Зараз тут
мені пишіть полісу!

ШОВКОПЛЯС: (буцімто вагаючись) Пане професоре,
я раджу вам, ще передумайте. Може я прийду
за тиждень-два?..

ДОВГОПОЛИЙ: Сідайте і пишіть, кажу! Пишіть бо
мене шляк трафить, ще заки мене заасекуєте!

ЗАСЛОНА

ЗОЛОТА РИБКА

Жарт-фантазія в одній відслоні

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Філечко — старший пан

Мілечка — його дружина

Золота Рибка

Берег потізка. Над потізком верба. Оподалік будинок дому для пенсіонерів. Входить Мілечка з парасолькою під пахвою, за нею Філечко з вудкою, кріселком та іншим рибачьким приладдям. Заки вони шукають за пригідним місцем, на сцену вмашеровують один за одним співаки квартету, кожний з вудкою на плезі і рибачькою коробкою в руці. Квартет стає на першому пляні сцени і співає «Пісню рибалок», потім відходить. Якщо немає відповідних співаків, виступ квартету можна пропустити.

муз. Володимир Божик

Де Дніпро-ві ти-хі во-ди, Де Дніпро-ві бе-ре-ги, Де ка-

над-скі-ї о-зе-ра, Де Аме-ри-ки струм-ки.

ТАМ ЩАСЛИ-ВИЙ- ЧО-ЛО-ВІК рибку ло-вить- ці-лий рік,
 ТАМ НАШ РАЙ-РАЙ ри-БА-ЛОК зо-ло-тий- наш- по-пла-вок.

КВАРТЕТ: *(співає)*

Де Дніпрові тихі води,
 Де Дністрові береги,
 Де канадські озера,
 Де Америки струмки,
 Там щасливий чоловік,
 Рибку вудить цілий рік,
 Там наш рай — рай рибалок,
 Золотий наш поплавок!

Тихо хвиля в берег плеще,
 Кличе-манить рибака,
 Але вдома жінка, теща
 Ніяк з хати не пуска.
 Жінка каже: йди працєю!
 Теща каже: не дармуй!
 Спить в коробці червячок,
 Не танцює поплавок!

Та як риба вудку торгне,
 Поплавок, як затремить,
 То тоді усе, що чорне,
 Ясним стане в одну мить:

Теща — янгол була й є,
Жінка вже тебе не б'є,
Ось, де рай, рай рибалок,
Золотий наш поплавок!

Тож одне у нас бажання,
Щоб було, як в першовік,
Світ, щоб був одна ковбана,
А в ній риб, ах риб безлік:
Лящ, марена і щупак,
Короп, плітка і судак,
Справжній рай — рай рибалок,
Золотий наш поплавок!

МІЛЕЧКА: *(розглядається)* Тут! Напевно тут, Фі-
лечку! Під цею вербою. Я добре пам'ятаю!

ФІЛЕЧКО: Ет, пусте говориш, Мілечко! Де хто ба-
чив, щоб у таким малім, смердячім потічку були
риби! А ще до того так близько нашого старе-
чого дому!

МІЛЕЧКА: Ти все мусиш мені перечити! Кажу ж то-
бі, що осьтут в цьому самому місці, біля нашого
старечого дому ти тягнув з цього потічка ось
таку здоровенну рибу!

ФІЛЕЧКО: Я тягнув ось таку здоровенну рибу? Що
тобі, Мілечко? Коли? Де? Це хіба приснилося
тобі?

МІЛЕЧКА: Але ж так, Філечку! Це снилося мені.
Снилося мені цієї ночі, і тому я зараз збудила
тебе, казала тобі витягнути з-під ліжка твої ри-
бацькі причандали і привела тебе сюди. Ти знаєш,
що я маю віщі сни!

ФІЛЕЧКО: О, так, так! Це суцця правда! Тобі що-
ночі сниться, яку зупу ми будемо мати на обід,
і ти ніколи не помиляєшся!

МІЛЕЧКА: Отже бачиш! Так само буде із цією рибою. Тут добре місце! Риби, як блощиці: люблять затишок і гарні краєвиди.

ФІЛЕЧКО: Не плети дурниць, Мілечко! Блощиці люблять гарні краєвиди! Ну щось таке! А потім кажеш, що я все тобі перечу.

МІЛЕЧКА: Бо так є! Я це знаю з власного досвіду в старому краю: Чим кращий краєвид на образі, тим більше блощиць за образом!

ФІЛЕЧКО: *(витагається і позіхає)* Який же я невиспаний! Хто таке видів? Збудила мене споза ранку і ходи тай ходи, бо мені приснилася риба!

МІЛЕЧКА: І правда! Приснилася!

ФІЛЕЧКО: І що з того, що тобі приснилася! Мені цілими ночами сниться, що я залицяюся до дівчат і що з того?

МІЛЕЧКА: Не переч мені, бо я маю віщі сни, а ти ні! Ну, Філечку, шкода часу. Закладай хробачка на гачок і до роботи!

ФІЛЕЧКО: Га, до роботи, то до роботи. *(розкладає своє рибачьке приладдя)* А де моя коробка з штучними хробачками?

МІЛЕЧКА: Що? Ти хотів, щоб риба зловилася на штучного хробака? Де ти таку дурну рибу бачив? Зачекай, я зараз викопаю тобі живого! *(йде набік і шпортає парасолькою в землі)*

ФІЛЕЧКО: *(тим часом заглядає до потоку)* Вода тут досить глибока, але не можу сказати, щоб була чиста і щоб... *(потягає носом)* щоб пахла!

МІЛЕЧКА: *(вишпортала хробака)* Маю! Маю! *(заскакуючи з усіх боків, витягає його з землі)* Маєш тут живого. Дивися, який великий! *(подає Філегкові хробака)* Ти лови тут рибу, а я поїду тим часом на жидівські маркети, може дістану там трохи свіжого хрону. Сьогодні на вечерю

будемо мати знамениту смажену рибку з хроном! Попрошу нашу кухарку, щоб нам окремо всмажила, так щоб наша пані директорка не бачила. Як би побачила, то зараз відбрала б!

ФІЛЕЧКО: Ну, йди вже, йди! І не спішися дуже!
(*закладає хробака на газок і попольовує його*)

МІЛЕЧКА: Па! Бувай здоров, Філечку! (*цілує його в голо*) А не заглядай тут за дівчатками, бо я не перенесла б твоєї зради!

ФІЛЕЧКО: Будь спокійна, Мілечко! Я буду тобі вірний, але й ти не кидай подорозі очком за хлопцями! (*грозить їй пальцем*) Ну-ну-ну! Па!
(*Мілезка відходить*)

ФІЛЕЧКО: Що це значить традиція! Коли я вперше після нашого шлюбу — це було року... 1935-ого — ішов до бюро, то моя Мілечка, прощаючись зі мною, поцілувала мене на дорогу і сказала так, як сьогодні: «Бувай здоров, Філечку! А не заглядай там за дівчатками, бо я не перенесла б твоєї зради!» А я відповів їй тоді також тими самими словами, що сьогодні: «Будь спокійна, Мілечко! Я буду тобі вірний, але й ти не кидай очком за хлопцями! Ну-ну-ну! Па!» Так ми прощалися вже кожного дня аж до сьогодні... Нераз, ге-ге-ге... замість на засідання, вечірком ішов чоловік так... трохи на боки, ге-ге-ге... (*співає*) Дівчатка, дівчатка, дівчатка з варьете... (*зітхає*) Минулося! не тільки те минулося!.. Але традиція прощання з моєю Мілечкою залишилася по сьогоднішній день. Вона дає нам дрібку тієї поезії, якої вже так мало в нашому житті! Колись, як я буду вмирати, моя Мілечка також поцілує мене в чоло і скаже: бувай здоров, Філечку, а не заглядай там за янголиками, бо я не перенесла б твоєї зради! Це буде

останнє наше прощання. (пробує вудку, щераз плює на герязка, сідає на кріселко, закидає вудку, при гому музикає: «Дівзатка, дівзатка...» По хвилині сон позинає ломити Філезка і врешті він засипляє. Світло на сцені поволі гасне і зраз роз'яснюється. Ситуація та сама. Філезко спить. Нараз він підриває вудку, тягне і витягає призеplену на газок Золоту Рибку) Є! Є! О, Боже! Яка чудова Золота Рибка! (підходить до неї і приглядається їй) Я ще ніколи такої не бачив! Які плетвочки! Який хвостик! А дзьобочок! Перша кляса!

РИВКА: Ах, дідусю, здійміть мене з гачка, здійміть мене з гачка! Мене так болить!

ФІЛЕЧКО: (до публіки) Ця рибка вміє навіть говорити! (до Рибки) О, ні, ні! Золота Рибонько, ти мене не пережитриш! Не здійму тебе з гачка, бо ти мені втечеш, а ти така... така апетитна, що я зараз скрупав би тебе з кісточками!..

РИВКА: Не втечу вам, дідусю, не втечу! Тільки здійміть мене з гачка, дідусю!

ФІЛЕЧКО: Дідусю і дідусю! Який я там такий дуже дідусь! (оглядається і підкругує вуса) Я... Я ще теє... хоч і мешкаю вже в старечому домі...

РИВКА: Якщо здіймете мене з гачка, то я вам... то я для вас тут затанцюю!

ФІЛЕЧКО: Дивіться! Вона навіть танцює! Незвичайна рибка! Я навіть не думав, що в цьому брудному потічку водяться такі чудові золоті рибки! Моя Мілечка мала цим разом справжній віщий сон, це треба їй признати. (відгінлює Рибку з гачка) Ну, ходи, ходи сюди, моя рибонько, я тебе здійму із цього гачка. О, так! Ти вже вільна! А тепер виконай те, що обіцяла і затанцюй тут для мене. Я дуже люблю дивитися, як гарні,

молоденькі рибки, з такими гарними ніжками — танцюють!

(Золота Рибка танцює під музику свій танець. Філезко сідає на своєму кріселку і захоплено слідкує за її танцем. Рибка, танцюючи, наближається до Філезка, цілує його в голо і танцює далі)

ФІЛЕЧКО: О! Вона навіть цілувати вміє! Незвичайна рибка!

(Золота Рибка кінчить свій танок у поставі смутку)

ФІЛЕЧКО: *(підбігає до Рибки)* Золото моє! За цей чарівний танок, дай, поцілую тебе у твій дзьобочок. *(цілує Рибку, але зараз відскакує і оглядається)* Головно це місце... Це був чудовий танець! *(наслідує кроки з поцілунком. Замріяно)* Це був чудовий пасаж, закінчений поцілунком! Ах! Нагадалися мені нараз мої неповторні молоді літа! Я навіть почувую себе тепер таким... таким бадьорим, таким, пане добродію... сповненим енергії, як... 1935 року!

РИБКА: *(сумовито)* Ой, дідусю, дідусю, навіщо ви згадуєте про молоді літа? Навіщо викликаєте спомини?

ФІЛЕЧКО: Спомини, дитинко, для нас, старих, те, що для вас молодих надія!

РИБКА: А як у кого немає вже надії, дідусю? Спомини наводять смуток, спомини родять в серці біль! Бачите, дідусю, ви мене засмутили!

ФІЛЕЧКО: А чого ж тобі смутитися, рибонько?

РИБКА: Бо я, дідусю, мала теж колись веселі, щасливі дні, але вони минулися, як сон!

ФІЛЕЧКО: Хіба тепер тобі не весело жити в цьому потічку, моя Золота Рибко?

РИБКА: Весело? У цім потічку? в цій смердячій багноці? одній однісенькій, як палець?

ФІЛЕЧКО: Одній однісенькій? А твої товаришки де?

Аж тут нагрянув супостат,
В бою нерівнім впав мій брат,
А батька сива голова
Під топір гострий теж лягла.

Мене ж кат лютий взяв в полон,
Обсипав золотом, сріблом,
І для роскошей, для утіх
Мене за любку взяв собі.

А я, забувши помсти зов,
І батькову, і брата смерть,
Катюзі за пролиту кров
Грішну свою дала любов.

Зате на мене Божий гнів
І присуд Божий впав страшний:
Заклята в рибку золоту
В болоті мушу жити тут.

*(Золота Рибка поволі обсувається на землю,
кілька разів стріпується і нерухоміє)*

ФІЛЕЧКО: *(нахиляється і гладить Рибку)* Сумна
твоя пісня, Золота Рибко, але кара справедлива!
(до публіки) Мушу це для перестороги розказа-
ти моїй Мілечці, щоб їй часом таке не трапилось.
(до Рибки) Не сумуй, моя Золота Рибонько, не
сумуй! Я вже тобою заопікуюсь. *(до публіки)*
Яка шкода, що я не є директором у нашому домі
для старших, я зараз взяв би її за свою секре-
тарку!

*(Входить Мілечка з паперовою торбою, з якої ви-
стає гизка хрону)*

МІЛЕЧКА: *(здалека)* Ну, як там, Філечку? Є рибка?
Дивися, скільки я хрону купила!

ФІЛЕЧКО: *(збентежено)* І не мало коли наднести мою
Мілечку, та й тепер! *(дає їй знак рукою)* Пс-с-т!
Пс-с-т! Не наближайся тепер!

МІЛЕЧКА: А що? Бере? Бере?

ФІЛЕЧКО: Бере! Бере! *(до публіки)* Бере мене чорт!

МІЛЕЧКА: *(побажила Золоту Рибку)* Ах, яка гарна золота рибка! Будемо мати щонайменше на два обіди. Бачиш, Філечку, що значить віщий сон!

ФІЛЕЧКО: Це, Мілечко, це... дозволь мені сказати... не риба, це...

МІЛЕЧКА: Не риба! А може рак? Філечку, прошу тебе, ти завжди мусиш мені перечити! Я знаю. Це золота рибка, вона дуже смачна смажена на маслі з хроном! Давай її до кошика!

ФІЛЕЧКО: Але ж Мілечко!

МІЛЕЧКА: Але ж, Філечку!

ФІЛЕЧКО: Але ж, Мілечко!

РИБКА: *(підводиться з землі)* Дідусю, дідусю? Рятуйте, не давайте мене смажити! Я щодня буду вам тацювати!

МІЛЕЧКА: Вона жива ще! Її негайно треба забити! Я зараз! *(замахується на рибку парасолькою. Рибка ховається за Філегка)*

ФІЛЕЧКО: Мілечко, дай спокій, дай спокій! Це не рибка, це моя... це моя знайома, це моя секретарка!

МІЛЕЧКА: Ага! Це твоя знайома! Це твоя секретарка! Ти вже мене з рибами зраджуєш! *(гонить по сцені за Рибкою і Філегком)* Я її зараз! Я тебе зараз!

ФІЛЕЧКО: *(втікаючи перед Мілегкою)* О, Боже, що це значить — традиція!

МІЛЕЧКА: *(замахується на Рибку, але поцілила в голову Філегка. Одночасно з ударом раптово гасне світло на сцені. Коли знову стає ясно, Філегко сидить на своєму кріселку з вудкою в руці і спить. Над ним стоїть Мілегка і термосить його за плече)*

МІЛЕЧКА: Філечку! Філечку! Та прокинься, ти спиш!
Філечку!

ФІЛЕЧКО: Що? Що? Де вона? Мілечко, не бий її,
не вбивай її, я тебе прошу. Це моя знайома, це
моя сек... сек... *(отямився і замовк)*

МІЛЕЧКА: Кого не бити? Кого не вбивати? Яка це
знайома? Ей, Філечку!? Зараз скажи мені, що
тобі приснилося!

ФІЛЕЧКО: Ах, так, так! Дійсно приснилося! Мені
приснилося... Ага! ага! Мені приснилося, що я
зловив Золоту Рибку, а тою Рибкою була... була
ти, Мілечко!

МІЛЕЧКА: *(врадувано)* Справді?

ФІЛЕЧКО: І що ти мене так міцно поцілувала по го-
лові... тобто... в голову, що я аж збудився!

МІЛЕЧКА: *(задоволено)* Як це гарно, Філечку, що
ти навіть у сні залишаєшся мені вірний! *(цілує
його)* Мій Філечку!

ФІЛЕЧКО: *(цілує її)* Моя Мі-лечко!

МІЛЕЧКА: Але покажи, покажи мені, що ти тут на-
ловив? *(заглядає до кошника)* Порожній! Мабуть
сьогодні будемо їсти на вечерю лише горохову
зупу! А з риби буде пшик!

ФІЛЕЧКО: *(відтягає нараз вудку)* Є! Є!

МІЛЕЧКА: *(відбігає і помагає йому тягнути)* Поволі
тягни! Поволі, щоб не зірвалася! Бачиш, що це
значить — віщій сон!

*(Обоє витягають вешткі з води старий кальш і
поволі переносять його перед глядачів)*

ФІЛЕЧКО: Справді! Нема то як віщій сон!

ЗАСЛОНА

Я ХОЧУ — Я МУШУ!

Жарт в одній відслоні з бувальщини

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Євзевій — літній пан, удовець

Галя — його дочка

Тітка Клавдія

Нестор — жених

Параска — служниця

Квітник перед ганком на селі. Лавозка. Городовий стіл.

ЄВЗЕВІЙ: *(входить схвилюваний з коновкою для підливання у руці)* А то страх! А то страх! Три їх є в хаті: моя сестра Клавдія, моя донька Галя і це дівчинисько Параска, а нема кому моїх квіток в городі встерегти! *(кликє)* Клавдію! Галю! Параско! *(до публіки)* Якийсь злодій, пане дію, від тижня лазить мені в квітник і щодня зриває мої найкращі квіти і найкращі рожі! А то страх! Клавдію! Клавдію!

ТІТКА: *(виходить з ганку, меле на млинку каву)* Ти мене знову кликав? Знаєш, що я не маю часу!

ЄВЗЕВІЙ: Ходи сюди ближче, Клавдію!

ТІТКА: Я не маю часу іти ближче, дай мені спокій! Знаєш, що у мене ціла хата на голові! Кухня на моїй голові, корови на моїй голові, кури на моїй голові, свині на моїй голові!..

ЄВЗЕВІЙ: Так, так, так! Усе на твоїй голові, усе на твоїй голові, а як хтось зриває мені щодня мої найкращі цвіти і рожі, то це не є на твоїй голові!

Три вас є в хаті, і нема кому моїх квіток у городі встергати!

ТІТКА: А певно! То я маю ще заглядати за твоїми квітками та рожами! Не досить, що вся хата на моїй голові: кухня на моїй голові, корови на моїй голові, кури на моїй голові, свині на моїй голові...

ПАРАСКА: *(входить з високо піднятим подолком, з дійницею і стільцем до досення)* Дою корову і чую, гейби теля в городі рикало... чи то може пан мене кликали?

ЄВЗЕВІЙ: Що ти собі думаєш, ти непотрібне один, пане діяшку, як ти мені господарства пильнуєш, ти лежню один, ти!

ПАРАСКА: Прошу пана, та я нічого!

ЄВЗЕВІЙ: А хто мені, пане дію, щодня найкращі квіти і найкращі рожі в моїм городі зриває? Може не ти?

ПАРАСКА: Та де, прошу пана, то не я! Але я панові скажу: це той панич, що мається до нашої паннунці. Я досвіта пасу корови і бачу. То ніби він для паннунці рве той букет, щоб мати більшу відвагу, як буде їй казати, що її хоче. Але то наніщо не здалося, бо він якийсь дуже несміливий. Що рано нарве тих квіток, то ввечір за пліт викине. Хоч нема що казати, хлопець дуже до людей! Так мені сподобався, що аж страх! Лише такий якийсь трохи... заголюканий!

ЄВЗЕВІЙ: Но-но-но! Досить вже того. Ніхто тебе про те не питається. Іди до своєї роботи! *(відливає квіти)*

ПАРАСКА: Та я ніщо, прошу пана! Я кажу, що хлопець лепський. Несміле то, бо ще не спрацьковане! Хай от старші паннунця скажуть! *(виходить)*

ТІТКА: *(завзято меле каву)* Тета Клімця завжди казала: в коханні нема сміливіших мужчин понад несміливих! *(до публіки)* Зрештою несміливий, як до кого! До мене весь час зітхає! Вчора, як їв другу порцію гуски, то весь час зітхав. А сьогодні при обіді сказав до мене: панно Клавдіє, попрошу ще зупи — і також зітхнув. *(розмріяно зітхає)* Я пропадаю за несміливими мужчинами! *(виходить)*

ЄВЗЕВІЙ: *(сам)* Кожний жених, пане дію, як ожениється, то осмілиться! Ще такого несміливого не було, щоб по шлюбі... не був жонатий! Але треба ці заручини приспішити, бо шкода моїх квітів! Такий несміливий жених, заки відважиться дівчину поцілувати, то готов мені, пане дію, всі квіти в городі повимикати. Ге-ге! З такими несміливими женихами я вмію говорити! За нього по-просту треба все сказати, а він повинен лише потакувати. Так я й зроблю! *(виходить)*

(Входить несміливо Нестор, ховаючи за спиною великий букет)

НЕСТОР: Нема нікого? То добре! *(зітхає з полегшею)* Боже, Боже, чи ти коли освідчався дівчині! Кожного ранку кажу собі, що вже цього дня невідклично визнаю панні Галі свою любов і ніщо з того не виходить! Проклята моя несміливість! *(кладає руку на серце і кланяється)* Панно Галю! Вже фізична конституція людського організму вимагає, щоб... Ні, це мабуть ніколи не перейде мені через горло! Це вже така моя недуга, якесь психопатичне загамування волі. Хвороблива несміливість! Я був навіть з цього приводу у лікаря. Отже лікар порадив мені у кожній критичній ситуації повторяти: «Я хочу, я мушу!» Послухаю його ради. Але чи це допоможе?

(З городу входить Галя. У руці несе кошижок з яйцями)

ГАЛЯ: Ах, пан Нестор!

НЕСТОР: (ховає букет за себе) Панна Галя!..

ГАЛЯ: Добрий вечір, пане Нестор!

НЕСТОР: Цілую ручки... цілую ручки!.. (поволі відступає до виходу)

ГАЛЯ: (зальотно) Хвилинку, хвилинку, пане Нестор!

НЕСТОР: Тобто тес... (до себе) Я хочу! Я мушу!
(несміливо підходить до Галі) Тобто тес... (мовганка. Мімізна сцена) А що ви тут маєте, панно Галю?

ГАЛЯ: Я ходила до курника по яйця.

НЕСТОР: Ячка?.. Тобто тес... (бере одно яйце) Яке воно кругле!

ГАЛЯ: Так... кругле.

НЕСТОР: Я... Я дуже люблю яйця. Моя мамуся каже мені завжди: яйця в склянці їж уранці!
(мовганка)

ГАЛЯ: (зальотно) Пане Несторе, скажіть мені... що ви думаете про... про жінок, про любов?

НЕСТОР: О, так! Я думаю... тобто тес... я думаю, що кожна жінка має в собі... має в собі щось жіноче.

ГАЛЯ: Так? А я? Чи я маю в собі теж щось жіноче?

НЕСТОР: Ви? Ви! (до себе) Ні, я не витримаю! Я хочу! Я мушу!

ГАЛЯ: Ви щось сказали, пане Нестор?

НЕСТОР: Панно Галю! Вже фізична конституція людського організму вимагає... вимагає... вимагає, щоб кури несли яйця! Боже, що я наплів! Я хочу! Я мушу! (до Галі) Панно Галю! Я є в критичній ситуації. Вже фізична конституція людського організму вимагає, щоб... щоб...

ГАЛЯ: (до себе) Що йому? Ах, так! Він, бідака, мабуть хворий! Його напевно шлунок болить!

НЕСТОР: Я хочу! Я мушу!.. Вже фізична конституція людського організму вимагає...

ГАЛЯ: Я розумію вас, розумію! Фізична конституція людського організму вимагає цього, так! Я вам скажу: це певно та салатка із свіжих огірків вам пошкодила. Але я зараз принесу вам лікарство від татка! Підждіть лише хвилинку! Я зараз! *(вибігає)*

НЕСТОР: Втекла! В кульмінаційному пункті моїх любовних визнань втекла! О, моя проклята не-сміливість! Я мабуть вже ніколи не визнаю їй своєї любови! А букет? Букет можу знову викинути за пліт! *(викидає квіти за куліси)*

ЄВЗЕВІЙ: *(за кулісами)* Бо то всюди, пане дію, треба господаря! Якби не я, то...

НЕСТОР: Маєш тобі! Ще й пана Євзевія сюди лихий несе! Що він скаже, побачивши мене з цим яйцем? *(пробує всюди сховати яйце, врешті ховає його до задньої кишені штанів)*

ЄВЗЕВІЙ: *(входить зі склянкою в руці)* Ви тут, пане Нестор? Я саме за вами шукаю. Казала мені Галя, що ви щось нездорові! Шлуночок, шлуночок, що?

НЕСТОР: Я нездоровий? Ні, я... я зовсім здоровий!

ЄВЗЕВІЙ: Нема чого соромитися, пане Нестор. Це буває, буває! Це напевно з огіркової салатки... У мене теж це трапляється. Але я приніс вам тут знамените лікарство мого власного виробу. Випийте і моментально мов рукою вам відійме!

НЕСТОР: Але ж, пане добродію, я зовсім не хворий! Я дякую, дуже дякую. Мені вже краще! Далебіг, я вже зовсім здоровий!

ЄВЗЕВІЙ: Нічого, нічого! Випийте! Прочистити шлунок ніколи не зашкодить. Я завжди у випадках нестравности п'ю це лікарство.

НЕСТОР: Ні-ні-ні! Направду, я вже зовсім здоровий. Зовсім здоровий!

ЄВЗЕВІЙ: Пане Нестор, дивіться, щоб ми не погніва-
лися! Прошу вас зажити це лікарство!

НЕСТОР: Ну, то... але ж... ну, хай вже буде! (*випи-
ває лікарство і страшно кривиться*)

ЄВЗЕВІЙ: Правда, полегшало? Моментально полег-
шало?

НЕСТОР: Так... мов рукою відняло! (*хоже втекти*)
Нині гарна погода.

ЄВЗЕВІЙ: Так, погода гарна. Мій барометер далі
підноситься.

НЕСТОР: (*до себе*) А мій спадає.

ЄВЗЕВІЙ: (*до себе*) Постривай. Тепер я примушу те-
бе, щоб ти врешті попросив у мене руку моєї
Галі. (*до Нестора*) Підждіть, підждіть, пане
Несторе, щось то я хотів вас запитатися! Ага-
ага! Як вам подобаються, пане Нестор, мої кві-
ти?

НЕСТОР: Квіти? (*до себе*) Ова! Буде мені тепер за
букети! (*до Євзевія*) О, так! Ваші квіти мені дуж-
ке подобаються! Дуже подобаються!

ЄВЗЕВІЙ: А найбільше котра моя квіточка вам по-
добається?

НЕСТОР: Найбільше... найбільше подобалася мені
оця далія.

ЄВЗЕВІЙ: Ах, так? Найбільше подобалася вам моя
Галя?

НЕСТОР: Але ж ні... Я сказав далія! Але панна Га-
ля... теж!

ЄВЗЕВІЙ: І ви хотіли б доглядати цю мою квіточку,
опікуватися нею?

НЕСТОР: О, так! Особливо люблю підливати!

ЄВЗЕВІЙ: Що? Кого?

НЕСТОР: Ну... далію!

ЄВЗЕВІЙ: (*до себе*) А то дурень! Але на чоловіка
моєї Галі дуже добре надається! (*до Нестора*)

Отже, пане Нестор, як так вже дуже хочете, то можете собі її взяти.

НЕСТОР: *(кидається зривати далію)* Ах, дякую, дякую дуже... *(до себе)* Це буде для Галі!

ЄВЗЕВІЙ: Пане Нестор, що ви робите? Ви знищите мені цілий мій город! Не далію можете собі взяти, а Галю, Галю! Ну, ходи, дорогий зятю, в мої обійми! *(до публіки)* Я казав, що я з такими несміливими женихами вмію говорити.

НЕСТОР: Як то? То я вже визнав свою любов?

ЄВЗЕВІЙ: Так, як бачиш, ти вже визнав свою любов і тебе прийняли. Всюди треба господаря, пане дію!

НЕСТОР: Але ж це зовсім легко!

ЄВЗЕВІЙ: Ще тільки мусиш сказати це Галі!

НЕСТОР: Ще? Ще раз?

ЄВЗЕВІЙ: Так вже водиться, що наречена мусить теж дещо про те знати!

НЕСТОР: О, Боже! Знов нападає мене моя проклята несміливість. *(рецитує)* Вже фізична конституція людини вимагає...

ЄВЗЕВІЙ: Пусте! Пусте! Вимагає... не вимагає... Зробиш так, як я колись зробив, коли визнавав свою любов моїй небіжці жінці. Коли Галя надійде, замкни очі і скажи: О, пані, я вас кохаю, будьте моєю!

НЕСТОР: *(повторяє, заплющивши очі)* О, пані! Я вас кохаю! Будьте моєю! Але ж це зовсім легко! Лиш щоб мене знову не напала моя несміливість!

ЄВЗЕВІЙ: Не бійся! Коли заплющив очі, відвага приїде сама від себе. Отже зажди тут, а я зараз пришлю тобі сюди Галю. *(виходить)*

НЕСТОР: Ой-ой-ой, моє серце! *(шукає за серцем щораз нижче)* Вже в п'ятах! Проклятуца моя не-

смільливість! О, пані, я вас кохаю! Будьте моєю!
(повторює кілька разів)

ТІТКА: (за сценою) Пане Нестор! Пане Нестор!
Прошу до підвечірку!

НЕСТОР: Це вона! Іде сюди! Пресвята Тройце, помагай! (заплющує оці)

ТІТКА: (входить) То я маю ще кликати всіх на підвечірок! Не досить, що ціла хата на моїй голові! Кухня на моїй голові, корови на моїй голові, кури на моїй голові, свині на моїй голові!..

НЕСТОР: (увесь час повторяє потику, потім голосно)
О, пані! Я вас кохаю! Будьте моєю!

ТІТКА: А, пан Нестор! Ви щось до мене казали?

НЕСТОР: О, пані! Я вас кохаю! Будьте моєю! (

ТІТКА: (врадувано) Що? На віки віков амінь! (кидається йому в обійми)

НЕСТОР: Моя кохана! Моя єдина! Чому я давно тобі цього не сказав!

ТІТКА: О, так! Яких двадцять років тому!

НЕСТОР: (розплющує оці) Що? Це ви, панно Клавдію? (виривається з обіймів)

ТІТКА: Так, це я! Твоя найдорожча Клавдія (тулить ся до нього) Я знала, що ти кохаш мене, знала ще з тієї хвилини, як ти попросив мене другу порцію гуски!

НЕСТОР: (відступаючи перед агресивною тіткою, Нестор зайшов взад аж до лавозки. Коли тітка йде за ним, він безсило опускається на лавку, але нагло схоплюється, бо роздушив яйце в задній кишені штанів) Ох, що це? (виймає розбиту шкаралущу) Яшня!

ТІТКА: Мій коханий! Мій наречений! Мій суджений! Пожди, пожди хвилинку тут, а я зараз приведу свідків. (до публіки) Мушу привести свідків, бо потім сама собі не повірю! Швидко свідків, свідків! (вибігає)

НЕСТОР: Аж тепер я пропав! *(в розпуці сідає знову на лавку, але знову зривається і потім сідає вже обережно на краєчку)*

(Входить Параска)

ПАРАСКА: *(побажила Нестора. Зальотно)* Паничу! Прощу панича! *(Нестор пробуджений з задуми, зривається)* Букет корова з'їла!

НЕСТОР: Яка там корова, дівче, яка там корова! То тітка Клавдія з'їла букет разом з мною!

ПАРАСКА: Старша паннунця? О, я знаю, вони мають добрий апетит!

НЕСТОР: А все через цю мою прокляту несміливість! І що мені тепер робити? Я хотів сказати панні Галі, що я її... тобто тее... а тимчасом сказав тітці Клавдії, що я її... тобто тее.

ПАРАСКА: А панночка вас... тобто тее?

НЕСТОР: Та-ак!

ПАРАСКА: То що тут ще говорити! Тут треба обіймати, цілувати, а не говорити!

НЕСТОР: Е-е... Парасю, та я не знаю як то робити...

ПАРАСКА: *(до публіси)* Оце раз! Вчать ся ті паничі в школах, вчать ся, вчать ся, і що з того? Паничу... я вас навчу!

НЕСТОР: Е-е... Парасю, та я не знаю...

ПАРАСКА: *(киває на нього)* Ходіть сюди! Ближче! Ближче! Ще ближче! А тепер одну руку сюди... а другу сюди... Сильно! Сильно! Ще сильніше! А тепер... *(Нестор цілує її, спершу несміло, а потім щораз палкіше)*

ТІТКА: *(з-за сцени)* Ходіть скоро! ходіть скоро! *(Тітка вибігає на сцену, тягне за собою Євзевія і Галю. Усі троє стають, мов вкопані, побаживши Нестора і Параску в обіймах. Врешті Параска виривається від Нестора)*

ТІТКА: Содом і Гомора! Гріх і беззаконіє!

ЄВЗЕВІЙ: А то страх! А то страх! То це той не-
сміливий? Та він впродовж п'яти хвилин посва-
тав у мене дочку, заручився з тіткою Клавдією,
а тепер ось мало що не знасилював служницю!

ГАЛЯ: *(вибухає плазем)*

ТІТКА: Содома і Гомора!

ПАРАСКА: *(до Галі)* Прошу панночки, паннич тут ні-
чого не винен. То я... то я хотіла навчити його...
тобто теє. *(плазе)*

ЄВЗЕВІЙ: Но, мій несміливий пане, рішіться нарешті
на одну з них! Маєте тут перед собою усі три
кандидатки: вибирайте!

НЕСТОР: *(звертається до панни Галі)* Панно Галю!
Нарешті можу сказати вам те, з чим я сюди при-
їхав. Панно Галю! *(до себе)* Я хочу, я мушу!
(до Галі) Вже фізична конституція людського
організму... Ой-ой! Вже фізична конституція...
(хватається руками за шлунок) я... я хочу! Я
мушу! *(вибігає)*

ЄВЗЕВІЙ: *(до публіки)* То може зачекаємо з п'ять
мінут?

ЗАСЛОНА

ДІВЧА ВОДУ БРАЛО...

Мало не трагедія на тлі народних пісень

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Козак
Дівчина
Козаки

Хор і фортепіано (невелика оркестра) розміщені перед сценою. З голосників на залі зуги далеко, потім щораз ближче тупотіння кінських копит. Заслона поволі підноситься. Сцена прояснюється. У глибині краєвид села, відмежований тином, так щоб можна було пройти поза тин. В тині хвіртка. Попри тин соняшники. На сцені кущ калини, лавозка, криниця з цяжриною. На тлі рівномірного трюхту коней на сцену виходить Діагіма з відрами і йде до криниці. Погула тупотіння коней, пристанула і надслухує.

ХОР:

Гей, гук, мати, гук, де козаки йдуть,
Та веселая тая доріженька,
Куди вони йдуть.

Куди вони йдуть, там бори гудуть,
Перед себе своїх вороженьків
Облавою пруть.

Зібрались вони при яснім дубі
Та чекають пана отамана
На раду собі.

Пан отаман йде, як голуб гуде,
Уже наше славне товариство
Коней сідлає.

Під гас співу і тупотняви копит вулизкою поза тином погинають один за одним проходити козаки на конях. Козаки просуваються поза тином так, що глядачі багать тільки голови і шиї коней (силуетки, вирізані з картону) і козаків вище пояса. Козаки наслідують їзду верхи.

КОЗАК: *(проїжджаючи на коні, побачив дівчину. Свиснув, підняв шапку і поїхав далі. Відділ козаків повагом посувається далі. Козаки проїхали, хор співає останню строфу, після зого гути вже лише затихаючу тупотняву кінських копит)*

ДІВЧИНА: *(хвилину стоїть і дивиться за козаками, мов заворожена. Потім набирає з криниці воду і, отягаючись, виходить. Сцена хвилину пуста)*

ХОР: *(впадає грімко)*

Розпрягайте, хлопці, коні
Та лягайте спочивать,
А я піду в сад вишневий
Та криниченьку копать.

Копав, копав криниченьку
У вишневому саду,
Чи не вийде дівчинонька
Рано-вранці по воду?

ДІВЧИНА: *(під гас співу обережно виходить знову з-поза куліс з відрами, зацікавлено розглядається, підбігає кілька кроків до криниці і знову розглядається. Бере воду)*

Увага! Ноти для цієї сценки вийшли окремим нотним випуском під назвою "Гей, гук, мати, гук!"

ХОР: *(співає далі)*

Вийшла, вийшла дівчинонька
Рано-вранці воду брать,
А за нею козаченько
Веде коня напувать...

КОЗАК: *(іде поза тином, закрадаючись. Побазив Дівчину і пристанув біля хвіртки)*

ХОР:

Вона ростом невеличка
Ще й літами молода,
Руса коса до пояса,
В косі стрічка голуба.

КОЗАК: *(заглядає з-поза соняшників)*

ХОР:

А звідси гора, звідти друга,
Поміж тими гороньками ясная зоря...

КОЗАК: *(співає сольо у супроводі фортепіано та оркестри)*

Я собі гадав, що зоря зійшла,
А то моя дівчинонька по воду вийшла!

(Входить через хвіртку. Дівчина сахається. До Дівчини):

Дівчино моя, напій ми коня!

ДІВЧИНА: *(сольо)*

Не напою, бо ся бою,
Я ще не твоя!

Як буду твоя, напою ти два,
З студеної криниченьки,
З нового ведра!

КОЗАК: *(залицяється до Дівчини, обіймає її, потім цілує)*

ДІВЧИНА: *(легко борониться, але потім піддається його залицянкам)*

ХОР:

Ніч така, Господи, зоряна ясна,
Видно, хоч голки збірай,
Вийди, дівчинонько, працею зморена,
Хоч на хвилиноньку в гай...

КОЗАК: *(сольо)*

Сядемо в купочці ми тут під калиною
І над панами я пан,
Глянь, моя рибонько, сірою хвилею
Стелиться в полі туман...
*(обнявши Дівчину, підводить її до лавочки під
кущем калини)*
І не лякайся ти, моя рибонько,
Що ноги змочиш в росу,
Аж тебе, вірна, аж до хатиночки
Сам на руках занесу...

*Любовна сцена, під гас якої світло поволі меркне аж
до повного затемнення.*

II.

*Світло прояснюється поволі. Козак і Дівчина сидять,
обнявшись, на лавоцці.*

ХОР: *(епадає)*

Засвіт встали козаченьки
В похід опівночі,
Заплакала Марусенька
Свої карі очі...

*(Козак і Дівчина зриваються і стають, мов уко-
пані. Потім Дівчина з плачем кидається Козакові
в обійми)*

КОЗАК: *(сольо)*

Не плач, не плач, Марусенько,
Не плач, не журися,
Та за мене молодого
Богу помолися.

(Прощальна любовна сцена)

ХОР:

Стоїть явір над водою,
В воду похилився,
На козака пригодонька,
Козак зажурився.

Не рад явір хилитися,
Вода корінь миє,
Не рад козак журитися,
Само серце ние.

Не хилися, явороньку,
Ти ще зелененький,
Не журися, козаченьку,
Ти ще молоденький!

(Козак хоче відійти. Дівчина намагається його затримати)

ХОР:

Козак від'їжджає, дівчинонька плаче,
Де ти ідеш, козаче?

ДІВЧИНА: *(сольо)*

Козаче, соболю, візьми мене із собою
На Україну далеку!

КОЗАК: *(сольо)*

Дівчинонько мила,
Що будеш робила
На Україні далекій?

ДІВЧИНА: *(сольо)*

Буду хусти прати,
Зеленеє жито жати
На Україні далекій...

КОЗАК: *(сольо)*

Дівчинонько мила,
Що будеш ти іла
На Україні далекій?

ДІВЧИНА: *(сольо)*

Сухар із водою,
Щоб лиш, милий, із тобою
На Вкраїні далекій...

КОЗАК: *(ще раз пригортає Дівчину)*

ХОР:

Гей, нум, братця, до зброї
На герць погуляти,
Слави добувати,
А чи пан, чи пропав,
Двічі не вмірати,
Гей, нум, братця, до зброї!

Гей, гукнемо з гаківниць,
Стрілимо з гармати,
Слави добувати,
А чи пан... і т. д.

Нам допоможе святий Юр
І Пречиста Мати,
Слави добувати,
А чи пан... і т. д.

КОЗАК: *(сольо)*

Покидаю тебе, серденятко моє,
Єдиному Богу,
А сам я піду, а сам я поїду
В далеку дорогу!

*(Чути сурму. Козак востаннє пригортає Дівчину,
знявши шапку, низько вклоняється, і вибігає)*

ХОР:

Ой, загув та й загув сивий голубонько,
Та й сів на тичину,
Ох, ох, ох-ох-ох, молод козаченько
Покинув дівчину...

*Чути тупіт кінських копит, який поволі відда-
люється. Світло меркне.*

III.

ХОР: *(співає. Під гас співу сцена поволі прояснюється)*

Ой, гай, мати, ой, гай, мати
Ой, гай зелененький,
Ой, поїхав в Україну
Козак молоденький.

Виїжджавши, шапку знявши,
Низенько вклонився,
Ой, прощайте, добрі люди,
Може з ким сварився.

Хоч сварився, не сварився,
Коби помирився,
Як виїхав на битий шлях,
Слізеньками вмився.

Поливайте доріженьку,
Що куриться курно,
Розважайте дівчиноньку,
Що журиться журно!

Не жаль мені доріженьки,
Що пилом припала,
А жаль мені дівчиноньки,
Що дурно пропала!

На сцені під кущем калини колиска. Можна обійтися теж без колиски, залежно від віку виконавців і публіки. Дівчина біля хвіртки виглядає Козака. В одному моменті похилила голову на руки, і так застигла у безрусі.

ХОР:

Сіно моє, сіно, попід сіном вода,
Плакала дівчина, як була молода.
Плаче дівка, плаче, личенько марнус,
Знати по дівчині, — віночка жалкує.

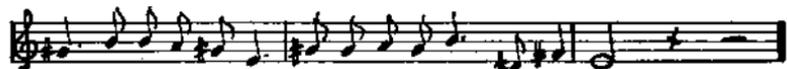
ДІВЧИНА: (сольо)

Не жаль мені вінка, ні жадної речі,
Розпустила коси аж по самі плечі.
Не треба ми вінка, не треба нітрошки,
Тільки треба кусень землі і чотири дошки.
(підходить до куща калини, ломить пугок цвіту
і тулить його до серця)

ХОР:

По са-дочку хо-ди-ла, цвіт ка-ли-ни ло-ми-ла, цвіт калини ломить,

до серденька ту-лить, щоб за милим не ту-жи-ла.

По садочку ходила,
Цвіт калини ломила,
Цвіт калини ломить, до серденька тулить,
Щоб за милим не тужила.

Край віконця сиділа,
Дрібне листя писала,
Дрібне листя пише, дитину колише,
З буйним вітром розмовляє.

ДІВЧИНА: (сольо)

Ой, ти вітре, вітроньку,
Скажи мені правдоньку,
Чи вернеться милий, милий чорнобривий
З України до домоньку?..
(Здалеку, мов відлуння спомину, гути тупотіння
коней і мелодію пісні)

ХОР: (піяніссімо)

Розпрягайте, хлопці, коні
Та лягайте спочивать,
А я піду в сад вишневий
Та криниченьку копать...

ДІВЧИНА: *(заслухана в мелодію пісні, нагло стрепенулася, навшпиньках підбігає до тину, заглядає на дорогу. Потім, розгарована, підходить наперед сцени і, ридаючи, затулює облиззя долонями)*

За тином появляється Козак, хвилинку вагається, обережно відхилляє хвіртку. Дівчина оглянулася, скрикнула і обоє кидаються одне одному в обійми.

ХОР:

Вона ростом невеличка
Ще й літами молода,
Руса коса до пояса,
В косі стрічка голуба!

З обох боків, танцюючи, стадають на сцену козаки і гопаком звеличують щасливе закінчення драми.

ЗАСЛОНА

ЩО ЧУВАТИ?

Сценічна картина на пригадку таборів Ді-Пі

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Доктор

Диригент

Редактор

Возьний

Кухар

Пані — галичанка

Пані — наддніпрянка

Кілька інших Ді-Пі

Перед вікном таборової кухні стоїть зерга з кількох осіб з посудом по вечерю. Чергу закінчує Диригент. До зерги підходить і стає за Диригентом Доктор.

ДОКТОР: А, сервус, Іване! (вітається) Я ще тебе сьогодні не бачив. Що нового чувати?

ДИРИГЕНТ: Що чувати? Назагал погано чувати. Тричі погано! (таємниго) Я тільки що чув на пробі від одної мосі хористки, а їй сказав один кравець в кравецькій робітні УНРА, що... до табору має приїхати якась комісія.

ДОКТОР: Що ти кажеш?! Комісія? О, пся кістка! Недобре!

ДИРИГЕНТ: Яка саме комісія вона ближче не знала, чи репатріяційна чи яка, але що має якась комісія приїхати, це певне!

ДОКТОР: А най то холера!.. А... а коли ж ця комісія має приїхати?

ДИРИГЕНТ: Це також невідомо. Але думаю, що в найближчих днях... а може й сьогодні. Тільки ти, будь ласка, нікому не кажи цього, щоб не робити паніки!

(Входить і стає в зергу Пані-галичанка)

ГАЛИЧАНКА: *(до Доктора)* Моє поважаннячко, пане докторе! Що там нині файного дають на вечерю? Манна, як звикле, манна, правда? Я вже до тої каші маю вступити. Ну, що там чувати, пане докторе, з політики?

(Входить Редактор і стає в зергу)

ДОКТОР: Ви, пані директорова, зараз про політику... Чекайте, най наперед з вами привітаюся. Цілую ручки. *(цілує її в руку)* Не чувати нічого доброго, пані директорова... *(оглядається і бере її трохи набік)* Скажу вам довірочно, пані директорова: до табору приїздить якась большевицька комісія!

ГАЛИЧАНКА: Та що ви кажете? Большевицька комісія! Репатріяційна! Єзу коханий!

ДОКТОР: Але прошу вас, це довірочно!

(Хвилинну мовчанка)

ГАЛИЧАНКА: *(повертається до Редактора)* Ви чули? Ви чули, пане Редакторе?

РЕДАКТОР: Ні, нічого я не чув...

ГАЛИЧАНКА: То який же ви редактор, я вас питаюся, коли ви нічого не чули! *(на весь голос)* Нині приїздить до табору большевицька комісія... репатріяційна! Мають забирати нас на рідину!

РЕДАКТОР: Що це ви кажете, пані добродійко! Це хіба сплетні! Нас усіх на рідину?

ДИРИГЕНТ: *(втрутається в розмову)* Але ж, пані директорова! Нічого ще напевно не знати!

(В зергу стає Пані-наддніпрянка)

ГАЛИЧАНКА: Не бійтеся, я знаю добре! Всіх не всіх, але в кожному разі заберуть усіх східняків!

НАДДНПР.: Извиніть, що ви сказали? Мають забирати із Східніх областей? Даже українців?

(В згеру стає пан Возьний)

ДИРИГЕНТ: Нічого певного покищо сказати вам не можемо, Ганно Василівна! В кожному разі, кажуть, що сьогодні має приїхати до нашого табору большевицька комісія. А чи мають забирати тільки нас, тобто українців із Східніх земель, чи також з Галичини, це ще покажеться. Зрештою, вам нічого журитися, адже ви і ваш чоловік маєте документи, що ви з Куликова! Це ж коло Львова, що?

ВОЗЬНИЙ: *(переляканий, дрижить, як у пропасниці)*
Що? Що ви кажете? Нас будуть забирати також? Нас не сміють забирати! Адже ми польські громадяни! До нас не мають права! Таж Айзенгауер...

НАДДНПР.: А я вам кажу, що всіх нас вазмуть! Не лиш східняків, але й западніков! Усех, как гарабйов, виловлять!

РЕДАКТОР: Що ж, це можливо! Чув я, що приходять вже з готовими списками!

ВОЗЬНИЙ: Прийдуть з готовими списками! Господи! Я... я напевно буду перший на списку! Я ж був возьним в Українському Допомоговому Комітеті! Всі знали про мою патріотичну діяльність. Панство, що мені робити?

ГАЛИЧАНКА: Радьте, панство, що тут робити. Це не жарти! За годину мають приїхати по нас большевики вантажними автами, а ми неприготовані!

НАДДНПР.: Удирать! Удирать! Я вам кажу, нада удирать якнайшвидше!

РЕДАКТОР: А, може, краще ставити опір? Маємо таборову поліцію, маємо стільки сотників, полковників! Позамикаємо брами, хай нас беруть силою!

ДОКТОР: Опір опором, я не перечу, але після мене треба втікати!

РЕДАКТОР: Вибачайте, пане докторе, але чому аж після вас треба втікати? Ви ж доктор, і ви повинні втікати останній!

ДОКТОР: Але ж я не сказав «після мене», я сказав «після мене»... тобто... тобто...

РЕДАКТОР: Тобто ви хотіли сказати: «На мою думку» так? Ех, галичмони! Галичмони! Подивіться до Огіска!

ДОКТОР: Ну, добре, добре! Нещастя з тими редакторами! Зараз до мови чіпляються! Отже, «на мою думку», треба давати драла з таБОру, як тільки появиться комісія!

РЕДАКТОР: Не «з таБОру», а «з ТАбору», пане докторе!

ДОКТОР: Чоловіка шляк трафить!.. *(до всіх)* Що ви думаете, пані і панове?

ГОЛОСИ: Так! Так! Треба втікати! Негайно втікати!

ДИРИГЕНТ: Та чекайте, а вечера що?

(З-за сцени гуги голос автової трубки. Усі знерухоміли, потім кидаються в розтіг)

ДОКТОР: Вже приїхали!

ГАЛИЧАНКА: Єзу! Приїхали!

ГОЛОСИ: Приїхали! Приїхали!

(На сцені замішання. Всі розбігаються. Залишається Возьний)

ВОЗЬНИЙ: *(бігає по сцені, повторюючи)* Приїхали! Боже, рятуй і помилуй! Приїхали! *(ховається під лавку і накривається плащем)*

(На сцену входить у підскоках злопзик і, граючись, трубить на трубку. Хвилина збентеженої мовчанки)

КУХАР: *(заглядає через вікно кухні)* Що це? Тільки що стояла черга за вечерею і вже немає нікого?

Це нечуване! (до Возьного) Гей, добродію! Ви, там під лавкою! Ви п'яні, чи що? Беріть вечерю, бо я замикаю кухню!

ВОЗЬНИЙ: (вилазить з-під лави) А... а... комісія?

КУХАР: Яка комісія?

ВОЗЬНИЙ: Таж комісія! Большевицька комісія, що мала приїхати сюди забирати нас на родину!

КУХАР: Та яка там большевицька комісія! Агі на вас! Має приїхати комісія, але комісія УНРА! Має оглядати виходки, чи чисті! Минулого разу ми взяли перше місце поміж усіма таборами! (Хлопчик, трубляги на трубку, вибігає. Хвилина мовчанки. З обох боків сцени ритмічним кроком, під такт $\frac{3}{4}$, один за одним виходять всі угасники сценки. Виконуючи ритмічну еволюцію, кидають головами вправо і вліво і тямниго питають щоразу голосним шепотом: «Що гувати? Що гувати?» Так всі виходять і уставляються на авансцені фронтом до публіки)

РЕДАКТОР: (виголошує)

Чи то жінка, чи то хлоп,
Кожне хоче знати,
Що в траві десь там пищить
І «що там чувати»?

УСІ: (за кожною строфою повторяють)

Хочем знати! Хочем знати!

ГАЛИЧАНКА:

Як затрубить авто десь,
Ми хочемо знати,
Чи це лиш хлоп'ячий жарт,
Чи треба втікати?

УСІ: Хочем знати! Хочем знати!

ДИРИГЕНТ:

Маєм в таборі й свої
Дразливі питання,

Яка відповідь на них,
Ми хочемо знати!

УСІ:

Хочем знати! Хочем знати!

ДОКТОР: *(скрито показує на Диригента)*

Ось — чому то, як наш хор
В церкві заспіває,
То сам Панбіг в небесах
Вуха затикає!

УСІ:

Хочем знати! Хочем знати!

ДИРИГЕНТ: *(показує скрито на Доктора)*

Чом по ночах наш пан доктор
Так не може спати,
Що дівчатам погід коці
Ходить заглядати?

УСІ:

Хочем знати! Хочем знати!

ВОЗЬНИЙ:

Як усі ми тут покінчим
Університети,
То хто буде у Канаді
Чистити кльозети?

УСІ:

Хочем знати! Хочем знати!

НАДДНПРЯНКА:

І оте ще ми усі
Хотіли би знати:
Що там дома і коли
Вернемось до кати?

УСІ:

Хочем знати! Хочем знати!

КУХАР:

Звідки взялися Ді-Пі,
Хто була їх мати,

І що з нами далі буде?
Це ми хочем знати!

УСІ: Хочем знати! Хочем знати!

ДИРИГЕНТ: (до публіки) І ви теж хочете знати?
Так? Хвилинку! Зараз ми вам заспіваємо, хто
це такі Ді-Пі.

КВАРТЕТ: (співає)

Вже ста-рин-ні гре-ки зна-ли знав і ге-рак-літ знав і ге-рак-літ, що у-

се пли-ве на сві-ті і зна-є вид і зна-є вид, що о-

дні на-ро-ди ги-нуть і як му-хи мруть, і як му-хи мруть і інші

ЗНО-ВУ НА ЇХ МІС-ЦЕ РО-ДЯТЬСЯ І РОС-ТУТЬ. І ОСЬ

ТАК ОД-НО-ГО ДНЯ, ГЕЙ, ЗНАЙ-ТЕ ЦЕ У-СІ НА-РО

ДИВ-СЯ ТАК, ВО-ПЛЯТИВ-СЯ ТАК НО-ВИЙ НА-РОД ДІ-ТІ! І

І Я ДІ-ПІ, І ТИ ДІ-ПІ, І ВІН, ВО-НА, ВО-НО ДІ-ПІ, І ВИ У-СІ ТА-

КІМЬ ДІ-ПІ І СКРІЗЬ ДІПІ, ДІ-ПІ, ДІПІ І СКРІЗЬ ДІПІ, ДІ-ПІ, ДІ-ПІ! А-гі!

Вже старинні греки знали,
Знав і Геракліт,
Що усе пливе на світі,
І зміняє вид.
Що одні народи гинуть
І, як мухи, мруть,
Інші знову на їх місце
Родяться й ростуть.

І ось так одного дня,
Гей, знайте це усі
Народився так,
Воплотився так,
Новий народ Ді-Пі!

РЕФРЕН:

І я Ді-Пі, і ти Ді-Пі,
І він, вона, воно Ді-Пі,
І ви усі такі ж Ді-Пі,
І скрізь Ді-Пі, Ді-Пі, Ді-Пі! Агі!

Всі народи мають герби,
Має герб й Ді-Пі:
Золота з консерви пушка
На суцільній вербі,
Під вербою в холодочку
Ді-Пі любо спить,
Сни солодкі про Канаду
Снить, і снить, і снить!

Бо такий сьогодні час,
Обставини такі,
Що найкращий пас,
Це є «нот-е-пас»,
Горою всі Ді-Пі!

І я Ді-Пі, і ти Ді-Пі... і т. д.
Часом сниться Україна
Відному Ді-Пі,

Тоді кривцю проливає
Він в глибокім сні,
Його серце огортає
Партизанський дух,
Гостру шаблю витягає
І пускає в рух!

Вороги падуть аж страх,
Та все лише свої,
Бо куди не чах,
Бо куди не мах,
Усюди лиш Ді-Пі!

І я Ді-Пі, і ти Ді-Пі... і т. д.

Та колись ще прийде днина
Після бур і туч,
Що, мов птахи перелетні,
Всі зберемся в ключ
І полетимо з чужини
У свій рідний край,
Там, де сонце ясно світить,
Там, де серцю рай!

Розіб'єм з бідною глек
І чвари всі старі,
Цур йому та пек!
Вздовж і впоперек!
Не буде більш Ді-Пі!

І я не Ді-пі, і ти не Ді-Пі... і т. д.

— — — — —
Ніхто не Ді-Пі, не Ді-Пі, не Ді-Пі! Агі!

ЗАСЛОНА

КОРОЛІВСЬКІ ШАТИ
Сценічний жарт на одну дію
за казкою Андерсена

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Король
Маршал двору
Міністр
1-ий кравець
2-ий кравець
Поет
Два дворяни

Я В А 1.

Маршал, потім Міністр

МАРШАЛ: *(оглядає зерез пенсне з ружкою, чи заля в порядку. Портрет короля на стіні висить криво, маршал поправляє його, але заки вернеться на своє місце, портрет знову перекривлюється. Маршал, високий, худий, хворий на гостець і шку- тильгас. Час від часу хапається за коліно. Вхо- дить міністр)*

МІНІСТР: *(пузатий, хворіє на шлунок і має гикавку)*
Добрий день, графе! Г-к... Я бачу, маршал дво- ру вже урядує?

МАРШАЛ: Доброго здоров'я, пане міністре. Вже все готове до авдієнції... Як шановне здоров'я пана міністра? Як шановний шлуночок?

МІНІСТР: Спасибі, спасибі, вчора ввечорі трошки від- бивалося кислим... але сьогодні вже менше. Г-к...

Пілюлі доктора Деринирки діють знаменито, а як ваш гостець?

МАРШАЛ: Дякую, дякую, як завжди: коли у правій ломить, то в лівій шпигає, а як у лівій ломить, то в правій шпигає. Сьогодні саме у правій ломить... *(хвитається за праве коліно)* О-ой... Це завжди так в авдієнційний день.

МІНІСТР: *(до себе)* То зависть йому так по костях ходить! *(до маршала)* Спочуваю, спочуваю вам. А як його величність король, чи скоро появляться на залі?

МАРШАЛ: Його величність король тепер в одягальні. Саме минає дві години, як почали одягатися. Тож повинні вже незабаром появитися тут.

МІНІСТР: Його величність... г-к... король більш усього люблять одягатися, і коли про інших королів кажуть: його величність тепер на державній раді, то про нашого короля кажуть...: його величність в одягальні.

МАРШАЛ: Його величність мають окремий одяг на кожну годину дня і відомі у всьому світі тим, що більше часу проводять на нарадах із своїми кравцями, як на нарадах із своїми міністрами...

МІНІСТР: Тим краще... г-к... Тим краще для держави, бо король не перешкоджає міністрам у справуванні влади!

МАРШАЛ: І завдяки тому в нашій країні майже кожен кравець — це орденоносець, а покази модних одягів збирають більше публіки, як авторські вечори найбільших поетів, або вистави найкращих малярів!

МІНІСТР: До речі! У мене з'явилися сьогодні два закордонні кравці і просили мене стати для них протектором перед його Величністю. Вони привезли для його Величності короля якусь надзви-

чайну тканину і обіцяють зшити з цього матеріалу королівські шати, яких не мав ні один король на світі.

МАРШАЛ: Що ви кажете! (*хватається за коліно*) Ой, шпигнуло! У самісінький стрижінь шпигнуло! Ви, пане міністре, завжди маєте щастя. Не мине вас знову якийсь орден! Його Величність не від сьогодні шукають такого одягу, яким могли б здивувати весь світ. Скажіть, будь ласка, ... яка ж це тканина, парчева, чи може оксамитна?

МІНІСТР: Уявіть собі, маршале, що ці кравці не хотіли показати мені тієї тканини, а просили особистої авдієнції у самого короля. Вони обидва є тут у ждальні. (*Маршалові на вухо*) За посередництво і допомогу дещо припаде й вам...

МАРШАЛ: Можете бути певні, пане міністре, що його величність вислухають обох кравців першими і не пошкодують грошей, щоб набути цю тканину. А ось і його величність надходять.

Я В А 2.

Ті ж і король, за ним входить його поет.

(Міністр і маршал схиляються і тривають у глибокому поклоні)

КОРОЛЬ: (*входить, стає посеред сцени і пишається одягом*) Но, чому мене не подивляєте, чому нічого не говорите? Мушу скасувати ці поклони, бо вони перешкоджають моїм підданам подивляти мій одяг!

МАРШАЛ і МІНІСТР: Ах, надзвичайно! Це чудовий одяг!

КОРОЛЬ: (*показується їм з усіх боків*)

МАРШАЛ і МІНІСТР: (*за кожним поворотом короля*)
Чудово! Чарівно! Прегарно!

МАРШАЛ: Немає на світі короля, який зодягався б краще за вашу величність!

КОРОЛЬ: *(задоволено)* Мня... мня... мня...

МІНІСТР: Кожний новий одяг вашої величності — це нищівний удар у серце ворогів нашої країни.

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... Кравець, який шив цей одяг, дістав від мене орден і звання «героя білої фастриги». Ми вміємо цінити заслуги наших видатних людей. Але спішімося, бо час летить і незабаром я знову мушу йти переодягатися! *(сідає на престол, довкруги уставляється почет)*

МАРШАЛ: Ваша величносте! Перша справа сьогоднішнього дня — це приїзд з-за кордону у вашу столицю двох славних кравців...

МІНІСТР: *(перебиває йому)* Що так скажу, геніїв кравецького мистецтва. Я дозволив собі запросити їх сюди, щоб ваша величність могли особисто побачити твори кравецького духа.

МАРШАЛ: *(хватається за коліно)* Ой, шпигнуло! Друга справа, ваша величносте...

КОРОЛЬ: Досить! Мовчати! Немає ніяких других справ, коли справа кравецького мистецтва на порядку дня! Мня... мня... мня... Не прийму сьогодні ніяких послів, ані делегацій! Давати сюди кравців!

МАРШАЛ: *(плече в долоні. Відгиняються двері, входять два кравці, вносять скриню і стають перед престолом, як остовтілі. Король задоволений встає, щоб краще показати їм свій одяг, повертається на всі боки)*

МАРШАЛ: *(відбігає до кравців)* На коліна! На коліна перед їх величністю!

1-ий КРАВЕЦЬ: Не падаємо на коліна, бо не можемо відірвати очей від вашої королівської особи. Ми люди закордонні, ми не одне бачили, але такої

постаті, такої фігури, ми досі не бачили ні в одного короля.

2-ий КРАВЕЦЬ: Мій майстер каже правду! Не бачили!

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... а — моя елеганція, що? Мій одяг, як?

1-ий КРАВЕЦЬ: Одяг вашої величності? *(оглядає. Легковажно)* Одяг? Но, не хочемо критикувати тутешніх кравців, але цьому одягові бракує ще дуже багато до досконалости.

2-ий КРАВЕЦЬ: Мій майстер має повну слухність! *(Серед деору збентеження, король встає з престолу. Грізно)*

КОРОЛЬ: Що? Мня... мня... мня... Як ви смієте? За таку образу, звелю відкряти вам голови тупими ножицями!

1-ий КРАВЕЦЬ: Ваша величносте, не каюся за свої слова: така постать, така фігура, така статура, варта багато кращого одягу і багато кращої тканини. Дозвольте нам, ваша величносте, показати вам тканину, справді гідну того, щоб зодягнути постать вашої величності. Це тканина, якої не бачив світ, тканина найкраща, яку лише можна собі уявити, тканина, що вийшла з-під рук найгеніяльніших ткачів.

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... Ага, ага, ну, то хай буде. Хочу оглянути цю вашу тканину. Якщо вона мені сподобається, то зшиєте мені з неї одяг, а як не сподобається, то скажу вам відкряти ті ваші капустяні голови найтупішими ножицями в цілому моєму царстві.

(1-ий кравець хоче тікати, тягне за собою другого кравця)

2-ий КРАВЕЦЬ: *(відмахується і бере його на бік)* Не бійся, капустяна голово. Ти тільки добре підбріхуй, а заробимо сьогодні гору золота. *(до ко-*

роля) Звольте, ваша величносте, вислухати нас: ми покажемо вашій величності нашу тканину, але мусимо попередити вас, що вона має одну тайну...

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... Тайну?.. Ага, ага... тканина — має тайну! О, як то важко керувати державними справами!

1-ий КРАВЕЦЬ: Так, вона має одну таємну прикмету.

КОРОЛЬ: Таємну прикмету? Яку знову таємну прикмету? Мня... мня... мня...

1-ий КРАВЕЦЬ: Ваша величносте! Таємна прикмета нашої тканини полягає в тому, що її зовсім не бачать ті люди, що не надаються в уряді на своє становище, або такі люди, що їх у простій мові називають дурнями.

(Король і двір, не розуміючи, здивовано переглядаються)

КОРОЛЬ: Дозволь, дозволь, кравче! Тут щось не до ладу. Цієї тканини не бачать ті люди...

2-ий КРАВЕЦЬ: Так! Не бачать ті люди, які в уряді не є на своєму місці, і які є звичайними дурнями.

КОРОЛЬ: А хто в такому випадку її бачить?

1-ий КРАВЕЦЬ: Бачити і подивляти красу цієї тканини може кожний, хто є в своєму уряді на своєму місці, і хто не є дурень, тобто, напр., ваша величність, пан міністр, пан маршал...

МАРШАЛ: *(задоволено підхоплює)* Одним словом кожний, хто є не своєму місці і не є дурень! Зовсім ясно!

КОРОЛЬ: Вже все розумію тепер... мня... мня... мня... Отже цієї вашої тканини не бачить той, хто... хто... будь ласка, пане міністре, ці державні справи так втомили мій мозок...

МІНІСТР: Це дуже просте, ваша величносте! Цю тканину бачить тільки той, хто у своєму уряді є на своєму місці і не є дурнем. О!

КОРОЛЬ: А, правда, правда! Я це розумів відразу!
Мня... мня... мня...

1-ий КРАВЕЦЬ: Ваша величність незвичайно швидко збагнули тайну нашої тканини. Але ми хочемо попередити вашу величність, що вона рівночасно і найдорожча тканина на світі! Вона коштує...

КОРОЛЬ: *(перебиває)* Ані слова більше! Мня... мня... мня... у мене вистачить скарбу на те, щоб заплатити за неї! Швидко показуйте мені цю тканину. *(Кравці відгиняють скриню, вона порожня. Кравці рухами наслідують, мов би виймали з неї зові тканини, розвивають її, простеляють перед озима короля і двора. Збентеження і мовганка)*

МАРШАЛ: *(швидко виймає і прикладає до носа пенсне. Збентежено до себе)* Що це? Я нічого не бачу! Ані однієї ниточки з цієї тканини не бачу! Невже я не надаюся на становище маршала? А може я такий дурень? Ой, недобре! Аж тепер король пізнається на мені! *(Міністр і король то приглядаються здалека, то підходять ближче)*

МІНІСТР: *(до себе)* Нічого не бачу! О, Боже, значить — я дурень! За ніяку ціну не смію признатися до того...

1-ий КРАВЕЦЬ: *(Показує тканину кожному зокрема)* Ось погляньте тільки, які тут прекрасні узорі! Ця тканина — це вершок ткацького мистецтва. Бачите, як ці звори переплітаються один з одним із найдокладнішою симетрією. Прошу звернути увагу, як один взір дискретно переходить в інший ще кращий і ще багатіший!..

2-ий КРАВЕЦЬ: Відкривайте широко очі і подивляйте! Цей товар сам себе хвалить!

1-ий КРАВЕЦЬ: А чи не вражають вас своєю красою ці прегарні кольори? Вони подібні до найніжніших кольорів веселки, а вибагливістю вони пере-

вищують забаганки нашої фантазії... Чи не так, ваша величносте?

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... *(до себе)* Я нічого не бачу! Невже я не на своєму місці, або просто таки дурень? мня... мня... мня... Маршале! Маршале!.. Кажіть ти перший, як подобається тобі ця тканина? *(мовганка)* А може ти, її не бачиш? *(Маршал живо заперезує головою)* Ну, як вона тобі подобається?

МАРШАЛ: Не дивуйтеся, ваша величносте, що я мовчу, це моє захоплення не дає мені промовити слова, а до того мій гостець... О! Ох! Саме тепер почало шпигати у праве коліно!..

МІНІСТР: Дозвольте, ваша величносте, що я перший висловлю свою думку. Це найкраща тканина, яку я бачив у своєму житті. Прошу тільки поглянути на ці узори! На гнучкість цих ліній, якими вони переплітаються із найдокладнішою симетрією...

МАРШАЛ: *(перебиває йому)* При чому... при чому один прегарний взір дискретно переходить у другий, ще кращий, ще багатіший... *(отогення підтакує, киває головами, повторює слова маршала і захоплюється)*

1-ий ДВОРЯНИН: Прекрасно! Прекрасно! Один прегарний взір дискретно переходить у другий...

2-ий ДВОРЯНИН: ...ще кращий, ще багатіший!

КОРОЛЬ: А мені... мня... мня... мня... скажу вам по правді, найбільше подобалися в цій тканині кольори... Так, кольори! Вони подібні... мня... мня... мня... вони подібні до найніжніших кольорів веселки, вони, так сказати, вони... своєю вибагливістю перевищують найвибагливіші забаганки нашої фантазії!

1-ий ДВОРЯНИН: Справді, які незрівняні кольори! *(всі несміливо зближаються, ніби беруть тканину в руки, показують одні одним, хвалять!)*

2-ий ДВОРЯНИН: Вони зовсім нагадують кольори веселки! Прекрасні! Незрівняні!

МАРШАЛ: Як, бачите, ваша величносте, всі згідні в тому, що це прегарна тканина!

МІНІСТР: Я ніколи в житті не бачив нічого подібного, на це можу поклястися!

МАРШАЛ: Такого гарного матеріялу я теж у своєму житті не бачив!

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... якщо правду сказати, то я теж не бачив ніколи у своєму житті нічого подібного!

1-ий КРАВЕЦЬ: Ми безмежно раді, що наша тканина так припала до вподоби вашій величності і всьому дворові. Думаю, що можемо зараз взятися до роботи і зшити з цієї тканини для вашої величності королівські шати?

КОРОЛЬ: З цієї тканини королівські шати?

1-ий КРАВЕЦЬ: Так, ваша величносте! Коли тканина так усім подобається, то одяг сподобається ще більше!

КОРОЛЬ: А... а я... я непевний, чи в цих шатах буде мені гарно. Що ти скажеш на це, мій міністре?

МІНІСТЕР: Я думаю, що ні один король не мав і не буде мати такого чудового одягу, як цей!

1-ий КРАВЕЦЬ: Можемо заповнити вашу величність, що такого одягу ніякий король на світі не мав і не буде мати!

2-ий КРАВЕЦЬ: Мій майстер говорить правду і тільки правду! Не мав і не буде мати!

КОРОЛЬ: Якщо так, — то добре! Мня... мня... мня... шийте ці шати, але якнайшвидше! Я маю... мня... мня... мня... ще інші важливі державні справи!

1-ий КРАВЕЦЬ: О, це потриває зовсім коротко. Ми шисмо наймодернішою кравецькою технікою і одяг за п'ять хвилин буде готовий. Тільки, як я вже сказав, ця робота буде коштувати...

КОРОЛЬ: *(перебиває йому)* А я вже казав вам мовчати, коли говорите про кошти! Моя скарбниця виплатить вам подвійну ціну, яку собі поставите!

1-ий КРАВЕЦЬ: Найвища дяка, ваша величносте! Вже беремося до роботи! За п'ять хвилин одяг буде готовий.

(Кравці крають ножицями невидиму матерію, примірюють, шують)

КОРОЛЬ: *(остовіглий придивляється їхній роботі)* Бачу, що ви справді... мня... мня... мня... справді швидко і зручно мня... мня... мня... шисте...

1-ий КРАВЕЦЬ: За три хвилини шати будуть готові і ваша величність зможуть показатися в них народові з свого балькону.

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... показатися народові?.. *(до дворян)* А справді, я покажуся народові у моїх нових шатах! Люблю, коли мене подивляють!

2-ий КРАВЕЦЬ: Ось штани вже готові... попробуйте, пане міністре, які вони легкі. Мов павутиння!

МІНІСТР: *(простягає руку)* А, справді, мов павутиння! Зовсім навіть їх не чую на руці, так... тільки бачу їх, так, тільки бачу!

1-ий КРАВЕЦЬ: А ось і жакет вже готовий! Я казав, не більше, як п'ять хвилин! Можете вже, ваша величносте, одягатися! *(до другого кравця)* А ти кінчай за цей час мантию... *(до короля)* Може тут зробимо невеличкий параванчик, ваша величносте? *(устанавлиє двірський погет, як параван)* Ось, так!

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... *(іде за параван)* Я так хвилююся чи буде мені цей одяг лицювати... *(за зевлину через голови живого паравану перелітають частини королівської гардероби)*

1-ий КРАВЕЦЬ: *(за параваном)* Ось пантальони, ваша високоосте... Правда легкі, як тінь, а які присмні в дотяку... правда? Та-а-ак... чудово лежать.

А тепер ще жакет... лежить, як влитий. Будь ласка, будь ласка... тепер можемо звинути наш параван. *(виходить з-поза паравану і розсуває дворян, за ними показується король в самих підштанцях)* Може ваша величність поглянуть до дзеркала... Будь ласка! *(Король стає перед дзеркалом, остовпів)*

1-ий КРАВЕЦЬ: Чи не чудово?

2-ий КРАВЕЦЬ: Ах! Як чудово!

1-ий КРАВЕЦЬ: Як прегарно прилягає ця тканина до фігури вашої величності! Як визначаються ці пишні узори на маєстатичній постаті, повній мужності і сили!

КОРОЛЬ: *(збентежено, то витріщує, то протирає оці)* Мня... мня... мня... *(до себе)* Нічого не бачу! Але не можу до цього признатися! Бо всі зміркують, що я звичайний дурень! *(до міністра)* Мій міністре! Що ти скажеш на цей одяг?

МІНІСТР: Я уважаю... г-к... що жакет, а головню пантальони лежать чудово! Правда, пане маршалку?

МАРШАЛ: О-о! Так, чудово, чудово! Які узори, які кольори!

КОРОЛЬ: Ви тільки підтверджуєте мою власну думку. Я мня... мня... мня... дуже задоволений.

2-ий КРАВЕЦЬ: А ось і мантия вже готова. Прошу, ваша величносте, одягнути! *(закидає королеві на рамена)*

1-ий КРАВЕЦЬ: Може ваша величність зволять взяти і корону на голову?

МАРШАЛ: Маю подати корону, ваша величносте?

КОРОЛЬ: А справді! Покажуся моєму народові у цілій своїй королівській величі!

МАРШАЛ: *(накладає йому на голову корону)*

КОРОЛЬ: *(пишасться)* Ну, а тепер, як я подобаюся вам?

МАРШАЛ: Ваша величносте, всі королі світу будуть заздрити вам цього одягу!

ВСІ: Прекрасно! Чудово!

МІНІСТР: Цей одяг найкращий із усіх одягів вашої величності. Я співчуваю тим дурням і людям не на своєму місці, що не можуть його бачити!

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... *заглядає ще раз до дзеркала, але швидко повертається*) Я дуже задоволений... дуже задоволений вами, панове майстри. Мій скарб виплатить вам за цей чудовий одяг подвійну ціну, яку собі забажаєте. Крім цього в нагороду за заслуги для нашого престолоа я відзначаю вас обох орденами «Королівської нагнітки великого пальця» і званням «героїв білої фастриги».

МАРШАЛ: Хай живуть кравці-орденоносці, герої білої фастриги!

УСІ: Хай живуть! Хай живуть! Слава! Слава! *(плещуть в долоні. З надвору чути оклики: Хай живе король, хай живуть орденосці!)*

МАРШАЛ: Ваша величносте, звістка про славних кравців і нові шати вашої величності блискавкою рознеслася вже по столиці. *(на дворі оклики)* Нарід хоче побачити вашу величність!

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... добре, добре. Я покажуся моему коханому народові.

(Слуги вносять бальдахим, під яким стає король, за ним міністр і маршал, далі поет, на кінці обидва кравці)

1-ий КРАВЕЦЬ: Мантия! Мантия! Що ж ви не бачите, що трен тягнеться по землі? *(дворяни кидаються підносити мантию і так цілий похід обходить спершу довкола сцени, потім виходить на балькон. На дворі оклики юрби нараз вриваються, кілька хвилин панує тиша, потім один, два, а далі загальні*

оклики): Хай живе король! Хай живуть кравці-орденоносці! Слава! Слава-а-а! *(на сцену вбігає поет)*

ПОЕТ: *(оглядається)* Нема ще ні одного! Ах, як я боявся, що запізнюся! Але, слава Богу, я прийшов таки перший з-поміж усіх придворних поетів і перший прочитаю оду до короля з нагоди його нових шат! Цим разом уже не мене мене заслужена слава — ну, і мій вимріяний орден королівської нагнітки великого пальця... *(зітхає)*
(Король на голі походю входить на сцену, поет складає королеві поклін, а підвівшися, збентежено протирає огі)

КОРОЛЬ: Мня... мня... мня... Оце поет, який знає і зразково виконує свій громадський обов'язок: відгукуватися своїми віршами на всі актуальні події у своїй батьківщині. Тебе зустріне за це відповідна нагорода. Далі, далі, поете, хочемо почути твої віщі слова.

ПОЕТ: Я... я... Ваша Величносте, я щасливий... щасливий, що міг написати про своє щастя... *(стає в ораторську позу і зигає)*

На майданах, на просторі,
І промови і оркестри,
Яке свято тут сьогодні,
Ой, братове і ви сестри?
З грудей слава виринає,
З грудей тисяч мільйонів,
Бо король, мов сонце світить,
На замковому бальконі!
Його шати пречудові,
Стиглий колос в щирім полію,
Славен, славен, будь між нами,
Найулюблений королю!
В цій годині історичній,

Лиш одна нам партитура
Рознять рота, як ворота,
І кричать що сили У-ра-а-а!

(Усі підхлоплюють Ур-а-а!)

КОРОЛЬ: Чудово! Чудово! Ти найталановитіший з-поміж усіх моїх поетів! Нагороджую тебе орденом королівської нагнітки великого пальця і званням... героя фантазії!

МАРШАЛ: Хай живе герой фантазії! Найгеніяльніший поміж поетами! Слава! Слава!

(Усі плещуть у долоні, підхлоплюють оклики маршала. Поет кланяється)

ПОЕТ: Хай живе наш король! Слава! Слава! *(Король гордо сходить на престол)*

Я В А 4.

(Вбігає хлопчик з пальцем у роті)

КОРОЛЬ: А, це певно делегат від нашої патріотичної дівтори. Що скажеш на мої нові шати, мій хлопчику?

ХЛОПЧИК: *(Хвилину придивляється до короля, виймає палець з рота, показує на короля)* Ха-ха! Який смісний король! Чому він голий, чому у самих підстанцях? Він голий! Король голий!

ВСІ: *(звертають перелякані оці на короля)* Що-о-о?

КОРОЛЬ; Що-о-о?

ДВОРЯНИ: *(один до одного)* Дивіться, король справді голий! Дитина правду каже!

ХЛОПЧИК: Чому король не одягнеться? Королю, з тебе станята злітають! *(показуючи пальцем на короля)* Який смісний король! *(вибухає сміхом, за ним позгинають реготатися всі. Король дивиться збентежено довкола себе. Загальний регіт. Кравці, перелякані, втікають, а поет обережно бере свою поезію)*

ЗАСЛОНА

З ЧУЖОМОВНОГО РЕПЕРТУАРУ
в перекладах та адаптації В. С. Левицького

ОХ, ТА НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Ніна
Стефа
Богдан

*Парубоцька кімната Богдана. Богдан нервується
зекуючи на відвідини Ніни. Дзвінок. Входить Ніна.*

БОГДАН: Нарешті! Я вже був неспокійний, думав,
що ти забула про нашу зустріч. *(підходить до
Ніни, помагає їй роздягнутися)* Ти щось сьогодні
дуже поважна. Що сталося?

НІНА: Нічого не сталося!

БОГДАН: Як то — нічого не сталося? А чого ж ти
така набундючена?

НІНА: Ти нікчемний! Розумієш? Нічого більше!

БОГДАН: Я? Чому?

НІНА: Якщо ти вже мене не любиш, то можеш мені
це просто-змоста сказати, а не обдурювати мене
та обманювати! *(їй збирається на плач)* Цього я
по тобі ніяк не сподівалася!

БОГДАН: Припускаю, що тобі вночі щось погане при-
снилося. Чи не так?

НІНА: Я добре знаю, що я кажу!

БОГДАН: Сумніваюся!

НІНА: Ти сумніваєшся, так? А ця брунетка в синій
сукенці, що?

БОГДАН: О, Боже! Я знаю не одну брунетку, і всі
вони ходять час до часу в синій сукенці!

НІНА: То ти не заперечуєш!

БОГДАН: Я не маю що заперечувати або не заперечувати! Я невинний, як немовля!

НІНА: *(сідає на канану)* Сідай тут ближче... Слухай мене добре: якщо ти скажеш мені всю правду, тобто признаєшся, що ти мене зраджуєш... Адже це можливе, ні?

БОГДАН: Безперечно, можливе!

НІНА: Отже ти признаєшся?

БОГДАН: Ніколи в світі! Я тільки повторив твої слова!

НІНА: Але не заперечуєш?

БОГДАН: Я ніколи тобі не перечу!

НІНА: Гм... Слухай! Якщо ти даш мені слово, що ти мене більше не будеш ошукувати і зраджувати, то ще цей раз я тобі прощу і забуду про все!

БОГДАН: Кохана Ніно! Я не заперечую, що ти маєш янгольське серце, але я все таки не винен в нічому, і ти не потребуєш мені нічого прощати...

НІНА: І ти хочеш, щоб я тобі вірила?

БОГДАН: Ти не можеш мені не вірити! Що? Може маєш які докази, листи або що інше?

НІНА: О, ти надто обережний, щоб писати листи! Ти телефонуєш.

БОГДАН: Ми живемо близько одне одного, то пощо я буду писати до тебе листи? Думаю, що ти й так мені віриш.

НІНА: Мушу!.. Що маю робити! А ти знаєш, що я кілька днів тому знайшла між паперами твою записку, яку ти колись кинув був до моєї поштової скриньки? Було в ній тільки три слова: «Прийди в суботу о шостій!» Така записка може також бути небезпечна!

БОГДАН: О, а я цього не знав!

НІНА: Тим гірше для тебе!

БОГДАН: Думаю, що ти й так мені віриш?

НІНА: Мушу!.. Що маю робити?

БОГДАН: Ну, Богу дякувати! А тепер усміхнися трішки, покажи свої гарні зубки, поцілуй мене!

НІНА: Ні!

БОГДАН: Чому?

НІНА: Бо... бо я тепер дуже схвильована, і коли б я тепер тебе поцілувала, то це не було б щире.

БОГДАН: То добре! Я пожду, аж ти заспокоїшся...

НІНА: Знаєш що, Богдане?

БОГДАН: Що?

НІНА: Мені дуже хочеться з'їсти кусник чоколяди...

БОГДАН: Чоколяди? Таж це проти дієти, яку ти так зберігаєш!

НІНА: Я знаю, але табличка доброї чоколяди не шкодить. Не маєш десь у себе?

БОГДАН: Ні, не маю.

НІНА: То піди й купи!

БОГДАН: Дивна забаганка!

НІНА: *(схвильовано)* Не хочеш мені цього зробити?

БОГДАН: Чого ж ти так зараз хвилюєшся? Як вже так дуже хочеш, то піду й куплю. Що маю робити!

НІНА: Ну, то йди! Я тим часом трохи заспокоюся після нашої розмови, а коли ти повернешся, я тебе поцілую.

БОГДАН: Ти сьогодні якась дивна, на правду!

НІНА: Так тобі важко зробити те, про що я тебе прошу?

БОГДАН: Іду вже, йду! *(одягається і виходить)*

НІНА: *(до себе)* Ну, мій коханий, я також хитра, і таки довідаюся, як виглядає правда. А якщо ти мене обманюєш... *(дзвінок)* О, це вже пошта! Це вона! *(відгинає двері, входить Стефа)*

СТЕФА: *(до себе)* У нього якась пані!

НІНА: О, яка вона гарна!

СТЕФА: *(збентежена)* Пана Богдана немає дома?

НІНА: Ні, немає!

СТЕФА: Він просив мене, щоб я зайшла о шостій в справі... в справі...

НІНА: Так, так! Я знаю в якій справі. Я теж тут у тій самій справі! Дозвольте, я вам усе вясню, але наперед мусимо познайомитися. Я є Ніна. Ваше ім'я я знаю — Стефа. Будь-ласка, роздягніться і сядьте!

СТЕФА: Дякую... Ви дуже ввічливі... але... може, я помилилася щодо адреси...

НІНА: Не бійтеся, ви знаєте дуже добре, що ви не помилилися. Ви тут не перший раз!

СТЕФА: О! *(розглядається)*

НІНА: Нащо ця вся комедія, Стефо, скажіть! Сідайте! *(Стефа сідає)* Я знаю, що ви буваєте тут так само часто, як я! так, так! А кілька днів тому я знайшла... там-о... цю частину жіночої гардероби *(виймає з торбинки і показує шалик)* і я постановила особисто вам його віддати.

СТЕФА: А справді! *(сириває Ніні з руки шалик)*

НІНА: Це ваш, я знаю!

СТЕФА: Не розумію... нічого не розумію.

НІНА: Я вам це вясню. Але коротко, бо наш приятель може кожної хвилини повернутися...

СТЕФА: Наш приятель?

НІНА: Так, Богдан! Ваш приятель, а також і мій приятель... це значить наш!

СТЕФА: Але ж він...

НІНА: Бачите... наш Богдан це справжній метелик, який перелітає з квітки на квітку. Я думала, що він кохас тільки мене одну, тим часом...

СТЕФА: Я теж думала, що він кохас тільки мене одну!

НІНА: Бачите! Аж коли я знайшла там цей шалик...

СТЕФА: Мій...

НІНА: Так. Але я не знала тоді, хто ви. Тому я підстергла вас, коли ви одного вечора заходили сюди і вислідила вашу адресу. А потім, знаєте, що я зробила?

СТЕФА: Ні, не знаю.

НІНА: Я післала вам поштою записку, яку він колись кинув був у мою поштову скриньку: «Прийди в суботу о шостій!»

СТЕФА: А я думала, що це записка від нього...

НІНА: Так від нього, тільки мені, а не вам! Сама ж я домовилася з Богданом, що прийду до нього того ж дня, тобто в суботу, о пів на шосту. За цієї пів години я сказала йому від себе, що треба, а потім вислала його з хати купити чоколяду, щоб ми обидві мали змогу поговорити перед цією конфронтацією. Він обманював вас так само, як мене, і я думаю, що зможемо тепер обидві разом...

СТЕФА: Що ви хочете з ним зробити?

НІНА: А ви що думаете?

СТЕФА: Я не знаю...

НІНА: Він обдурював нас обидві...

СТЕФА: Так, це правда. Може ми обидві напишім йому листа, що він вже нас більше не побачить!

НІНА: Це дурне! Він негайно знайде собі третю! Або знову дві інші... Це не була б ніяка кара для нього.

СТЕФА: Так, це правда!

НІНА: Я вам скажу: ми залишимося тут обидві!

СТЕФА: Як це так?

НІНА: Ми залишимося тут обидві, щоб...

СТЕФА: Щоб затруїти йому життя!

НІНА: Так! Щоб затруїти йому життя!

СТЕФА: Справді! Це буде знаменито! (дзвінок)

НІНА: Це він! Мусимо добре заграти наші ролі. Я заховаюся... там!

СТЕФА: А я? Що я маю робити?

НІНА: Робіть так, що ніби ви є — я.

СТЕФА: Ніби я є — ви?

НІНА: Так! Ніби то ви вислали його купити чоколяду!

СТЕФА: Розумію вже! Знаменито! *(знову дзвінок)*

НІНА: Тільки добре грайте свою роллю. Дальше вже само зробиться! Ідіть скоро відчиніть йому двері! *(Ніна бере свій плащ і скоро зовзається за лаштунками. Стефа йде і відгиняє двері. Богдан входить, не помігаючи Стефи біля дверей)*

БОГДАН: Вибач, я в поспіху забув свій ключ. Маєш тут свою чоколяду! *(шукає по кишенях, виймає малу табличку чоколяди і кладе на стіл)*

СТЕФА: *сідає тим часом на канапу в тому самому місці, де сиділа Ніна)* Чудово!

БОГДАН: Скоро я справився, правда? Ну, а тепер я дістану мій заслужений поцілунок!

СТЕФА: Зовсім не скоро! П'ять хвилин запізно!

БОГДАН: Що... що ти сказала?

СТЕФА: Я сказала, що ти на п'ять хвилин спізнився. Мені вже пройшла охота на поцілунки. І що за дурні міни ти робиш? Чому не роздягася? Тобі змтно?

БОГДАН: Ні... так-так, мені гаряче!

СТЕФА: Справді, тут дуже гаряче!

БОГДАН: Страшно гаряче!

СТЕФА: А навіщо ти так підтягнув термостат? Ти знаєш, що я не люблю гарячі!

БОГДАН: Так, я... знаю!

СТЕФА: Ну, ходи ж сюди! Сядь біля мене! Дістанеш від мене заслужений поцілунок! Що з тобою сталося? Ти страшно виглядаєш! Може ти хворий? Скинь же плащ!

БОГДАН: *(побазив Стефін плащ. До себе)* Ради Бога, я маю галюцинації! *(роздягається і вішає свій плащ. Обережно сідає біля Стефи)*

СТЕФА: А де ж та чоколяда, що я тебе просила купити?

БОГДАН: Що? Це ти просила мене купити чоколяду? Ти?

СТЕФА: Що ж? ти не тямиш?

БОГДАН: Ні... але ж так, я тямлю, тямлю! Але я... я нічого не розумію.

СТЕФА: Отже купив ти мені чоколяду, чи ні?

БОГДАН: Ні! Тобто я хочу сказати — так! Ось вона!
(виймає зоколяду з кишені)

СТЕФА: Більшої не було?

БОГДАН: Н-ні... не було!

СТЕФА: Ну, то дозволь себе почастувати!

БОГДАН: О, ні-ні! Я дякую!

СТЕФА: Богдане, що з тобою сталося? Ти хворий! Чи може тебе засмутила наша попередня розмова? Це ж були тільки заздрощі!

БОГДАН: Це страшно! *(до Стефи)* Отже ти кажеш, що це ти просила мене купити тобі чоколяду?

СТЕФА: А хто ж інший міг просити тебе, коли я тут сиджу?

БОГДАН: Чи я збожеволів? А може я сплю? Ні, я не сплю! Проте, я так виразно її бачив тут на цій каналі! Те золотисте волосся... а ця має чорне! Не розумію, нічого не розумію!

СТЕФА: Що з тобою, Богдане? Я боюся за тебе! Може це з духоти тут у кімнаті кров ударила тобі в голову? Відчини вікно, то зараз стане тобі легше. Відчини вікно, відчини вікно, чуєш? Відчини вікно!

(Богдан йде і відгиняє вікно, а тим часом Ніна скоро входить, вішає свій плащ і сідає на місце)

Стефа, а Стефа захоплює свій плащ і ховається за лаштунки)

НІНА: Ну, що ти робиш? Пощо ти відчиняєш вікно? Зачини зараз! Ти знаєш, що я не люблю зима в хаті!

БОГДАН: Рятуйте, я збожеволів!

НІНА: Що це за дурні жарти, Богдане? Зачини вікно, кажу тобі! Зачини зараз вікно! *(Богдан тремтливими руками загинає вікно)* А тепер сідай тут біля мене. Ходи, відстанеш від мене той поцілунок, що я тобі обіцяла!

БОГДАН: *(тильно здивляється в неї)* Так! Так! Це була галюнація!..

НІНА: Що з тобою, Богдане? Чому ти дивишся на мене так дивно? Тут зимо. Піднеси трошки термостат!

(Богдан йде до термостата біля дверей, а тим часом Ніна і Стефа знову змінюють одна одну)

СТЕФА: *(стає за плечима Богдана)* Богдане, ти жартуєш собі з мене, чи що? Я кажу тобі: відчини вікно, бо тут надто гаряче, а ти підносиш термостат!

БОГДАН: *(нагло обернувся і крижить у приступі жаху)* Досить! Досить! Вікно-піч-блондинка-брунетка! Я збожеволів! Я збожеволів! Я збожеволів! Давайте станцію швидкої допомоги! Швидко! Швидко! *(входить Ніна)*

НІНА: Ну, досить вже цієї гри! Богдане, заспокійся! *(обидві стараються його заспокоїти)*

СТЕФА: Заспокійся, Богдане, чуєш, заспокійся! Який же ти нервовий! І це має бути мужчина!

БОГДАН: Боже мій, це було жахливе! *(покірно)* Але ви обидві маєте слухність, я на цю кару заслужив...

НІНА: Так, ти на це заслужив! Думаю, що це була добра научка для тебе, і що ти її не скоро забудеш! (до *Стефи*) А тепер, Стефо, можемо попрощатися з цим паном, бо він не варта нашої любови. (до *Богдана*) Будь здоров! Між нами все скінчене!

СТЕФА: Будь здоров! Між нами все скінчене!

ЗАСЛОНА

СПОРТСМЕНКА СИЛЬНИХ ЕМОЦІЙ

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Анісія Нервоскоботинська
Міністр поправних закладів
Директор в'язниці
Джов Розпорипуп

Директор в'язниці сидить збоку сцени за письмовим столом. Канцелярська обстановка. З другого боку сцени скосом до публіки фотель або мала канапа. Два крісла.

Входить міністр, пропускаючи перед себе Анісію.

ДИРЕКТОР: *(зривається з місця)* О, гелов, пане міністре! Гав ар ю? Дозвольте привітати вас, пане міністре, в низьких порогах нашої в'язниці, чи пак, як тепер офіційно називають, нашого поправного закладу.

МІНІСТР: Доброго здоров'я, пане директоре! О, вибачте, прошу, ви тепер теж уже не директор в'язниці, а «принципал поправного закладу»! Але жарт на бік, — дозвольте, панно Анісіє, що познайомлю вас: це — підпора нашої справедливості, директор в'язниці містер Браун, а це, пане директоре, наша відома спортсменка Анісія Нервоскоботинська, яку популярно називають «спортсменка сильних емоцій».

ДИРЕКТОР: О, дуже приємно мені особисто познайомитися з нашою славною спортсменкою. Знаю вас, панно Анісіє, з фотографій у нашій пресі: «Панна Анісія Нервоскоботинська проходить»

ся по риштуванні хмаросяга Українського Народного Союзу в Джерзі Ситі...» або «панна Анисія Нервоскоботинська входить до клітки з львами в зоологічному городі в Торонті...» Ви, панно Анисіє, одна з піонерів цього нового у нас спорту, спорту сильних емоцій. Чув я від пана міністра, що ви задумуєте досягнути новий рекорд у цьому спорті, але ваш задум надто вже небезпечний. Я вам його абсолютно відраджую.

АНИСІЯ: В тому й справа, пане директоре! Чим більша небезпека, тим вона більше мене пориває! Емоція! Емоція! Це мій спорт. Саме сьогодні маю надію досягнути неперевершений рекорд. Коли я тільки прочитала в пресі, що в мурах вашої в'язниці сидить тепер цей славний «стренглер», цей «сексперверт», що на протязі одного року замордував 30 жінок, я невідклично постановила побачити його і перебути з ним бодай пів години наодинці. Протекція пана міністра завела мене сюди до вас. Хоч пан міністр протестував, але я вперлася, і, як звичайно жінка, переконала його. Тепер, прошу вас, пане директоре, приведіть сюди цього типа і залишіть мене з ним саму.

ДИРЕКТОР: Панно Анисіє! Воля пана міністра для мене — наказ, але дозвольте мені остерегти вас ще раз: ця зустріч грозить вам великою небезпечкою. Може більшою, як ви думаєте!

АНИСІЯ: Ну? Наприклад, якою?

ДИРЕКТОР: Цей славний злочинець, душогуб, «стренглер», як ви його назвали, Бенвенуто Моралес, що його популярно називають «Джов Розпорипуп» — це дегенерат на сексуальному тлі. Кожна гарна жінка діє на нього як поштовх до нового злочину. Він в одну мить стає кровожадним звірем і мордує свою жертву.

АНИСІЯ: Ах, як це гарно!

МІНІСТР: Не бачу в цьому нічого гарного!

АНИСІЯ: Бо ви, пане міністре, не маєте спортивного духа. В кожній функції треба добачувати подвиг, рекорд, своєрідну красу!

МІНІСТР: Ну, вибачте, панно Анисіє, душення чи різання гарних жінок це ніякий подвиг!

АНИСІЯ: Як для кого! Це ж в кожному разі вершина вирафінованої перверсії, і цього може допуститися тільки людина обдарована сміливою, агресивною душею. Життя це вічний шаблон, панове, і треба його якимось урізноманітнювати!

ДИРЕКТОР: Різанням жінок на малі кусні?

АНИСІЯ: Ах, не будьте такі трагічні, пане директоре! Тридцять жінок більше, тридцять жінок менше! Можливо, що я у своїх уподобаннях трохи ексцентрична...

МІНІСТР: Гарно «трохи»!

АНИСІЯ: Отже добре! Дуже ексцентрична! І що з того? Я прагну сильних вражень, сильних емоцій, емоцій п'яних як алкоголь. Життя таке безнадійно сіре, воно томить мене, лякає своєю одноманітністю. Хочу емоцій, емоцій, емоцій!

МІНІСТР: В такому разі, пане директоре, не жаліймо панні Анисії тих емоцій і покажім їй того здегерерованого типа з нашої колекції.

АНИСІЯ: Пане міністре, тільки без іронії!

МІНІСТР: Я в цьому випадку зовсім не іронізую. Виконую тільки вашу волю...

ДИРЕКТОР: А я волю пана міністра.

АНИСІЯ: Ну, досить вже тої банальної фразеології! До діла! Хочу його бачити.

ДИРЕКТОР: Гаразд! Зараз його приведу. А все таки, ви не відчуваєте страху?

АНИСІЯ: Страху? Перед чим?

ДИРЕКТОР: Ну, хочби... скажу виразно: страху перед власною смертю?

АНИСІЯ: Та це ж тільки смерть! — сказав Наполеон. Не боюся її зовсім. Я готова на все. Так званій смерті я вмію глянути в очі сміливо, так, як лицює спортсменці. Пане директоре, я чекаю!

ДИРЕКТОР: Наказ! *(виходить)*

МІНІСТР: Анисіє! Заклинаю тебе на все, кинь свої екстравагантні вигадки. Я жалію вже, що на це все погодився. Може скоїться нещастя!

АНИСІЯ: Ви заздрісні, пане міністрі!

МІНІСТР: Добре, хай буде, що я заздрісний, але подумай, що цей чоловік замордував тридцять жінок на протязі одного року!

АНИСІЯ: Поправді, досить мало! Він мусить бути лінивий.

МІНІСТР: Який цинізм!

АНИСІЯ: І перфідія, правда?

МІНІСТР: Зрештою, я вмиваю руки, роби, що хочеш!

АНИСІЯ: Нарешті розумне слово! А тепер прошу поцілувати ручку, о, так, розпогодити своє марсове обличчя, більше на мене не гніватися і не боятися, бо це на ніщо не придасться. А тепер прошу залишити канцелярію, бо за хвилину прийде цей Джов Розпорипуп, а я хочу бути з ним сам на сам. Зрозуміли?

МІНІСТР: *(виходячи)* Що ви робите? Що ви робите, що ви робите, панно Анисіє! *(виходить)*

(Директор вводить Джова в кайданах. Джов — гіпні-дегенерат)

АНИСІЯ: Прошу зняти йому кайдани з рук!

ДИРЕКТОР: Це неможливе!

АНИСІЯ: Немає речей неможливих! Я про це прошу, що більше, я домагаюся цього!

ДИРЕКТОР: Але ж це проти тюремних приписів!

АНИСІЯ: Пане директоре! Не будете тут викладати мені свої карної процедури, я на це не цікава, а щодо кайдан, то я дістала на це згоду пана міністра. Прошу зняти з нього кайдани, залишити нас самих, замкнути кімнату і це все!

ДИРЕКТОР: Але...

АНИСІЯ: Ніяке але! Два рази повторяти не буду!

ДИРЕКТОР: Ну, хай діється воля Божа! *(здіймає з Джова кайдани)* Боже, май її у своїй опіці! *(виходить, замикаючи за собою двері на ключ)*

АНИСІЯ: *(приглядається Джовові з усіх боків)* Ви... нічого собі, пристійний!

ДЖОВ: Новина! Америку відкрила! Сто тисяч баб вже мені це говорило!

АНИСІЯ: Не можу сказати, що ви не зарозумілі.

ДЖОВ: Бо маю на що!

АНИСІЯ: Дивний з вас тип.

ДЖОВ: І що ще?

АНИСІЯ: *(вагаючись)* Більше нічого!

ДЖОВ: То ол-райт, як більше нічого! *(хвилина мовчанки)*

АНИСІЯ: *(сідає у фотель або на канапу)* Но... ходіть сюди ближче! Сядьте тут біля мене! Не бійтеся, я не зроблю вам нічого злого!

ДЖОВ: *(сідає біля неї)* Ей, гуско, гуско!

АНИСІЯ: Що? Що?

ДЖОВ: Повторюю: ей гуско, гуско!

АНИСІЯ: Як ви смієте мене ображувати?

ДЖОВ: Я ще замало вам сказав! Вам треба було сказати щось вульгарне, щось ординарне, змішати вас з болотом, виперіщити буком або навіть замордувати!.. Хоч ні! Ви цього не варті!

АНИСІЯ: Чому?

ДЖОВ: Тому що ви антипатична, рафінована, цинічна, перфідна, морально зіпсута, згангренована особа!

АНИСІЯ: Ви це говорите?

ДЖОВ: (*зривається на ноги*) Так, я це кажу, я славний дегенерат, я ломбровівський тип, я вбивник невинних жінок, я — zdeгенерований сексоманіяк, я, я це кажу! Ви гірша за мене, гірша! Пуста, зіпсута! Чим ви живете, чим віддыхаєте? Рокенролами, коктейлями, наркотиками, перверсією змислів! Хто ви є? Ніщо! Моральне зеро! Знуджена, зблязована, і ще підшиваєтеся під назву спортсменки! Прагнете вражень, емоцій! Хотите глянути в очі такому злочинцеві, як я! Відвага! Подвиг, рекорд! Гидую вами, ви без душі, ви не маєте амбіції, порожна, пуста лялька! Бррр!..

АНИСІЯ: Ви надзвичайний!

ДЖОВ: (*хватає Анисію за руку і витягає на середину сцени*) Жінко, де твоя амбіція? Я наговорив тобі стільки прикрих, хоч і правдивих речей, а ти відповідаєш мені з покірним захопленням, що я надзвичайний! Де ж та перереклямована жіноча гордість?

АНИСІЯ: Жіноча гордість може часом не існувати! Ви сказали мені все, що тільки змогли сказати найгіршого. Приймаю це з усім стоїцизмом. Шкода тільки, що ви аналізували мої найгірші сторони, а не брали до уваги моїх добрих сторін.

ДЖОВ: Їх дуже мало!

АНИСІЯ: Все ж трохи знайдеться! Треба тільки шукати. Ви наговорили мені цілу купу імпертиненцій, а я вислухала їх з покорюю і смиренністю. Інша жінка на моєму місці зненавиділа б вас за те, а я навпаки — полюбила вас. Це саме ті добрі сторінки в моєму характері. А чому? Бо я вас розумію, я ненавиджу і осуджую ваші злочини, але я люблю вашу душу...

ДЖОВ: А ви поцілували б такого злочинця?

АНИСІЯ: З присмністю...

ДЖОВ: Отже масш! *(дикий, безпам'ятний поцілунок)*

АНИСІЯ: Ах, як ти чудово цілуєш...

ДЖОВ: Цілую?.. Це дрібниця... мордюю ще краще...

АНИСІЯ: Але мене не замордуєш?..

ДЖОВ: Тільки тебе, тільки тебе. Ти ця тридцятьперша, на яку я ждав ціле життя!

АНИСІЯ: *(перелякана)* Що це ти?..

ДЖОВ: Так! Так! Жажду твоєї крові! Мушу тебе замордувати!

АНИСІЯ: Ні! Ні!

ДЖОВ: Нема ніякого ні! Джов Розпорилуп не знає ніякого милосердя, задушити, замордувати для нього дрібниця! *(кидає її на канапу ги фотель)* Нічого не допоможуть твої крики, нікого тут близько нема, стіни грубі, ніхто не почує!

АНИСІЯ: *(крижить)* Рятунку, люди!

ДЖОВ: А як навіть хто вчує, то не встиє прийти, бо я задушу тебе в одну мить... як крілика...

АНИСІЯ: Ні, ні, я не хочу вмирати, я хочу жити...

ДЖОВ: Ти хочеш жити, а я не хочу, щоб ти жила. Муєш вмирати!

АНИСІЯ: Ради Бога, пощади мене, мене одну, благаю тебе, прошу... Я поможу тобі втекти з в'язниці, міністр кохасться в мені. Будеш жити, будеш на волі!

ДЖОВ: Я не хочу жити. Хочу в останніх хвиликах життя ще тебе замордувати, ще лише тебе, ти надаєшся для цього знаменито... крові твоєї... крові хочу! *(звтає її за горло)*

АНИСІЯ: Ти кат!

ДЖОВ: Тихо, бо задавлю без «бувай здорова»! Наближається твоя остання година... секунда. Масш ще що сказати?

АНИСІЯ: *(кричить)* Рятунку! Рятунку!
(входять повільним кроком міністр і директор в'язниці. Оба всміхаються)

МІНІСТР: Ну, досить на сьогодні!

АНИСІЯ: Візьміть його! Рятуйте!

МІНІСТР: Не треба, він зовсім не шкідливий. Дозвольте, панно Анисіє, що вам представляю: цей пан — це... *(ім'я і прізвище актора)* театральний актор. Він взяв на себе виконати роль Джова Розпоришупа. Я навмисне заінсценізував це все, щоб вибити вам з голови ваші шалені забаганки зустрічатися із злочинцями. Але, якщо ви ще все таки бажаєте собі побачити справжнього Джова Розпоришупа, то я можу вам його показати. Він тут у недалекій камері.

АНИСІЯ: О, ні, ні! Дякую! Маю вже цього досить!
Боже мій, що я пережила! Або... або прошу дуже!

МІНІСТР: Жінки ніколи не мають досить!

ЗАСЛОНА

НАРЕШТІ РАЗОМ!

За Д. Тирнер

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Він

Вона

Ждальня на летовищі. Крісла або фотелі для пасажирів фронтом до глядачів. Він і вона, обвантажені валізками, спішно входять і розглядаються.

ВІН: *(поклає валіжку і дивиться на годинника)* Ов, ми трохи заскоро приїхали! Наш літак відлітає аж за дві години!

ВОНА: Чого ж ти так цілий час наглив? Скоріше, скоріше, скоріше!

ВІН: *(інтимно обіймає її)* А хто не наглив би, відлітаючи з такою гарною жіночкою у пошлюбну подорож на Багами? Е? *(гаряче цілуються)* А зрештою, чи не краще нам самим посидіти тут у двійку, ніж там, у душній залі, дурачитися перед тією весільною галайстрою? Сідаймо тут, добре? *(кладе валіжки біля крісел, помагає їй роздягнутися з верхнього одягу, потім сам скидає пальто і відкладає набік. Вона підмальовується, потім обое вигідно розсідаються на кріслах та фотелях, облизгям до публіки)*

ВІН: Нарешті!

ВОНА: Нарешті!

ВІН: Нарешті ми разом!

ВОНА: Нарешті ми разом, правда?

ВІН: Так так!.. Ну, як же ми почувасмося в ролі за-
мужньої дами?

ВОНА: О, це ще заскоро мене питати. Бодай я так
думаю... я... Адже ми тільки, дослівно, три годи-
ни тому побралися! Правда?

ВІН: *(дивиться на годинника)* Ми одружені точно дві
години і двадцять шість хвилин!

ВОНА: Господи, а мені здавалося, що вже довше!

ВІН: Тепер ледве восьма тридцять.

ВОНА: А я мала враження, що вже дальше! Це мо-
же тому, що тепер скоро темніє...

ВІН: О, так! Зате ночі будуть тепер що раз довші!
Тобто... я думаю... тепер скоро темніє...

ВОНА: А я не мала поняття, котра це година! Все
мені в голові ходором ходить! Я, дослівно, не
знаю, де я, ані що довкола мене діється! Той
шлюб у церкві, присяга, ті всі люди довкола ме-
не, та гостина в готелі, а потім той поспіх з пере-
биранням, їзда на летовище!.. Господи, і як лю-
ди роблять це щодня?

ВІН: Що роблять щодня?

ВОНА: Ну... женяться! Коли подумаш, що всі люди
по всьому світу женяться, так якби це було хліб
з маслом з'їсти! Китайці, москалі, американці...
дослівно, як хліб з маслом!

ВІН: Годі нам журитися людьми по цілому світу, моя
кохана! Пощо нам думати про китайців? Ми
маємо кращі речі, про які можемо думати. Тоб-
то... я думаю... Що вони нас обходять?

ВОНА: Я знаю, але я, дослівно, не могла не думати
про них, про тих всіх... що роблять те саме по
цілому світу! Розумієш, одружитися, це, дослів-
но, — велика річ! А вони... так якби це був хліб
з маслом! А хто може знати, як далі буде?

ВІН: Цим нехай вони журяться, а ми не мусимо! Ми зовсім добре знаємо, що далі буде! Тобто... тобто ми знаємо, що буде все чудово! Ми знаємо, що будемо щасливі! Правда?

ВОНА: Авже ж. Але... але коли так подумаєш про тих усіх людей... то не можеш перестати про те думати. Дивно, правда? Скільки то людей одружуються, а потім їм не виходить на добре! А вони всі думали, що буде чудово!

ВІН: Ах, дай же спокій! Чи є сенс починати медовий місяць, роздумуючи над такими справами? Дивися, ми поженилися і кінець. Тобто... я думаю... весілля скінчилося і кінець.

ВОНА: Ах, було гарно, правда? Чи тобі подобався мій серпанок?

ВІН: Ти виглядала чудово, просто чудово!

ВОНА: Я страшенно тішуся. А мої дружки — Галя і Маруся? Виглядали гарно, правда? Я дуже тішуся, що вони врешті рішилися на рожевий кольор. Вони прекрасно виглядали, правда?

ВІН: Слухай, я тобі щось скажу. Коли я стояв у церкві і чекав на тебе і побачив ті дві дружки, я подумав собі: «Хто б то сказав, що Галя може так гарно виглядати!» Я подумав собі, що вона кожному мусить впасти в око!

ВОНА: Справді? Це дивно. Розуміється, кожний вважав, що Галина сукня і капелюх були гарні але багато людей звернуло увагу на те, що вона сама виглядала якимось втомлено. Люди це казали потім. Я думаю, що це страшно негарно ходити і говорити такі речі про дружок. Я навіть сказала їм, що Галя врешті не є вже така молоденька і це зовсім оправдане, що вона так виглядає. Галя, можна сказати, має вже своїх двадцять сім років, хоч каже, що має двадцять три!

ВІН: О, вона, безсумніву, була сенсацією на весіллі.
Фю-фіть!

ВОНА: Я дуже тішуся, що ти так думаєш. Бодай ти
один знайшовся! А як же, на твою думку, вигля-
дала Маруся?

ВІН: Маруся? Знаєш, я чомусь не звернув на неї
уваги...

ВОНА: О, справді? Думаю, що це досить негарно з
твого боку. Це в кожному разі моя сестра і я
мушу сказати, що я, дослівно, ніколи не бачила
нікого, що виглядав би так чудово, як Маруся
сьогодні! І вона завжди така солодка, приємна!
А ти навіть не звернув на неї уваги! Правда, ти
ніколи не зазначував Марусі. Це мені дуже
прикро. Мені це страшно прикро, що ти не лю-
биш моєї сестри!

ВІН: Але ж я дуже люблю її! Я захоплений нею!
Вона чудесна дитина!

ВОНА: Не думаю, що Марусі так дуже на тому за-
лежить! Маруся має повно таких, що дуріють
за нею! Їй зовсім все одно, чи ти її любиш чи
ні. Нехай тобі не здається, що їй на тому зале-
жить! Але мені це прикро, що ти її не любиш,
це мені прикро! Я весь час думаю собі, як дуже
буде мені прикро, коли ми повернемося і ти не
схочеш мати довкола себе моєї родини. Я знаю,
як ти відносишся до моєї родини! Не думай, що
я не бачу цього! Але коли ти не хочеш бачити
їх, то тільки твоя втрата. Не їх! Не думай собі!

ВІН: Що з тобою, кохана? Дай спокій! Звідки ти
взяла, що я не люблю твоєї родини? Як ти це
знаєш, що я її не люблю? Твоя стара — я ду-
маю, твоя мама, це зовсім прилична особа. І Ма-
руся. І твій тато. До чого ти все це говориш?

ВОНА: Я це все знала наперед! Не думай, що я така дурна. Багато людей жениться і думає, що все буде чудово і таке інше, а потім з того ніщо не виходить, бо люди не люблять жінчиної родини і таке інше. Не говори! Я це все знала наперед!

ВІН: Але ж серденько, що з тобою? Чого ти гніваєшся? Це ж наша пошлюбна подорож! Чого ти починаєш сваритися? Я просто думаю, що ти трохи нервувешся.

ВОНА: Я? А чого ж я маю нервуватися? Також щось? Чого я маю нервуватися?

ВІН: Знаєш, як то є... Кажуть, що дівчата нервують-ся перед тим... тобто — я думаю... Так, ти добре сказала, що все це якось мішається в голові... і взагалі тепер... Але потім все буде впорядку! Я думаю. Одним словом, серденько, ти щось зле почувалася! Може б ти скинула свій капелюх? І не сварімося вже більше, добре? *(цілуються)*

ВОНА: Я тебе дуже перепрошую, що я була трохи недобра! Я справді трохи дивно почувалася. Дослівно, все помішалось в голові з тими людьми довкола і всюди і я тепер така... сама з тобою... Це, дослівно, щось зовсім інше, дослівно, щось велике! Ти не можеш брати мені за зле, що я так думаю! Так! Ніколи, ніколи не будемо сваритися! Ми не будемо такі, як інші! Не будемо сваритися ані гніватися, правда?

ВІН: Ніколи, ніколи не будемо! *(знову цілуються довго)*

ВОНА: Я може скину цей проклятий капелюх. Він щось, буцімто, тисне мене! Поклади його на свій плац, добре, коханий? Чи він тобі сподобався?

ВІН: Виглядає на тобі добре.

ВОНА: Я питаюся тебе, чи тобі сподобався?

ВІН: Я ж сказав уже! Я знаю, що це новий фасон і... таке інше, і він, мабуть, є чудовий! Я на тому не розуміюся. Але я волю такий капелюх, як був той твій синій, що ти його мала передтим! То був капелюх пріма!

ВОНА: О! Невже? Це дуже гарно. Це прекрасно! Перша річ, що ти мені кажеш, забравши мене з дому від моєї родини, і, дослівно, від усього рідного, є те, що тобі не сподобався мій капелюх! Перша річ, що ти кажеш своїй жінці є те, що вона не має смаку до капелюхів! Ти дуже гарно починаєш!

ВІН: Але ж кохана, я ніколи нічого такого не сказав. Я тільки сказав...

ВОНА: Ти вдаєш, буцім то не знаєш, що цей капелюх коштує двадцять два долари! Двадцять два долари! А той жадливий старий синій страхопуд, що ним ти так, нібито, захоплюєшся, коштував три дев'яност п'ять!

ВІН: Що коштує, то коштує! Я тільки сказав, що я волю синій! Що я розуміюся на капелюхах! Як звикну до цього, то й цей мені напевно подобається! Я не розуміюся на нових фасонах! Що я можу розумітися на жіночих капелюхах?

ВОНА: Дуже шкода, що ти не оженився з кимось, хто носить такі капелюхи, які ти любиш! Такі, що коштують три дев'яност п'ять! Чому ти не оженився, наприклад, з Галею? Ти казав, що вона так гарно виглядає. Тобі подобався б її смак у капелюхах! Чому ти з нею не оженився?

ВІН: Але ж кохана, ради Бога!

ВОНА: Чому ти не оженився з нею? Відколи ми сидимо тут, ти тільки про неї говориш. Я сиджу тут і тільки слухаю від тебе, яка Галя чудова. Це дуже негарно з твого боку, що ти забрав мене

сюди, дослівно, саму одну з дому і тепер просто мені до очей кажеш, що мрієш про Галю! Чому ти їй не освідчився? Я певна, що вона з підскоком скористала б з нагоди. Таких, що хотіли б оженитися з нею, нема багато! Шкода, що ти з нею не оженився! Я певна, що ти був би з нею багато щасливіший!..

ВІН: Слухай, дитино, коли ти вже говориш про ті справи, то чому ти не вийшла за Славка Мороза? Думаю, що він дав би тобі всі двадцятьдва-долярові капелюхи, які ти захотіла б!

ВОНА: І напевне добре зробила б! Славко напевно ніколи не сміявся б з мого капелюха! І ніколи не ображував би мене, це певна! Славко завжди був захоплений мною!

ВІН: Х-ха! Був захоплений тобою! Був такий захоплений тобою, що навіть не прислав тобі ніякого шлюбного презенту!

ВОНА: Трапилося саме так, що Славко виїхав у торговельних справах, але, як лиш повернеться, то дасть мені кожний презент, який я захочу!

ВІН: Запам'ятай собі: я не хочу мати ніякого його презенту у нас в хаті! Кожний його презент я викину через вікно! Це моя думка про твого приятеля, Славка Мороза! Я цікавий лише, звідки ти знаєш, де він тепер є і що він задумує зробити. Чи він писав до тебе?

ВОНА: А що ж в тому злого? Мої приятелі хіба можуть листуватися зо мною?

ВІН: А я думаю, що ні! Я зовсім не бажаю собі, щоб моя жінка діставала цілу купу листів від усяких збанкрутованих купчиків!

ВОНА: Славко зовсім не є збанкрутований купчик! Навпаки. Його бизнес стоїть знаменито!

ВІН: Справді? А звідки ж ти це так добре знаєш?

ВОНА: Він сам мені казав!

ВІН: О, він сам тобі казав! Що я чую? Він сам тобі казав!

ВОНА: Так! Бо ти нічого, тільки говориш про свою Галю!

ВІН: Що ти знову вилазиш із своєю Галею. Що мене обходить Галя! Я тільки думав, що це твоя приятелька і більше нічого! Тому я звернув на неї увагу!

ВОНА: О, ти сьогодні аж надто звернув на неї увагу! І то в день нашого шлюбу! Ти сам сказав, що в церкві, заки я прийшла, ти думав про неї. Перед самим престолом! Перед Паном Богом! Ти не мав про ніщо інше думати, тільки про Галю!

ВІН: Слухай, кохана. Я того не повинен був тобі казати. Але ти знаєш, які дурні думки приходять до голови, коли так стоїш і чекаєш на шлюб. Я й сказав тобі тому, що воно таке дурне! Я думав, що ти будеш сміятися!

ВОНА: Я знаю... Я також була сьогодні, дослівно, несвоя. Все, так сказати, було якесь дивне для мене! І я весь час, дослівно, думала про людей по цілому світі, що якраз тепер женяться. Я знаю, що тобі також все помішалось! Але мені здавалося, що коли ти говорив про Галю, то ти говорив це із злобою, щоб мене вразити!

ВІН: Я ніколи нічого не роблю із злобою і щоб когось вразити! Я тільки сказав тобі це про Галю, бо я думав, що ти будеш сміятися!

ВОНА: А я не сміялася!

ВІН: Я знаю, що ти не сміялася. А ти повинна була сміятися! Ми обоє повинні були сміятися! До чорта, моя голубко, адже це наша пошлюбна подорож! Що з нами?

ВОНА: Я не знаю! Ми звичайно сварилися, як ходили з собою і були заручені, але я думала, що

все буде цілком інакше, коли ми поженимося! А тепер я почуваюся дивно і так далі. Я, так сказати, самотна...

ВІН: Бачиш, кохана, ми ще не зовсім подружені. Тобто... Я думаю — після того все буде інакше. Ми, до чорта, ще зовсім недовго, як подружені!

ВОНА: Це правда!

ВІН: Але це вже недовго! Тобто я думаю, за яких *(дивиться на годинник)* пів години будемо сидіти в літаку, а ще за годину будемо в Нью Йорку. Підемо на перекуску, а потім побачимо... а може будемо мати охоту... Тобто, я думаю... а може є щось особливе, що ти хочеш сьогодні ввечір робити?

ВОНА: Не розумію!

ВІН: Тобто... я думаю, може хочеш піти до кіна, або кудиінде?

ВОНА: Чому ні, якщо ти хочеш. Я, так сказати, не думала, що люди йдуть до кіна або деінде першої ночі після шлюбу! Отже добре, я маю написати декілька листів... не забудь мені пригадати!

ВІН: О, ти хочеш писати сьогодні листи?

ВОНА: Бачиш, я ще не подякувала пані Задорожній за її чудові філіжанки до кави, ані пані Стельмаховій за її В'їзд Хмельницького! Все, дослівно, через те моє хвилювання перед шлюбом! Мушу тепер їм негайно подякувати!

ВІН: А коли скінчиш писати свої листи, то, може, я куплю тобі якісь ілюстровані журнали для читання...

ВОНА: Що?

ВІН: Я думаю... щоб ти не нудилася!

ВОНА: Щоб я не нудилася? Дурне! Адже ми тепер подружені! Ну! Не нудилася!..

ВІН: Знаєш, я думав собі, що коли ми прилетимо вже до Нью Йорку, то візьмемо таксівку і поїдемо до готелю Білтмор. Там з'їмо маленьку перекуску, вип'ємо чарочку, а потім... потім будемо робити, що схочемо, правда? Як ти думаєш, поїдемо просто з летовища до готелю Білтмор, а вже завтра рано, чи увечорі полетимо далі на Багами, добре?

ВОНА: Дуже добре! Я дуже рада, що ми заїдемо до Білтмор! Я дуже люблю цей готель! Оба рази, коли я була в Нью Йорку, ми ночували у Білтмор. Татусь, мамуся, Маруся і я. Я була захоплена цим готелем! Я там засипляю, дослівно, як тільки приложу голову до подушки!

ВІН: О, справді?

ВОНА: Там на горішніх поверхах так спокійно!

ВІН: Можемо піти до кіна або кудиінде завтра, замість сьогодні, правда? Не думаєш, що це буде краще?

ВОНА: О, так, можливо!

ВІН: Ти справді мусиш писати ці листи сьогодні?

ВОНА: Та... Я не думаю, що вони дійдуть пізніше, якщо я напишу їх завтра.

ВІН: І ми не будемо вже більше сваритися, правда?

ВОНА: О, ні! Ніколи! Я не знаю, що мені сталося! Як я могла думати, дослівно, весь час про тих усіх людей, що женяться кожного дня, і потім сваряться, і все розбивається потім, і таке інше! Але ми не будемо такі, як вони! Не будемо, правда?

ВІН: Певно, що не будемо! *(цілуються)*

ВОНА: Ми не будемо сваритися! Тепер, коли ми подружені, у нас буде все інакше! Все буде, дослівно, чудово! Подай мені мій капелюх, коханий, будь ласка! Час вже мені вбирати його. Дякую! Дуже мені прикро, що він тобі не сподобався!

ВІН: Але ж він мені дуже сподобався!

ВОНА: Ти казав, що ні! Ти казав, що він жахливий!

ВІН: Я ніколи так не казав! Ти здуріла?

ВОНА: Отже добре! Може я здуріла! Дякую тобі дуже! Але ти, дослівно, так сказав! Це мені, зрештою, зовсім байдуже — дурниця. Але це дуже дивно подумати, що я вийшла заміж за когось, хто каже тобі, дослівно, першого дня по шлюбі, що ти маєш жахливий смак щодо капелюхів. А потім йде і каже тобі, що ти здуріла!

ВІН: Слухай, прошу тебе! Ніхто тобі таких річей не говорив! Навпаки, цей капелюх мені дуже сподобався! Чим більше я дивлюся на нього, тим більше він мені подобається! Він справді — чудовий!

ВОНА: Ти передтим казав що інше!

ВІН: Серденько, перестань, прошу тебе! Чого ти все наново це починаєш? Він чудовий, цей твій проклятий капелюх! Тобто, я думаю, він мені дуже сподобався. Я люблю все, у що ти одягаєшся! Якого чорта більше від мене хочеш?

ВОНА: Я не хочу, щоб ти це так говорив!

ВІН: Я сказав, що він чудовий! Це все, що я сказав.

ВОНА: Ти справді так сказав? Справді? Ах, яка я рада! Я не перенесла б того, якщо б мій капелюх тобі не сподобався! Я, дослівно, не пережила б того! Це був би дуже злий початок для нас!

ВІН: Отже прийми до відома, що я ним захоплений! А тепер скінчим вже з тим, Бога ради! Слухай, моя голубко, мій янголе, у нас не може бути злого початку. Дивися, ми на нашій пошлюбній подорожі, починаємо свій медовий місяць! Незабаром станемо справжньою старою подружньою парою, такою, як усі. Тобто... Я думаю, за кілька хвилин будемо у Нью Йорку, поїдемо до готелю

Білтмор і все буде в порядку! Тобто... я думаю...
Ну, дивися на нас! Ми подружені! Нарешті ми
разом!

ВОНА: Так, нарешті ми разом, правда?

ЗАСЛОНА

ЗРОБИ ЦЕ ДЛЯ МЕНЕ!

за Ляведаном

ДИЙОВІ ОСОБИ:

Пан, років 45

Пані, років 27,

Лікар

*Пані напів лежить на канані, кидається, зітхає.
Пан гитає газету.*

ПАН: Що тобі? Цілий час кидаєшся, зітхавш!

ПАНІ: Болить мене.

ПАН: Де?

ПАНІ: Всередині.

ПАН: Чи то все ще ті болі, що зачалися під час вакацій там, у Вайлдвуді?

ПАНІ: Так, все ще ті самі.

ПАН: Як так, моя дитино, то треба лікуватися. Вже останній час. Не можна чекати, аж твій стан зовсім погіршиться.

ПАНІ: Я й нічого більше не хочу, мій коханий!

ПАН: Отже знаменито складається! *(сідає біля неї)*
Я дуже щасливий, що бачу тебе нарешті в доброму настрою і зараз признаюся тобі до одної моєї провини супроти тебе.

ПАНІ: До чого признаєшся?

ПАН: Я був вчора у доктора Степанчука.

ПАНІ: У доктора Степанчука? Хто це такий?

ПАН: Степанчук, не пригадуєш собі — доктор Степанчук, той молодий лікар, що ми з ним познайомилися у Вайлдвуді.

ПАНІ: Ах, правда, вже знаю. Чого ж ти був у нього?

ПАН: Я попросив його, щоб прийшов оглянути тебе і щоб тебе лікував, якщо буде потрібно.

ПАНІ: Але ж я не хочу!

ПАН: Не хочеш?

ПАНІ: Абсолютно не хочу!

ПАН: Як то? Чому? Чи він тобі не подобається?

ПАНІ: Так! Ні!

ПАН: Не розумію!

ПАНІ: Не хочу, щоб доктор Степанчук лікував мене!

ПАН: Але ж це дуже добрий лікар. Всі про це знають!

ПАНІ: Може бути, що він навіть надзвичайний, але все таки це був дурний помисл іти до нього, навіть не запитавшись мене, чи я хочу, щоб він мене лікував.

ПАН: Я думав, що ти схочеш. Цілий час про нього говориш. Ще вчора ти сказала про нього: той доктор Степанчук має перед собою велике майбутнє!

ПАНІ: Певно, що так, але це ще ніякий доказ! Я знаю дуже багато людей, що мають перед собою велику майбутність, а я не маю до них ніякого довір'я.

ПАН: Ну, добре вже, добре! Дуже жалію; вір мені, що коли б я був знав... Але сталося; він прийде сюди коло п'ятої.

ПАНІ: Що? Коло п'ятої?

ПАН: Так, за хвилину...

ПАНІ: А най то чорти візьмуть, разом з тобою і з ним!

ПАН: Ну, сталося! Прошу тебе дуже, прийми його чемно хоч цей один раз.

ПАНІ: Це буде дуже важко!

ПАН: Чому?

ПАНІ: Бо... бо так!

ПАН: Але ж з якої причини?

ПАНІ: Бо... бо це замолодий чоловік... якийсь такий розсіяний і має завжди якусь таку цинічну усмішку на устах, яка мені не подобається.

ПАН: Я не запримітив цього...

ПАНІ: Бо ви мужчини ніколи нічого не запримічуйте.

ПАН: Кажу тобі ще раз, що це молода людина високої вартости, може тобі не подобається, я не перечу, але я певний, що якщо ти раз почнеш лікуватися в нього, то потім іншого не схочеш. Якби ти тільки знала, як він про тебе висловлювався, коли я був у нього!

ПАНІ: Про мене?

ПАН: Про твою хворобу, звичайно!

ПАНІ: Адже він її не знає!

ПАН: Я йому описав, сказав про всі позначки, симптоми, все, не бійся, він зовсім добре поінформований... І говорив мені такі речі про тебе... про твою вдачу, інтелігенцію, просто надзвичайні. О, це не якийсь партач! Ні!

ПАНІ: Отже нема ради, він прийде?

ПАН: Коло п'ятої.

ПАНІ: І насправду залежить тобі на тому, щоб я його прийняла?

ПАН: Розуміється, що залежить мені! Прошу тебе, зроби це для мене.

ПАНІ: Ну що ж, то нехай буде. Але в такому випадку мушу якось одягнутися. *(хоже вставати)*

ПАН: Але ж ні! Це зовсім непотрібне.

ПАНІ: Якто?

ПАН: Він сказав навіть, що ти повинна лежати в ліжку. Адже він мусить оглянути тебе лежачу, щоб докладно тебе обслідити.

ПАНІ: Лежачу? Ні! Ніколи!

ПАН: Але ж...

ПАНІ: Ні, мій пане!..

ПАН: Будь же розумна, прошу тебе. Адже всі лікарі...

ПАНІ: Всі лікарі... Але не такі молоді. Доктор Степанчук замолодий нате, щоб я приймала його напів розібрана... дотого лежачи на канапі.

ПАН: Ну, знаєш... ти насправду смішна, ти сама не знаєш, чого хочеш. І що таке станеться? прослідить тебе, обстукає, обслужає на плечах...

ПАНІ: А з-переду ні?

ПАН: З-переду також, але що врешті такого злого в тому? Гарна історія! А що ж ти думаєш, що це його засоромить, чи що? Дуже це їх обходить, цих панів, ага! Якщо думаєш, що це їх зворушує, то дуже помиляєшся. Це на них робить таке враження, як на цей стіл! Вони вже звикли до цього!

ПАНІ: Не говори мені! Як тільки подумаю про це, то аж не знаю, де подітися з сорому.

ПАН: Затям собі, що лікар — це не мужчина, моя кохана. Лікар, то так, як євнух, ха-ха-ха!

ПАНІ: Ах, прошу тебе, дай спокій. Робиш мені тим говоренням прикрість.

ПАН: Ну, знаєш, це врешті починає мене злостити. Чоловік старається її лікувати, дбає про неї, і маєш тобі вдячність! То можуть чоловіка чорти вхопити! *(ходить свильований по кімнаті)* Останній раз прошу тебе, дозволь обсліди тебе докладно докторові Степанчукові. Прочу тебе, зроби це для мене!

ПАНІ: Отже нехай вже буде! Погоджуюсь.

ПАН: Ну, нарешті!

ПАНІ: Але тільки під умовою, що ти будеш при тому, що ти не залишиш мене з ним ні на хвилину!

ПАН: Що? Ти це говориш поважно?

ПАНІ: Певно, що поважно. Отже що? Не хочеш?

ПАН: Дитинко, я дуже радо залишився б при тобі, але зрозумій, це неможливе...

ПАНІ: А що ж в тому дивного, коли муж...

ПАН: Це було б смішне, моя кохана. За кого мав би мене доктор Степанчук? Я виглядав би на ревнивого чоловіка, який підозріває неможливі речі. Я виглядав би на такого пана, що боїться залишити свою жінку з кимнебудь на п'ять хвилин, навіть з лікарем! Не жадай цього від мене, прошу тебе! Зрештою, лікарі не зносять, щоб їм в таких хвилинах хтось сидів на карку. Адже ці панове мають також якийсь сором, якусь делікатність, я їх зрештою зовсім добре розумію. На їх місці, я думав би так само, як вони.

ПАНІ: Ну, знаєш! Ти — надзвичайний! Ти — єдиний в своїм роді!

ПАН: Я надзвичайний? В чім я надзвичайний? Я такий, як на моїм місці був би кожний розсудливий муж, який дбає про здоров'я своєї дружини.

ПАНІ: Це не є надзвичайність? Ха-ха-ха! Бути ревним, як тигр, не пускати мене від себе ні на крок, робити мені сцени заздрости за кожного шофера в таксі, на те, щоб потім кинути мене так — голу, на канапу, в обійми першого ліпшого чоловіка.

ПАН: Якто голу? Якто кинути тебе в обійми? Прощу тебе, тільки не переборщуй, нема нічого страшнішого над переборщування! Так, я ревний, признаю, але, Богу дякувати, я ще не є ідіот. Якщо б я послухав тебе і залишився тут під час того, як доктор Степанчук буде тебе обсліджувати, то аж тоді я справді заслужив би на те, щоб з мене сміялися. *(хтось дзвонить)* Ось і він. Отже згода, моя кохана, що? Будь розумна і прийми його чемно, прошу тебе...

ПАНІ: Змушуєш мене проти моєї волі, але роблю це тільки для тебе!

ПАН: Ти добра дівчинка, я тобі за це віддячусь. (*виходить, на порозі зустрігає доктора*) Вітайте, пане докторе! Ось наша пацієнтка, Залишаю її з вами, так буде краще, правда? (*виходить*)

ДОКТОР: Нарешті я тут! Моя кохана, моя дорогенька! Можу?

ПАНІ: Мій любий!.. (*кидаються одно одному в обійми*) Правда, як я це спритно влаштувала?

ЗАСЛОНА

“ ФУЦЛІ — ПУЦЛІ ”

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Петро Спас

Ліда — його дочка

Гриць — її наречений

Рибалченко

Параска — куховарка

Вітальня у Спасовому домі. Входять Спас і Рибалченко.

СПАС: Я такий щасливий, що знову бачу тебе, мій друже! Скільки років я не бачив тебе? Десять?

РИБАЛ.: Так, десять років! Але ти мало змінився.

СПАС: Сідай — сідай! Ти кажеш, що я такий, як був, а ці зморшки, цей декольт на голові — що? І не забудь, що в мене донька вже заручена!

РИБАЛ.: Як... Ніна? А скільки їй років?..

СПАС: На тому тижні минуло їй 18.

РИБАЛ.: Що це значить час! Пригадую її собі от такою малюською... А де ж вона...

СПАС: Пішла кудись... Сьогодні ж неділя. Ну, оповідай про себе! Де мандрував? Невже весь час ти був в Індії?

РИБАЛ.: Майже увесь час.

СПАС: Цікава країна мусить бути... тигри... льви... баядерочки різні...

РИБАЛ.: Країна напевно цікава, але дозволь мені, я прийду до тебе увечорі і за філіжанкою чаю розкажу про мої пригоди, а тепер вибач, мушу полагодити ще багато справ.

СПАС: І це після 10 років відсутности ти так скоро тікаєш від старого приятеля?

РИБАЛ.: Ну, не гнівайся! Ага! Ось тобі подарунок, щоб ти не сумував поки побачимось увечорі.
(*виймає з тежки статуетку. Найкраще, коли статуетка з легкої пластмаси*)

СПАС: Що це за штука?

РИБАЛ.: Це індійський божок «Фуцлі-Пуцлі».

СПАС: Як... як?..

РИБАЛ.: «Фуцлі-Пуцлі» — Бог злости і гніву.

СПАС: Оце тобі ім'я! як-як? «Муцлі-Буцлі»?

РИБАЛ.: «Фуцлі-Пуцлі»!

СПАС: Все одно не запам'ятаю і без чарки не вимовлю! А при чому ж тут злість і гнів?

РИБАЛ.: Вачиш, цього божка не можна брати голими руками. Той, хто візьме його, відразу попадає в страшну лють і злість, і свариться з кожним, але як тільки пустить його з рук — злости і гніву якби не було!

СПАС: А ти перевірив це на собі?

РИБАЛ.: Перевірив.

СПАС: Цікаво, а деж ти дістав цього «куцлі-дуцлі»?

РИБАЛ.: «Фуцлі-Пуцлі». В одного індійського факіра. Ну — вже іду. Допобачення!

(*входять Ліда і Гриць*)

СПАС: А ось і моя доня! Лідо, впізнаєш Антона Рибалченка?

РИБАЛ.: Доброго здоров'я. Я пригадую вас собі ще маленькою...

ЛІДА: Так, я пам'ятаю, як ви їхали 10 років тому кудись до Азії... Тато весь час про вас згадував. Він навіть думав, що ви вже не живете. Ви були в Індії? Як це цікаво... Але дозвольте познайомити вас з моїм...

СПАС: З твоїм..?

ЛІДА: З моїм другом дитинства і взагалі найліпшим приятелем, Грицем.

РИБАЛ.: По ваших очах бачу, що це дійсно ваш великий приятель! Ну, вибачте, але я справді забарився... Вибачте! А покищо бувайте!

СПАС: Але не забудь, чекаємо на тебе увечорі. *(виходить разом з Рибалченком)*

ЛІДА: Отже, Грицуню, ти сьогодні поговориш з татом, так?

ГРИЦЬ: Мені здається, що він погодиться.

ЛІДА: Так, він сьогодні в доброму настрою з приводу повернення його старого приятеля.

ГРИЦЬ: Момент для розмови якраз відповідний *(танцює разом з Лідєю, співаючи)* Ура-ура! ми незабаром будемо разом!..

ЛІДА: Але дай слово, що ніколи не будеш зі мною сваритися...

ГРИЦЬ: Присягаюсь, Лідочко, на свою бороду, якої не маю, що буду вести політику мира і ніколи її не порушу. Ти тільки подивися, що за страхопуд стоїть там на столі...

ЛІДА: Це мабуть Рибалченко привіз цю потвору з Індії. Цікава річ!

ГРИЦЬ: *(бере в руки статуетку)* Отже ти думаєш, що я сьогодні буду розмовляти з твоїм татом... На якого біса мені з тобою женитися... Хіба я не можу знайти собі кращу?

ЛІДА: Грицю, що з тобою, чого ти гніваєшся...

ГРИЦЬ: Я гніваюсь... бо ви всі з твоїм татусем злодії, чорти б вас взяли! Думали, що ввіймали нареченого?.. ні, чорт би вас побрав... ніщо з того не буде!

ЛІДА: Грицю, як тобі не соромно, так по-дурному зі мною жартувати! Я не сподівалася цього від тебе... *(плаче)*

ГРИЦЬ: Засідку на мене влаштували, чорти б вас по-брали!

ЛІДА: Я все розкажу татові *(плаче)*

ГРИЦЬ: А тато твій, старий п'янюга і свинтух, нічого більше. Більше моєї ноги тут не буде! *(ставить божка на стіл)* Лідочко! Кохана, чого ж ти плачеш? Я ж тебе так кохаю, моя зіронько... Ось почекай, зараз я поговорю з твоїм татом. Ну, витри оченята! *(цілує її)*

ЛІДА: Ми злодії? Мій тато алькоголік?

ГРИЦЬ: Хто має право говорити так про твого тата? Я його люблю і шаную!

ЛІДА: Невже мені це все здавалось, чи що?

ГРИЦЬ: Що саме?.. Я кохаю тебе, Лідо, моя єдина радосте, мій скарбе!

ЛІДА: *(сміється)* О, як по-дурному це все вийшло! Чого це я раптом почала плакати? Як дивно на мене дивиться оце опудало... *(бере в руки божка)* Чого ти так вирячив на мене очі? *(до Гриця)* Боже мій, яке в тебе ідіотське обличчя! Боже мій, і цей кретин насмілюється називати мене своєю нареченою!..

ГРИЦЬ: *(збенгений)* Що ти говориш, Лідочко!..

ЛІДА: Яка я для вас Лідочка?! Між нами все скінчене! Ви дурна стара колода, ненавиджу вас!

ГРИЦЬ: Нінусю, що з тобою?

ЛІДА: *(тупає ногами)* Іди, пся кров, геть з нашої хати! Яке ви маєте тут право, ви паскудний волоцюга, геть звідси! *(кидає статуетку на стіл)* Грицю мій коханий, що з тобою? Чого ти такий блідий? Мій коханий!..

ГРИЦЬ: Лідочко, радосте моя, що з тобою діялось? За що ти так мене ляляла...

ЛІДА: Я ляляла? Що ти фантазуєш... Я тебе так кохаю!.. *(цілує його. За сценою голос Спаси)* Батько йде. Треба готуватися до розмови!

СПАС: *(входить)* Ну, мої діточки, у мене сьогодні радісний день!

ГРИЦЬ: А я хочу поговорити з вами в дуже поважній справі...

СПАС: Прошу дуже, прошу!

ГРИЦЬ: Я коротко: я кохаю Ліду і прошу вашого дозволу на наше подружжя!

СПАС: Ти хочеш одружитись з Ніною... Дорогий мій, погоджуюсь і благословлю вас обоїх, будьте щасливі, кохайтесь, кохайтесь! *(відрухою бере статуетку)* Як ти, драбуго, смієш свататись до моєї доньки! Такий свинтух хоче влізти в порядну родину!

ГРИЦЬ: Перепрошую, пане...

СПАС: Нічого тут перепрошувати, подякуй, що я не викинув тебе за двері! Я маю приймати у свою родину таких п'янюг, як ти і твій тато? Ні я цього собі не бажаю!

ГРИЦЬ: Яке ви маєте право говорити так про мого батька!

СПАС: А дивіться на нього! Таке щеня має нахабство підносити до мене голос! Ти, молокососе засмарканий!..

ГРИЦЬ: Ну, це вже занадто! Шар-ап! Заткай собі рота!

СПАС: Геть з мого дому... *(кладає статуетку на стіл)* Кудиш ти йдеш, синочку... Ходи ж сюди, хай поцілую тебе як свого зятика! А весілля справимо якнайшвидше! Правда, дітоньки?

ГРИЦЬ: Чого ви так зневажили мого батька!

СПАС: Я твого батька? ти що?..

ГРИЦЬ: Та тільки що, перед хвилиною...

СПАС: Перехрестись, мій дорогий, ти трохи випив, чи що?

ЛІДА: Ні, татку, ти дійсно тільки що ляяв Гриця і назвав його батька п'яницею...

СПАС: Нічого не розумію...

ЛІДА: Взагалі сьогодні всі якісь ненормальні, лаються, сваряться, одна я лише тихенька, як мишка...

ГРИЦЬ: Не дуже то тихенька, як мишка! Ні! Ти назвала мене волоцюгою і хотіла викинути з вашого дому!..

СПАС: *(ударив себе в голо)* Тепер розумію в чому річ! Все це винний цей дуцлі-руцлі...

ЛІДА: Хто-хто?

СПАС: Оцей маленький індійський божок! Мені його Рибалченко подарував і сказав, що це індійський бог злости та гніву. Хто візьме його до рук, зразу ж починає злоститись і з усіма сваритись. Коли я розмовляв з Грицем, я взяв цього ідола в руки, і він виявив на мені свою силу...

ЛІДА: Гриць також тримав його в руці...

ГРИЦЬ: Так, так, пам'ятаю, але й ти тримала його в руках, коли викидала мене геть з хати!

ЛІДА: Таточку, це поганий дарунок! Не варто тримати його в хаті.

ГРИЦЬ: А якже його позбудемось?

СПАС: Давайте, викинемо його через вікно, але берім його тепер вже всі троє разом! *(Обережно беруть, і зразу ж зі страшною злістю кидають його за вікно)*

ЛІДА: Фу, нарешті...

ГРИЦЬ: Фу! *(також сідає)*

СПАС: Фу, так то... *(сідає. — Раптом за вікном крик Параски)*

ПАРАСКА: *(за вікном)* А щоб вас всіх чорти взяли! Хіба це життя? Ні відпочити, ні в гору глянути!..

СПАС: Що? Параска мабуть підняла того «Фуцлі-Пуцлі»!

ПАРАСКА: *(вбігає з божком в руці)* Досить з мене кров пити! Працюю, як віл, на вас, чортів, не їм, не сплю, а щоб ви погоріли!.. Давайте гроші, іду геть звідсіль! Ні хвилинки не залишусь! *(кидає божка на землю)* З празничком вас пане, дай вам Боже здоров'я і щастя...

СПАС: Ні, так це не може продовжуватись, ми мусимо нарешті його позбутись. Давайте кинемо його в публіку! Там сидять наші політики! Цей божок якраз для них пасує!

ГРИЦЬ: Оце добра думка! Берім його всі разом! *(підіймають статуетку і з криком, насправді або буцімто, кидають її на залю. На залі зразу ж позинається крик і галас)*

СПАС: Ага, ось і почалось! Тепер будете знати, що таке «Фуцлі-Пуцлі»!

ЗАСЛОНА

ЖІНОЧИЙ ДОН ХУАН

Комедія в одній дії П. Кальдерона де ля Барка*)

З німецької перерібки Й. Фастенрата
переклав В. Софронів-Левицький

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Каміля

Марта — її повірниця

Дон Андрес — капітан, її поклонник

Дон Мігуель — поручник, її поклонник

Час: сорокові роки 17-ого сторіччя. Діється в Іспанії. Самотня вулиця в Севілі. В глибині сцени дім з ганком, з одним вікном праворуг, а одним ліворуг ганку. Ліворуг ганку двері до дому. Ганок висунений на сцену так, що поблизу лівого вікна не можна багити того, що діється біля правого і навпаки. По правому і лівому боці біля вікна лавка. Праворуг криниця. Ясна, запашна андалюзійська ніг. Ганок прикрашений квітами. У вікнах залізні ґрати. Вікна відгиняються назовні.

Я В А 1.

Каміля, Марта

Каміля і Марта сидять за лівим відгиненим вікном.

МАРТА: Вже так пізно, а Дон Мігуель все ще не прийшов на зустріч з вами. Цього я ніколи по

*) Видатний іспанський драматург 17-ого сторіччя.

- ньому не сподівалася. Адже він завжди такий солодкий, як мед, і покірний, як овечка!
- КАМЛІЯ:** Так, це справді дивно, що він сьогодні не точний. І що буде, як він ще більше запізниться? Зараз готов уже з'явитися Дон Андрес!
- МАРТА:** Мати одного любка, це всім дозволено, але ви хочете відразу аж двох! І при тому хочете мати спокійну совість?
- КАМЛІЯ:** Що ж я цьому винна, що Бог дав мені таке чутливе серце? Ах, які щасливі ті жінки, що мають серце, як кусень льоду! Зрештою, я не одна така, що хоче мати більше коханців відразу. Тієї самої думки є багато жінок.
- МАРТА:** Так, і саме в тому причина, що інші, хоч як стараються, не мають жодного! Ось я, наприклад! Чи це не диявольський злочин загарбувати такий дорогоцінний скарб виключно для себе?
- КАМЛІЯ:** Ах, ти певно хотіла б, щоб при теперішній кризі на мужчин...
- МАРТА:** Я хотіла б, щоб мужчин поміж дівчат просто розділювано. Але, коли ви мені вже так у всьому довіряєте, то признайтесь, баламутко, котрого з них обох ви обманюєте? А може і одного і другого?
- КАМЛІЯ:** Ні, моя кохана, ні одного ні другого! Я пропадаю за обома разом.
- МАРТА:** Чорт у вас хіба сидить, чи що?
- КАМЛІЯ:** Ні! З такою самою любов'ю я з ними обома говорю, з такою самою приємністю дивлюся на них обох!
- МАРТА:** І це все лише одним серцем?
- КАМЛІЯ:** Так!
- МАРТА:** І можете так своє серце поділити?
- КАМЛІЯ:** Ні, але моє серце вистачить і на трьох. Чи у моєму грішному жіночому роді нема багато таких дурних сердець, що з такою самою силою

люблять своїх наречених і своїх котів? Отже, коли можна без шкоди ділити свою любов на мужчину і kota, то чому ти береш мені за зле, що я люблю зараз двох мужчин?

МАРТА: Бо, коли обидва мають такі самі прикмети, то один з них є зайвий.

КАМІЛЯ: Ні, не так, моя наївненька! Обидва вони, це — одне досконале!

МАРТА: Як ви це дотепно і хитро видумали! Але я зловлю вас у вашу власну сітку.

КАМІЛЯ: Хотіла б я це бачити.

МАРТА: Немає на світі двох зовсім однакових мужчин. Отже, коли обидва є різні, а на двох відразу немає місця, то чи не мусить той другий відпасти, коли перший подобається?

КАМІЛЯ: Прикро мені, що ти помиляєшся. Саме протилежні характери їх обох підвищують чар кохання. Чи ти не бачиш, що без великого труду можна мати владу над ними обома? Над одним через похвали, над другим через поблажливість. Так, розкошуючись то солодким спокоєм, то приємним хвилюванням, іде твоя душа від одного хвилювання до другого. В той спосіб заощаджені тобі жорстокі страждання, бо солодкість одного злагіднює гіркоту другого. Таким чином любов, як Протей, змінює своє обличчя і завжди залишається переможною. На темному обличчі захоплює полум'яний погляд, а потім на білому улесливий усміх. Мої обидва наречені мають різні вдачі, але ти бачиш: коли Андрес є гідний любови, то його супротивник — зовсім не менше. Один ревнивий, нетерплячий, хоче показати свою владу, а другий ніжно підчиняється моїй волі. А що я таким чином, раз як рабіня, а раз як владарка почувуюся щасливою, то чи

можеш робити мені докори за мою змінливу любов? Хто глядить тільки через одну призму, яку приємність має з цього? Переживає завжди лиш одне і те саме почування і глядить завжди лиш в одне і те саме обличчя!

МАРТА: Не хочу далі спорити. Продовжуйте своє любовне крутіство далі. Але як довго, на вашу думку, може воно тривати? Цілий місяць жовтень проминув спокійно; та що ви зробите, як одного дня ваш обман відкриють? Кожний з ваших поклонників приходить під інше вікно. Чи ви не боїтеся, що якінебудь сплітки, або звичайний маловажний випадок...

КАМІЛЯ: Ах, не будь злою віщункою! Майбутнім я не турбуюся, бо я ще, слава Богу, дуже молода! Жиймо сьогодні, а про завтра подбає добрий Панбіг. Але справді, що це Дон Мігуель не приходить на нашу зустріч? Незабаром виб'є вже година, коли другий прийде на чергу.

МАРТА: О, Боже, сохрани і заступи! Панночко, ідіть звідсіль, бо ще чорт готов наднести їх обох разом!

КАМІЛЯ: Не бійся, я вже знатиму, що маю робити! Я мала б піти спати, не побачивши мого ревнивого поклонника? Його вірність не заслужила собі на це! Цієї ночі...

МАРТА: Панночко!

КАМІЛЯ: ...побачу його з подвійною приємністю, бо хочу помститися на тому першому за те, що не прийшов сьогодні на зустріч. Все ж ти піди до другого вікна, а я залишусь тут. Коли б він таки прийшов, зараз дай мені знати!

МАРТА: Але ж...

КАМІЛЯ: Іди і постарайся, щоб він тебе не бачив...

МАРТА: Чому?

КАМІЛЯ: Це вже моя річ.

МАРТА: *(на боці)* Такого крутіїства я ще не бачила!
(іде до вікна праворуг. Воно також відгинене)

Я В А 2.

КАМЛІЯ: Мушу признати, що Марта має слушність.
Коли б тепер прийшли обидва разом, я була б
у великому клопоті. Але думаю, що мені не за-
бракне фантазії, щоб дати собі раду з обома.

ДОН МІГУЕЛЬ: *(надходить з-права і звертається до
вікна праворуг)*

Я В А 3.

*Мігуель перед вікном праворуг, Марта за вікном
праворуг, Каміля за вікном ліворуг.*

МІГУЕЛЬ: Вона напевно погнівалася на мене за моє
спізнення і пішла вже спати. Ні, вікно ще від-
чинене! О, який я щасливий!

МАРТА: *(підходить до вікна ліворуг)* Панночко, Дон
Мігуель прийшов!

КАМЛІЯ: Отже ходім туди. Ну, почує він від мене
добру проповідь!

МАРТА: А що я маю робити? Залишитися тут?

КАМЛІЯ: Іди, найкраще, спати.

МАРТА: А як прийде той другий?

КАМЛІЯ: Це моя справа.

МАРТА: Добре. Допобачення! *(зникає в глибині
дому)*

КАМЛІЯ: *(іде до вікна праворуг)*

Я В А 4.

МІГУЕЛЬ: Вона не приходить. Де вона може бути?
Може спить? Я кликну зовсім тихенько: — пст
— Каміле — а може закашляти? *(кашляє)*

КАМЛІЯ: *(появляється за вікном праворуг)*

ЯВА 5.

Дон Мігуель перед вікном праворуг, Каміля за вікном праворуг.

МІГУЕЛЬ: Вона вже тут!

КАМЛІЯ: *(до Мігуеля)* Так пізно? Це така поведінка справжнього каваліра?

МІГУЕЛЬ: Це не моя вина...

КАМЛІЯ: Певно годинник став?

МІГУЕЛЬ: Ні, моя пані, це обов'язок...

КАМЛІЯ: Я важливіша від кожного обов'язку!

МІГУЕЛЬ: Чи в тебе немає винятку навіть для обов'язку честі?

КАМЛІЯ: Якої честі? Зрештою, я не потребую, щоб ти виправдувався. Не думай, що я на тебе чекала. Я не належу до жінок, що дають водити себе за ніс.

МІГУЕЛЬ: Каміле!

КАМЛІЯ: Не думай теж, що через тебе я не пішла спати. Просто — мати захворіла, і я...

МІГУЕЛЬ: Що їй сталося?

КАМЛІЯ: Наглі болі шлунка. Мабуть через те, що вишила забагато кислого молока.

МІГУЕЛЬ: О, Боже!

КАМЛІЯ: А потім з'їла цілу диню...

МІГУЕЛЬ: Бідна жінка! Чи їй вже ліпше?

КАМЛІЯ: Так, зажила лікарство і трохи їй полегшало, але все таки мушу сидіти біля неї.

МІГУЕЛЬ: А Марта?

КАМЛІЯ: Марта пішла спати. Втомлена бідна. Що ж, воля Божа. Отже, коли я прийшла сюди до вікна, то не нате, щоб тобі зробити приємність, а тільки, щоб сказати тобі, що ти вже зі мною більше бачитися не будеш. Зрозумів?

МІГУЕЛЬ: Але ж чому?

КАМЛІЯ: Я замовляю його на дванадцятую...

МІГУЕЛЬ: Але ж бо ти...

КАМІЛЯ: А він приходять о другій!

МІГУЕЛЬ: Але ж, коли ти почуєш моє виправдання...

КАМІЛЯ: Немає для тебе ніякого виправдання! Немає ніякого прощення!

МІГУЕЛЬ: Каміле, я воляк, і коли трубка затрубить, я покрив би себе ганьбою, коли б не виконав наказу. Цієї ночі викрито в місті заговор. Мене відряджено у загрожене місце і моє почуття чести наказувало мені...

КАМІЛЯ: Тут про ніякий заговор нічого не відомо!

МІГУЕЛЬ: Бо це діялося у віддаленій частині міста. Саме ціла авантюра скінчилася і я міг відійти. Я полетів на крилах любові...

КАМІЛЯ: Все це обманство.

МІГУЕЛЬ: Ні, мій скарбе. Нехай ніколи не побачу соняшного світла, якщо не кажу тобі правди. Залиши тепер свої докори, а завтра довідайся на вартівні, чи поручник Дон Мігуель Руїз де Альборноз не мав служби цієї ночі. Коли я тебе обманюю, то можеш назвати мене негідним зрадником і можеш не дозволити мені, щоб я коли-небудь побачив ще твій усміх, подібний до усміху ранньої зірничі, або відчув на собі зводливий погляд твоїх очей, що роблять моє серце щасливим.

КАМІЛЯ: *(на бік)* Хто так говорить, той не обдурює. Яка відданість! Яка сердечність!

МІГУЕЛЬ: Ти не відповідаєш мені, Каміле? Я присягаю тобі...

КАМІЛЯ: Говори тихіше! *(на бік)* Сотник може ось-ось надійти. *(голосно)* Отже добре — я вірю тобі, але мама... я не можу бути довше з тобою.

МІГУЕЛЬ: Мій смуток замінився тепер у непомірну радість. Як роса паде на цвіт, так твої слова бальзамом падуть на мою душу.

КАМІЛЯ: А твої слова, як спів солов'я, як легіт вітру,
як арфа Сіону.

МІГУЕЛЬ: Ах, я вже не ходжу по землі, я просто в
небі. Дай мені свою руку!

КАМІЛЯ: Візьми її. Чи могла б я відмовити тобі її?
(дає йому праву руку)

МІГУЕЛЬ: Ах, яка вона ніжна, неземна, а я цілую
її! Я негідний, прости мені! Ще раз!.. О, моє
щастя!

КАМІЛЯ: *(на бік)* І я мала б його не любити? *(голосно)* Але тепер пусти мене!

МІГУЕЛЬ: Ти прийдеш ще? О, прийди, або я умру
з туги за тобою...

КАМІЛЯ: Прийду, Мігуелю. *(на бік)* Я не маю відваги сказати йому — ні. *(іде наліво)*

ДОН АНДРЕС: *(надходить з-ліва і звертається до вікна ліворуч)*

Я В А 6.

Дон Мігуель перед вікном праворуч. Дон Андрес перед вікном ліворуч.

АНДРЕС: О, залізна грато, що стримуєш зухвалий
льот мого безмірного кохання, повірнице мого
щастя і свідку моїх страждань, з твого заліза
кую для себе щораз міцніші кайдани.

МІГУЕЛЬ: Спи, мамо, не заколочуй нічного спокою
і звільни богиню мого серця.

КАМІЛЯ: *(з'являється за вікном ліворуч)*

Я В А 7.

Дон Андрес, Каміля, Дон Мігуель

КАМІЛЯ: *(при вікні ліворуч)* Чи це ти, коханий?

АНДРЕС: Так, це я. Ти довго казала ждати на себе.
Ти мабуть спала солодким сном, тоді коли вітер
розносив мої зітхання.

КАМІЛЯ: Яке несправедливе твоє обвинувачення. Я, для якої немає життя без тебе, мала б спати?

АНДРЕС: Каміле!

КАМІЛЯ: Моя мати має дуже сильні болі шлунка і я мушу бути при ній... тепер чується вже трохи краще, але, бідна, мучилася цілу ніч.

АНДРЕС: Коли б це не була твоя мати, я слухав би цієї новини з захопленням.

КАМІЛЯ: Як ти можеш говорити таке!

АНДРЕС: Я ненавиджу її. Чому зачиняє вона брами перед моїми зітханнями? Чому замикає на сім замків скарб, якого я прагну? Чому каже мені терпіти муку Танталя, коли моя любов правдива? Чи я не є гідний тебе? Чому я маю бачити тебе тільки в цих нічних годинах перед цими залізними ґратами і виставляти себе на небезпеку, що сусіди візьмуть мене за злодія? Ці болі шлунка — це кара Бога на неї. І це ще не кінець на тім. Вона заслужила собі на холеру!

МІГУЕЛЬ: Вона не вертається. Я гину з нетерплячки!

КАМІЛЯ: *(до Андреаса)* Що ж зробити, дорогий? Це її каверзи, найкраще, залишім це часові.

АНДРЕС: Коли б ти мене любила — ти прокляла б її материнський деспотизм — або зм'ягшила б уже досі її кам'яне серце.

МІГУЕЛЬ: Чому вона так довго бариться?

АНДРЕС: Але твоя прихильність до мене, якщо ти взагалі її маєш — слаба і поверховна... а може ти навіть насміхався з моїх страждань, тоді коли якийсь мій щасливий суперник...

КАМІЛЯ: Ах, не говори нісенітниць! Чи я залишила б м'яке ліжко і наражувала б себе на те, щоб мене приловило Аргусове око моєї матері, коли б я тебе справді не кохала?

АНДРЕС: А все ж таки я не довіряю тобі. Коли ти мене справді любиш, то чому ти не дозволиш ме-

- ні на хочби найменшу ласку? Чи ти боїшся, що я міг би дати видрукувати твої листи? Чи ти боїшся, що я міг би продати жмуток твого волосся, коли б ти мені його подарувала?
- КАМІЛЯ: Андресе!
- МІГУЕЛЬ: Коли б моя любов не проймала мене вогнем, я сказав би, що мені зимно.
- АНДРЕС: О, жорстока, подай мені бодай одну свою руку!
- МІГУЕЛЬ: *(заглядає крізь вікно праворуг)* Нічого не видно!
- КАМІЛЯ: *(на бік)* Він має слухність, бідний! *(голосно)* Ти ображуєш мене своїми безпідставними ревнощами.
- АНДРЕС: Якщо б ти була менше гарна, я був би спокійніший!
- КАМІЛЯ: Як влучно він сказав! Це значить — любити!
- АНДРЕС: Ти не хочеш? Ах, твоє серце з каменя! Я тільки іграшка твого себелюбства! Прощай! Я відходжу на завжди!
- КАМІЛЯ: Стривай, не говори так голосно!
- АНДРЕС: Я пущу собі кулю в голову!
- КАМІЛЯ: На Бога, ні!
- АНДРЕС: Даси мені руку?
- КАМІЛЯ: Отже добре, коли не може бути інакше! *(на бік)* Але я не дам йому тієї яку так, розпливаючись в сльозах, цілував тамтой! Це було б ганебне! *(подає йому ліву руку. Голосно)* Візьми її, ти... ревнивче!
- АНДРЕС: Ах, ти повертасш мені життя! *(здіймає перстень зі своєї руки і вкладає на палець Камілі)* Візьми цей перстень і бережи його!
- КАМІЛЯ: Мій коханий!
- АНДРЕС: Тут, на сердечнім пальці. Ах, які ямочки! Яка ніжність!

КАМІЛЯ: Досить, пусти вже! Я мушу поглянути, чи мати вже заснула. *(на бік)* Дон Мігуель видається мені тепер такий якийсь — млявий... *(звертається наліво)*

АНДРЕС: Що, ти йдеш?

КАМІЛЯ: Я за хвилинку повернуся. *(відходить)*

Я В А 8.

Дон Мігуель перед вікном праворуг. Дон Андрес перед вікном ліворуг.

АНДРЕС: *(продовжує без паузи)* Ах, яка ручка! Правдиве чудо!

МІГУЕЛЬ: Ти все ще не йдеш, моя богине? Ах, Боже, з усіма тими болями шлунка і вонітами твоя мати все ще не страждає так, як я.

АНДРЕС: Яка чарівна моя Каміля! Але перед її матір'ю я маю страх. Горе всім тещам, що навчають світ!

КАМІЛЯ: *(з'являється у вікні праворуг)*

Я В А 9.

Дон Мігуель, Каміля, Дон Андрес.

МІГУЕЛЬ: *(до себе)* Я знову оживаю. Ось вона тут. *(голосно)* Ти забарилася, кохана, а я пропадаю тут із туги.

КАМІЛЯ: Твоє нарікання смішне!

МІГУЕЛЬ: О, чи я нарікаю?

КАМІЛЯ: Я мала покинути для тебе свою хвору матір? Ти варваре!

МІГУЕЛЬ: Я зовсім цього не кажу. Хоч твоя відсутність засмучує мене, але я пам'ятаю, що ти дочка. Я спочиваю твоїй матері і зовсім не нарікаю на твою любов до неї. Прощай! Ти бачиш, я покоряюся... Я йду. *(звертається до від-*

- ходу*) Хай добре небо вложить у твої руки бальзам, що поверне їй здоров'я.
- КАМІЛЯ: Який він ніжний і слухняний. *(голосно)* Ні, не відходь, залишися. Вона зажила лікарство і почувається тепер краще.
- МІГУЕЛЬ: *(вертаючись)* Яке щастя!
- АНДРЕС: *(нетерпляче проходиться перед своїм вікном)* Проклята старуха! Їй болить шлунок, але при чім тут моя любов?
- МІГУЕЛЬ: Кохана, зате що ти дозволяєш мені залишитися ще з тобою, я хочу дати тобі незаперечний доказ моєї вірності.
- КАМІЛЯ: Доказ твоєї вірності?
- МІГУЕЛЬ: Так. Прости, якщо моя рука спрофанувала твою красу.
- КАМІЛЯ: Твоя рука? Якто?
- МІГУЕЛЬ: Я люблю мистецтво малюнку, моя кохана, і моя рука відважилася намалювати твій янгольський образ.
- КАМІЛЯ: Що я чую! *(на бік)* Я захоплена! *(голосно)* Ти намалював мене з пам'яті?
- АНДРЕС: *(як досі)* Розуміється, вона має ці болі шлунка навмисне, щоб тільки мене сердити! *(сідає на лавці ліворуч)*
- МІГУЕЛЬ: Що ж в тому дивного? Я бачу тебе в моїх думках вдень і вночі.
- КАМІЛЯ: Ах, дай мені цей портрет, дай мені його! *(на бік)* Ти перемагаєш, дорогий Мігуелю!
- МІГУЕЛЬ: *(дає їй медальон)* Візьми, кажуть, що він зовсім подібний на тебе. Але це неможливе, бо ніякий людський пензель не змалює такої краси, як твоя.
- КАМІЛЯ: Цей малюнок, мабуть, справді досконалий, бо малював його — ти. І вже через те ти маєш право на мою безмежну любов, що ти взявся на-

малювати його. Я з гордістю буду дивитися на нього.

АНДРЕС: *(встає)* Коли б я був її лікарем, я дав би їй терпентинової олії!

КАМЛІЯ: Моя вдячність не має меж і ти заслужив собі на нагороду. *(дає Мігуелєві перстень Дон Андреса)* На, візьми невеличкий подарунок від мене. *(на бік)* Прости мені, Дон Андресе!

МІГУЕЛЬ: Перстень з твого пальця? О, моє щастя!

КАМЛІЯ: Говори тихіше! *(на бік)* Ще сьогодні відправлю цього другого... *(звертається наліво, голосно)* Я прийду знов! Жди мене! Хвилиночку! *(зникає)*

Я В А 10.

Дон Мігуель, Дон Андрес.

МІГУЕЛЬ: *(захоплений, проходиться біля свого вікна)* Не має на світі щасливішої людини за мене!

АНДРЕС: *(лютує)* Я такий сердитий, що готов замордувати когось!

МІГУЕЛЬ: З якою розкішню цілую я цей застав її любови! *(доторкається перстенця)* При ньому жмуток волосся! Це також від неї. Цілуй, Мігуелю, цілуй кучері твоєї богині!

АНДРЕС: Вона певно з пустою цікавістю оглядає тепер перстень, що я дав їй разом зі жмутком мого волосся!

МІГУЕЛЬ: Ще один поцілунок і ще тисячу дальших!

КАМЛІЯ: *(з'являється у вікні ліворуз)*

Я В А 11.

Дон Мігуель, Каміля, Дон Андрес.

АНДРЕС: *(до себе)* Ну, слава Богу, вона вже йде!

КАМЛІЯ: *(на бік)* Це точнісінько — я! Це щось незвичайне! Я ніколи не бачила більшої подібності! *(ховає медаліон)*

АНДРЕС: Я думав уже, що ти ніколи не вернешся!

КАМЛІЯ: Але ж чому! Чи я не казала тобі, що мушу побути трохи біля моєї мами?

АНДРЕС: Вона спить?

КАМЛІЯ: Ні.

АНДРЕС: То дай їй опіум!

КАМЛІЯ: Ти мусиш подякувати мені за те, що я прийшла, щоб попрощатися з тобою.

АНДРЕС: Ти відходиш вже?

КАМЛІЯ: Мушу.

АНДРЕС: І це ти кажеш мені після того, як я так довго ждав? І до того таким байдужим голосом! Ах! Ти ніколи мене не любила!

КАМЛІЯ: Яка впертість! Я любила тебе може більше, як повинна була!

АНДРЕС: Значить, тепер ти вже мене не любиш?

КАМЛІЯ: Я не розумію такої недовірчивої, злої вдачі, як твоя!..

АНДРЕС: Отже ти не хочеш нічого більше чути про мене?

КАМЛІЯ: Якщо ти не зміниш свого характеру!

АНДРЕС: Чи це лежить у моїй спроможності? Коли хочеш, щоб я був тобі послухний, то дай мені своє серце, хоч воно зимне, як лід. Моє серце як вулкан, що загорівся від променів твоєї краси.

КАМЛІЯ: *(на бік)* Бідний Андреас! Попрощати його тепер було б надто жорстоко!

АНДРЕС: Для тебе, моя невдячна пані, я кинувся б у море і зступив би у пекло поміж смоли і сірку. Без тебе життя для мене ненависне, без тебе не має для мене щастя!

КАМЛІЯ: Так, я знаю, я знаю! *(на бік)* Коли це не є любов, то хай мене Бог скарає!

АНДРЕС: Будь для мене ніжна і мені вірна, а зможеш зробити зо мною все, що хочеш!

МІГУЕЛЬ: *(нетерпляче ходить сюди і туди біля свого вікна)* Ці болі шлунка страшенне вперті!

АНДРЕС: Хочеш, щоб я задля тебе покинув військо? Хочеш, щоб я вчинив якийнебудь скандал і побудив усіх твоїх сусідів? Хочеш, щоб я видрукував оголошення, що я викликаю на двобій кожного, хто не назве тебе королевою міста?

КАМЛЯ: Щаслива та, яку так люблять!

АНДРЕС: Коли ти мене хоч трошки любиш, то ти ще побачиш, який я є. Я все можу! Але щоб при твоїй красі я не був за тебе ревнивий... щоб мої руки не зірвали цієї ґрати, що доводять мене до розпуки...

КАМЛЯ: *(на бік)* Ах, який він захоплений!

АНДРЕС: Цього від мене не вимагай, Каміле, і коли б якийсь супротивник посмів посягнути по твою руку, вір мені, я кинувся б на нього, як собака...

КАМЛЯ: О, яка розкіш!

МІГУЕЛЬ: *(сідає на лавку праворуг)*

АНДРЕС: І в моїх руках...

КАМЛЯ: Досить! Не треба більше! Таких мужчин я люблю! І хоч би навіть мама противилася, я буду твоєю. Мені не дає щастя любов марципанового нареченого!

АНДРЕС: О, щоб твої уста говорили правду!

КАМЛЯ: *(на бік)* Дон Мігуель програв свої змагання. *(голосно)* На доказ правди візьми це, Андресе. *(подає йому медаліон)*

АНДРЕС: Що це?

КАМЛЯ: Медаліон з моїм портретом. Я казала намалювати його для тебе.

АНДРЕС: *(бере медальон, зоває його на грудях і цілує руку Камілі)* О, небеса! Я збожеволю від радості!

МІГУЕЛЬ: *(встає)* Котра година може вже бути?

АНДРЕС: Яка ж велика буде моя радість, коли я посяду божеський оригінал!

КАМЛІЯ: Незабаром одержимо на це благословення неба. Іди вже тепер, вже пізно, а завтра будь точний!

АНДРЕС: Ще лиш хвилину!

КАМЛІЯ: Божевільний! Подумай про те, що моя мама хвора і що в нашому домі дуже рано встають.

АНДРЕС: Ти маєш слухність!

КАМЛІЯ: Отже бувай здоров і не забувай за мене!
(закриває вікно і зникає направо)

ЯВА 12.

Дон Андрес, Дон Мігуель.

АНДРЕС: *(без павзи продовжує)* Ніколи! Її портрет у моїх руках! О, незрівняне щастя! Я не бачу добре рис її обличчя. Тут занадто темно. Але це не шкодить. Це вона і я покрию її обличчя поцілунками. *(пристрасно цілує портрет)*

МІГУЕЛЬ: Чую кроки. Так, це вона іде.

КАМЛІЯ: *(з'являється за вікном праворуч)*

ЯВА 13.

Дон Мігуель, Каміля, Дон Андрес.

КАМЛІЯ: *(до Мігуеля)* Бувай здоров! Бувай здоров! Іди вже тепер!

МІГУЕЛЬ: Як це так?

КАМЛІЯ: Не можу... Мати...

МІГУЕЛЬ: Слухай!

КАМЛІЯ: *(замикаючи вікно)* Це неможливе!

МІГУЕЛЬ: Ах!

КАМЛІЯ: *(зникає за вікном)*

ЯВА 14.

Дон Мігуель, Дон Андрес

АНДРЕС: Чому тепер сонце не світить! Я хотів би побачити це божеське обличчя. *(показує направо)* Але там на розі є ліхтарня. Піду туди. Я вмираю з цікавості... *(звертається направо)*

МІГУЕЛЬ: *(рівночасно звертається наліво)* Її мати певно дістала наглий приступ болів. *(помігив Дон Андреса)* Але там хтось є...

АНДРЕС: *(бажить перед собою Мігуеля)* Якийсь мужчина!

МІГУЕЛЬ: Хто це?

АНДРЕС: З дороги мені!

МІГУЕЛЬ: Це голос Андреса!

АНДРЕС: Коли я не помиляюся... Так, це він! Мігуелю!

МІГУЕЛЬ: Капітане!

АНДРЕС: Я не сподівався застати тебе в цей час на вулиці. Мавш тут якусь любку?

МІГУЕЛЬ: І ти певно залицяєшся тут до якоїсь!..

АНДРЕС: Так, Мігуелю! Але до якої! Кожний погляд — блискавиця, уста — червона троянда, а ручка...

МІГУЕЛЬ: Моя кохана теж не має тут рівної. Така ніжна, така сердечна! В цілій Севілли немає чарівнішої дівчини!

АНДРЕС: А вірна?

МІГУЕЛЬ: Ще й яка вірна! А твоя?

АНДРЕС: Справжній брильянт! Я найщасливіший з закоханих людей!

МІГУЕЛЬ: Не маєш ніякого суперника?

АНДРЕС: Ніякого! І не боюся жодного!

МІГУЕЛЬ: Я також ні. Ходиш до неї до дому?

АНДРЕС: Ні, а ти?

МІГУЕЛЬ: Я також ні. Її мати, трохи дивна.

АНДРЕС: Мати моєї красуні, це справжній чорт. Але що це все значить супроти того, що вона буде моєю!

МІГУЕЛЬ: Моя подала мені — о Боже, я збожеволюю зі щастя — подала мені цієї ночі свою руку!

АНДРЕС: Мені подала обі руки, і дозволила, щоб я їх цілував!

МІГУЕЛЬ: Моя кохана відійшла. Її мати захворіла.
(*Світає*)

АНДРЕС: Моя теща теж не масться добре.

МІГУЕЛЬ: Наша розмова перервалася тому. Вона мусіла іти до старенької.

АНДРЕС: А ти тимчасом чекав на неї під вікном? Це дивно. Зі мною було те саме. Боюся... Скажи, чи твоя найдорожча мешкає десь тут недалеко?

МІГУЕЛЬ: Так, ось там її помешкання. (*показує на вікно праворуч*)

АНДРЕС: (*просліджує положення хати*) А моєї ось тут! Ах! Вона має тут друге вікно! (*показує на вікно ліворуч*)

АНДРЕС: Диявольська інтрига! Вона назначувала нам обом зустріч на той сам час! При одному вікні тобі, а при другому мені! (*показує на обидва вікна*)

МІГУЕЛЬ: Це неможливе! Вона така ніжна...

АНДРЕС: Скажи мені ім'я твоєї дами!

МІГУЕЛЬ: Каміля.

АНДРЕС: Каміля! Це вона! О, неввірна! Грати зі мною таку комедію! Зі мною так поводитися! А все ж, хоч вона така фальшива, я боготворю

- її. *(виглядає шпагу з ніхви)* Вийми свою шпагу і ставай або відречися від неї!
- МІГУЕЛЬ: *(виглядає шпагу)* Не надійся, що я уступлю! Я знаю, що вона любить мене!
- АНДРЕС: Коли моя вірність стоїтана ногами, то я бодай помщуся, вбиваючи спершу тебе, а потім її!
- МІГУЕЛЬ: Отже починаймо!
- АНДРЕС: Щасливий той, хто переможе.
- МІГУЕЛЬ: Любов зробить мене непереможним! Ану, бережись!
- АНДРЕС: Я готов!
- ОБИДВА: *(б'ються кілька хвилин, змінюючи місця)*
- АНДРЕС: *(перериває бій)* Слухай! Хоч моє щастя може трохи захитане, але я не сумніваюся, що Каміля любить таки мене. Все ж я такий невдачник, що ти справді готов проколоти мене своєю шпагою. Не думай, що я уступаю тобі з поля бою; я такий ревнивий, що бився б навіть з самим чортом. Але коли цей поєдинок скінчиться моєю смертю, то нехай медаліон з портретом цієї негідниці залишиться у спадщині тобі. Візьми його звідси *(показує на груди)*, коли останнє зітхання вилетить з моїх грудей. Нехай ця краса не попаде у руки якогось мерзотника.
- МІГУЕЛЬ: А коли б твій меч убив мене, то я дарую тобі... але скажи, звідки ти дістав її портрет?
- АНДРЕС: *(показує на вікно ліворуг)* Сьогодні вночі вона дала мені його серед поцілунків, а я...
- МІГУЕЛЬ: Чи можеш показати мені його?
- АНДРЕС: *(виглядає медаліон)* Так. Ось він. *(показує)*
- МІГУЕЛЬ: Ганебна зрада! Це ж я дав його Камілі цієї ночі! Це мій твір. Я сам намалював його зпам'яті!
- АНДРЕС: *(ховає медаліон)* Якщо вона не дочка самого сатани, то...

МІГУЕЛЬ: А мені ця вдячна, ця горда дівчина подарувала оцей перстень. *(показує на свій палець)*

АНДРЕС: Покажи сюди!.. Я впаду труном зі злості! Це мій! При ньому пучок мого волосся.

МІГУЕЛЬ: Твого волосся? О, небеса! А я так пристрасно його цілував! *(плює і робить жест обридження)*

АНДРЕС: Що вийшло з нашої любови?

МІГУЕЛЬ: Гра в кості.

Тимчасом настає ясний день

АНДРЕС: А все таки, хоч я відчуваю свою ганьбу...

МІГУЕЛЬ: Хоч я бачу її фальшивість, — я люблю її!

АНДРЕС: Я боготворю її!

МІГУЕЛЬ: Це присуд долі, якому я мушу повинуватись!..

АНДРЕС: Така велика і божевільна, Мігуелю, твоя любов?

МІГУЕЛЬ: Але чи заслуговує ця віроломна дівчина на те, щоб ми вбивали один одного задля неї?

АНДРЕС: Ні, схваймо свої шпаги! *(ховає шпагу)*

МІГУЕЛЬ: *(робить те саме)* Що ж маємо тепер почати, ось питання.

АНДРЕС: Залагодьмо справу, як добрі приятелі. Я не почуваю в собі стільки сили, щоб її віддати тобі.

МІГУЕЛЬ: А я хочу мати її для себе.

АНДРЕС: Я також!

МІГУЕЛЬ: В цьому саме заковика!

АНДРЕС: Битися, дочорта, не будемо. Але мені прийшла до голови думка. Це неможливе, щоб вона нас обох любила однаково.

МІГУЕЛЬ: В глибині серця вона мусить давати одному з нас першенство.

АНДРЕС: Нехай вона сама рішає. Я піддаюся її виборіві.

МІГУЕЛЬ: А я зречуся її, коли вона зробить тим щасливим тебе.

АНДРЕС: Я також.

МІГУЕЛЬ: Згода!

АНДРЕС: Слово! *(подають собі руки)*

МІГУЕЛЬ: Слово!

АНДРЕС: *(показує на двері ліворуз)* Ти чув? Скрипнули двері.

МІГУЕЛЬ: О, коби це була гарна Каміля!

АНДРЕС: Це зовсім можливе! *(двері ліворуз відгукуються)*

МІГУЕЛЬ: Це вона!

АНДРЕС: Відступімся трохи направо, за криницю.

Я В А 15.

Дон Андрес, Дон Мігуель, Каміля і Марта виходять з дверей.

КАМІЛЯ: Зачини двері і ходім на Богослуження.

МАРТА: *(загинає двері)* Як же ви вийшли з цієї прикрої ситуації?

КАМІЛЯ: Знаменито!

МАРТА: Але як саме?

КАМІЛЯ: *(ідуги)* Я тобі розкажу. Ходім до церкви.

МІГУЕЛЬ: *(виступає)* Стійте! Немає чого спішитися.

КАМІЛЯ: Мігуель! Я не сподівалася такої приємної зустрічі!

МІГУЕЛЬ: Тебе чекає ще й друга!..

АНДРЕС: *(підходить)* Так рано, моя панночко?

КАМІЛЯ: Дон Андрес!

Ситуація:

Каміля

Андрес

Мігуель

Марта

МАРТА: *(на бік)* Чорт вмівся в цілу справу і все вийшло наяву!

КАМІЛЯ: *(до себе)* Я пропала!

АНДРЕС: Не лицює, щоб дама йшла без чоловічого товариства.

КАМІЛЯ: Я задушуся! Що я маю робити?

МІГУЕЛЬ: Ми оба хочемо мати цю честь...

КАМІЛЯ: Ви робите мені велику ласку — але такий парадний похід мені не підходить. Жінка не може мати цілого генерального штабу біля себе і люди могли б подумати, що ви ведете мене до в'язниці.

МІГУЕЛЬ: Цього ніхто не подумає, коли побачить, що ми покійно зложили зброю.

АНДРЕС: Скоріше нас візьмуть за полонених.

КАМІЛЯ: Я не потребую ніякого почоту і не можу на це погодитися.

МІГУЕЛЬ: Але...

АНДРЕС: А все таки...

КАМІЛЯ: *(швидко шепче Дон Мігуелеві на вухо)* Я буду твоя, ти дістанеш від мене вістку, я напишу тобі. *(голосно до Мігуеля)* Не змушуйте мене бути нечемною. *(потиху до Андреса)* Хоч може я на перший погляд винувата, але я тобі вірна. *(голосно до Марти)* Ходім, Марто!

МІГУЕЛЬ: Ні, наперед...

АНДРЕС: Зробім цілій справі кінець. Жорстока Кирко! Ми обидва стали жертвою твого лукавства і облуди. Але небо хотіло, щоб ти сама заплуталася у свої власні сіті...

КАМІЛЯ: Вибачайте, я не можу довше затримуватися...

МІГУЕЛЬ: Ти не відійдеш, доки ця заплутана справа не виясниться.

КАМІЛЯ: Я маю власну волю і ніхто не може бути суддею моїх почувань.

АНДРЕС: Я можу бути, обманнице, ти це знаєш!

МІГУЕЛЬ: І я, ти баламутко!

АНДРЕС: Віроломна!

МІГУЕЛЬ: Дім з двома вікнами був дуже вигідний для цього!

АНДРЕС: Що ти зробила з моїм перстеном?

КАМІЛЯ: Я...

МІГУЕЛЬ: *(переходить попри Камілю до Дон Андре-са і подає йому перстень)* Візьми його, вона дала його мені.

КАМІЛЯ: Це була помилка. Я хотіла...

АНДРЕС: Зрадниця!

МІГУЕЛЬ: Що ти зробила з моїм медаліоном?

КАМІЛЯ: Пізніше я тобі все вяснюю...

АНДРЕС: *(витає медаліон і подає Мігуелєві)* Ось тут він. Але ти повинен був намалювати його з двома обличчями.

МАРТА: *(на бік)* Це раз пригода!

КАМІЛЯ: Знаю, що це не легко виправдати мене. Але я — недосвідчена дитина і це зовсім не дивниця, що моє серце при першому коханні втратило рівновагу. І чи я могла це передбачити?

АНДРЕС: Залишім оправдування і запевнювання. За-чинаймо нове життя і забудьмо про минуле.

МІГУЕЛЬ: *(відходить поза Камілею на своє поперед-не місце)*

КАМІЛЯ: Що ви хочете?

МІГУЕЛЬ: Коли ти робила собі жарти з нас обох, то робім кінець комедії!

КАМІЛЯ: Ні, так негідно я ніколи не поступала!

АНДРЕС: Але я не стерплю побіч себе ніякого супер-ника, а Дон Мігуель також ні. Один мусить бути переможцем. Вибирай!

МІГУЕЛЬ: *(до себе)* Я буду цим вибранцем!

АНДРЕС: *(до себе)* Вона вибере мене! *(голосно)* Твоя воля — закон!

КАМІЛЯ: Це справжній заговор на бідну дівчину!

МІГУЕЛЬ: Не залишається нічого іншого.

АНДРЕС: Ти мусиш!

КАМЛІЯ: Отже добре, я подумаю.

АНДРЕС: Без відкладання. Тут на місці!

МІГУЕЛЬ: Це мусить бути зараз!

КАМЛІЯ: Добре, але коли ви ставите мене в таке примусове положення, то нехай не гнівається на мене той, кого я відкину. — Бути панею в твоєму вогнистому серці, мій Андерсе, це для мене розкіш. — Мігуелю, твій лагідний характер, твоя люб'язна скромність очаровують мене. Я була б невдячна, коли б я не віддала нагороди тобі...

МІГУЕЛЬ: *(захоплено)* О!

АНДРЕС: *(зі смутком)* Ах!

КАМЛІЯ: Тебе вітаю як щасливця... Ні, тебе, любий Андерсе... Але ні, бо однакова симпатія... Як маю я вибрати одного, коли одночасно мушу трапити другого? Як маю рішитися? Я вмю любити, але не вмю вибирати. Я люблю вас обох. Ви обидва маєте свій престол у моїй душі і коли маю я одного з вас обидити, то краще обох вас залишу.

МІГУЕЛЬ: Але, щоб ти мала двох чоловіків, того не стерпить закон, і ми також!..

МАРТА: Так, це був би хіба світ навпаки!

АНДРЕС: Для такої любови, як моя, мало пів жінки.

МІГУЕЛЬ: Досить комедії, Каміле. Хоч я й виглядаю на солодкого, як мед, але я не дозволю нікому водити себе за ніс.

КАМЛІЯ: Якщо так, то ви самі журіться, як полагати цю справу між вами, бо я — утримуюсь від голосування.

АНДРЕС: Ми добре попали! Як же вийдемо тепер з цієї ситуації?

МАРТА: Є тільки один спосіб.

МІГУЕЛЬ: Який?

АНДРЕС: Кажіть!

МАРТА: Нехай жереб рішає, а ви всі троє мусите йому покоритися.

АНДРЕС: *(до Камілі)* Що ти на це?

КАМІЛЯ: Я погоджуюся. Що іншого можу зробити?

АНДРЕС: *(до Мігуеля)* А ти?

МІГУЕЛЬ: *(переходить попри Камілю до Андреса)*
Мусить так бути, якщо вона не може рішитися.

АНДРЕС: Отже — напис або герб? Я виймаю таляра. Тут нас ніхто не бачить.

КАМІЛЯ: *(потиху до Марти)* О, коли б все таки виграв Дон Мігуель!

АНДРЕС: Я кидаю. Що ти вибираєш? *(кидає таляра вгору)*

МІГУЕЛЬ: Напис. *(до себе)* Я тремчу.

АНДРЕС: *(підіймає таляра і гигає)* Гіспаніорум рекс!
О, я нещасний *(до Мігуеля)* Ти виграв!

КАМІЛЯ: *(потиху до Марти)* Бідний Андрес! Я була б радніша, коли б він був виграв!

МІГУЕЛЬ: *(до Андреса)* Ти страждаєш... і мовчиш...
З цього я бачу, що і я сам не буду щасливий і вас зроблю нещасливими. Я відступаю її тобі.

АНДРЕС: О, яка нечувана шляхетність!

МІГУЕЛЬ: *(відходить)* Прощайте!

АНДРЕС: Стривай!

КАМІЛЯ: *(до Марти)* Що він йому скаже?

МАРТА: Слухаймо!

АНДРЕС: *(до Мігуеля)* Я не дозволю, щоб ти перевищив мене у великодушності. Знаєш, дивімся на це все, як на добру науку. Ця дівчина має чорта в собі.

МІГУЕЛЬ: Це правда!

КАМІЛЯ: О, я присягаю...

АНДРЕС: Нехай візьме її такий, якого вона варта, а ми обидва забудьмо про неї! Це ми повинні були зробити вже в першій хвилині.

МАРТА: *(до себе)* Таки правда!
МІГУЕЛЬ: Так, так, вона гірше змії!..
КАМЛІЯ: Мігуелю!
МІГУЕЛЬ: Обманниця! Баламутка!
АНДРЕС: Аржикокетка! Дурисвітка!
КАМЛІЯ: Андресе!
АНДРЕС: Прощавай, ти сфінксе!
КАМЛІЯ: Вислухайте мене!
МІГУЕЛЬ: Сеньйора, я паду до ваших стіп! *(до Дон Андреса)* Я прощаю їй.
АНДРЕС: Я ні! Моя любов перемінилася в жовч!
КАМЛІЯ: Чи бути сповненою почувань це злочин? О, ми бідні жінки!
МІГУЕЛЬ: Бувай здорова і хай Бог просвітить тебе!
АНДРЕС: Хай дасть тобі заслужену кару!
ОБИДВА: *(відходять попри жінок наліво)*

Я В А 16.

МАРТА: Вони відходять. Машш, бабо, книш! Бачите, а що я вам казала? Сьогодні вночі така комедія, а тепер масте. Бачите, що з цього виходить, коли хто ганяє за двома зайцями. Але я маю милосердя над вами і вже більше нічого вам не скажу, бо ви й так масте досить.
КАМЛІЯ: *(сміється)* Бідна Марто! Ти думаєш, що я зажурилася?
МАРТА: Маю підставу так думати. Обидва тебе відреклися...
КАМЛІЯ: А третій мене потішить!
МАРТА: Що? Третій?
КАМЛІЯ: Так. У мене їх не бракує. Вчора я підбила собі третього. Він жде мене в церкві. Ходім!

МАРТА: Чи це можливо?

КАМІЛЯ: Називається Дон Люціо Рамос. Чудовий хлопець!

МАРТА: Ви непоправні!

КАМІЛЯ: Мужчини всі нічого не варті. Навіть найвірніший не є певний. Тому я завжди люблю мати резерву.

МАРТА: Але ж...

КАМІЛЯ: Ти думаєш надто дрібничково.

МАРТА: Що скажуть люди?

КАМІЛЯ: Є тисячі баламуток, а я одна з-поміж них!

МАРТА: Так, так, ти жіночий Дон Хуан!

ОБИДВІ: *(відходять направо)*

ЗАСЛОНА

ОФОРМЛЕННЯ ЕСТРАДНОЇ РОЗМАЙТКИ

*Гумор — світу імператор,
Бизем б'є усіх,
Та найважче, знай, періщити завзято
По власних штанях — гулих і тонких!*

Підготовляючи естрадну імпрезу малих форм, яку ми назвали естрадною розмайткою» (по-англійському "variety show"), і яка складається звичайно з низки вокальних, танцювальних, рецитаційних, театральних і інших виступів, треба пам'ятати про важливу для успіху імпрези функцію прологу та епілогу даної імпрези і не менше важливу ролью заповідача поодиноких номерів програми, т. зв. конференсьє. Так як пролог імпрези є звичайно привітанням публіки і введенням її у легкий розваговий настрій, так епілог є актом прощання цілого ансамблю з публікою і подякою за отриманий апляуз. Завданням конференсьє є не тільки проголосити назву кожної наступної точки програми та прізвища виконавців, але й пов'язати своїм легким, дотепним конференсом програму імпрези, характеризуючи виконавців, а то й торкаючись сатиричними натяками також місцевих і немісцевих злободенних громадських тем.

На дальших сторінках друкуємо, для практичного вжитку наших аматорських гуртків і театрів малих форм, кілька прикладів оформлювання естрадних розмайток на підставі текстів автора цієї книжки.

ПРОЛОГ ДО РОЗМАІТКИ
«ПІД ВЕСЕЛИМ ОБОРОГОМ»

Угасть бере цілий ансамбль

Робітники уставляють на задньому пляні сцени макет оборога. Селенко, підспівуючи, подивляє оборіг. Робітники скінзили працю і відходять. Входить Саливон.

СЕЛЕПКО: О, моє поважаннечко, пане Саливоне. Що сталося, що ви покинули свою «гросерню» і прийшли сюди? Хочете подивитися на наш театр «Під веселим оборогом»? Ну і як? Гарний оборіг, що? Чи ви мали коли такий оборіг дома?

САЛИВОН: Що правда, то правда, такого оборога то я не мав! І взагалі такого оборога ніхто на світі ніколи не мав!

СЕЛЕПКО: Я вам скажу: то наш мистець... (ім'я і прізвище) його зробив. Він ніколи на селі не був і ніколи оборога не бачив. Прийшов до мене і каже: Пане Селешку, скажіть мені, що то є оборіг, бо я знаю лише, що то є носоріг і одноріг. А що то є оборіг? То я кажу йому: оборіг, пане..., то є... то є такий одноріг, що має не один, а чоти-

Ансамбль "Розвага", який вперше виставив естрадну розмаїтку "Під веселим оборогом" у Торонті 3-ого квітня 1960 р.

Сидять з-ліва: Зіна Прусаченко-Зубович, Наталка Баумш, Наталка Яблонська (піаніства), Роксоляна Росляк, Марійка Левицька. Стоять з-ліва: Тарас Парченко, Володимир Дума, Леонід Яблонський (музичний керівник), Володимир Довганюк (адміністратор), В. Софронів Левицький (автор), Юрій Бєльський (режисер), Ігор Хабурський, Антін Дербін, Петро Мазєпа.

ри роги! Тепер уже знаєте? А він каже: О, так!
Тепер уже знаю! Ну, і бачите: намалював!

САЛИВОН: Я цікавий лише, що той оборіг тут, на сцені, робить.

СЕЛЕПКО: Якто, що робить? Стоїть!

САЛИВОН: Слухайте, пане Селепку, хто з нас дурний: я чи ви?

СЕЛЕПКО: Я — ні!

САЛИВОН: Як ви, пане Селепку, такий мудрий, то скажіть мені, де ви бачили, щоб оборіг стояв на сцені.

СЕЛЕПКО: Ви, пане Саливоне, нічого не розумієте! дивіться: коли оборіг стоїть на сцені, то сцена є під оборогом. Правда?

САЛИВОН: Ну?

СЕЛЕПКО: А коли сцена є під оборогом, то і цілий наш театр є під веселим оборогом, і розмаїтка є під веселим оборогом і вся публіка є під веселим оборогом!

САЛИВОН: А чому під «веселим» оборогом?

СЕЛЕПКО: Чому «під веселим»? Сядьте собі там-о, на залі, то побачите, чому під веселим оборогом!

(входить конферансьє)

КОНФЕР.: Ну, що, оборіг готовий?

САЛИВОН: *(підходить до конфер.)* А ви, пане, також граєте тут? Ви хто такий будете?

КОНФЕР.: Я? Я є конферансьє.

САЛИВОН: *(наставляє вухо)* Як-як?

КОНФЕР.: Конферансьє!

САЛИВОН: А що це таке конферансьє?

КОНФЕР.: Конферансьє... конферансьє у розмаїтці то є щось таке, як у жінки нагрудник. Знаєте?... Ніби щось, ніби ніщо. Але якби його не було, то ніщо купи не трималося б!

САЛИВОН: О! То ви маєте приємну роботу!

(входить директор ревії)

ДИРЕКТОР: *(оглядає сцену, заглядає за лаштунки, плече в долоні)* Пані і панове, прошу на сцену! Швидше! Швидше! Що це є до дідька! *(актори входять)* Пані і панове! Оборіг готовий, публіки повна зала, можемо починати! *(зватається за головою)* Ах, ми забули! Мусить бути якийсь початок, якийсь пролог! Який дамо пролог до того «оборога»?

1-ий АКТОР: Я казав, що це дурний помисл з тим оборогом! Дурнішої назви вже не можна було знайти!

ДИРЕКТОР: Прощу не критикувати! Хто має яку пропозицію?

2-ий АКТОР: Я, пане директоре! Я маю слова до прологу!

ДИРЕКТОР: Давай їх сюди!

2-ий АКТОР: Це буде так: *(співає)*

Грати будемо театр, розмаїтку-ревіятр...

ВСІ:

Під веселим оборогом! Під веселим оборогом!

2-ий АКТОР:

Будем плести фінтифрашки

І співати чабарашки!

ВСІ:

Під веселим оборогом! Під веселим оборогом!

ГОЛОСИ: Добре! Знаменито!

ДИРЕКТОР: Ні, панство, це щось не так. Оборіг це символ нашого сантименту до рідного краю. Слова мусять бути більше сантиментальні, а музика також.

1-ий АКТОР: Послухайте, може щось в тому роді: *(говорить замріяно)*

Під оборогом на сіножаті,

Де пахне в сіні шалвії цвіт...

1-ша ПАНІ:

Де мрій сміливих коні крилаті
Несуться чвалом в далекий світ...

2-га ПАНІ:

І де цілунок перший кохання
Легіник пишний в дівчини вкрав...

1-ий АКТОР:

Під оборогом на сіножаті
Театр веселу розмаїтку грав.

ВСІ: Чудово, прекрасно!

КОНФЕРАНСЬЄ: Отже, пане директоре, не тратьмо часу, привітайте гостей і зачинаємо *(всі уставляються ближче сцени. Директор укладає групу, всі поправляються, пані підмальовуються на швидку руку, панове пробують голос)*

ДИРЕКТОР: Готово? *(Плеще в долоні)* Куртина!
Піднести куртину! *(Мовганка)* Гей, там! Піднести куртину!

(З-за лампунків заглядає замурзаний робітник)

РОБІТНИК: Прошу пана, та куртина вже давно піднесена!

ДИРЕКТОР: Що? *(хапається за голову і втікає, всі з несподіванки скрикують і розбігаються, але за мить отановуються і стають на свої місця)*

ДИРЕКТОР:

Вітаєм вас, шановне наше панство,
Паням достойним і панам привіт!
Всі смутки, свари і політиканство
За стінами театру залишіть.
Дзвінок востаннє продзвенів цим разом
Електрик сумерки на залю простелив,
Тісніше, ще тісніше садьте в купці разом,
Щоб всі серця єдиний ритм злучив:

ВСІ: *(співають)*

Під оборогом на сіножаті,
Де пахне в сіні шалвії цвіт,

Де мрій сміливих коні крилаті
Несуться чвалом в далекий світ,
 сольо: І де цілунок перший кохання
 Пишний легіник в дівчини вкрав.

Під оборогом на сіножаті
Театр веселу розмаїтку грав.

ДИРЕКТОР:

Як восени пташки летять у вирій,
На оборіг сідають відпочить,
Спочиньмо й ми від буднів злого виру
Під оборогом хоч на одну мить.
Дотепним словом ум наш помантачмо,
Коханням розігріймо нашу кров,
Гей-гей! Живім, і сміймося, і плачмо
Під оборога скрившися покров!

ВСІ: (*співають*)

Під оборогом, на сіножаті... і т. д.

ДИРЕКТОР:

Хай кожний пан сусідки стисне руку
І слухає шовковий спів долонь,
А чи не вчує пісню призабуту
Про серця свого згашений вогонь?
Про дивні щастя людського міражі,
Про сміх і радість, що бринять в душі,
Ніхто не знає і ніхто не скаже,
Чи стрінемося коли такі ще молоді!

ВСІ: (*співають*)

Під оборогом, на сіножаті... і т. д.

Ф І Н А Л

ДИРЕКТОР:

Життя — одна велика розмаїтка,
І кожний рольо грає в ній якусь,
Чи закохавсь, чи пчихаєш, чи сивіє борідка,
Це в ролі так написано — і шлюс!

До ролі ти вродився вже своєї,
Хоч невеликий може ти й артист,
Та вже так є, що і найбільший геній
В житті лиш ролю грає — як статист.

ВСІ: *(співають)*

Театр веселий під оборогом
Скінчився швидко, як милий сон,
Життя чекає нас за порогом,
Ніхто не знає: з добром, чи злом.

сольо: То ж ще в останнє руку подайте

І поцілунок прийміть від нас,

І — на все добре! Не забувайте!

І допобачення — на другий раз!

ДИРЕКТОР:

Ми добру вам даємо нині раду:

В житті, як в ревії — поведінка одна,

Хоч може роль не знаєте до ладу,

На сцену сміло йдіть й вдавайте дурака!

А як фінал вже прийде на програму,

Оркестр заграє свій останній тон,

Зійдіть з життя, мов кінь той на параді,

Із гордо догори піднесеним хвостом!

ВСІ: *(співають)*

Театр веселий під оборогом... і т. д.

ЗАСЛОНА

ПРОЛОГ ДО РОЗМАЙТКИ «РАЗ КОЗИ СМЕРТЬ»

Всі глени ансамблю виходять на сцену під музику, одне за одним, з правого і лівого виходу. Зустрігаються посередині, творять пари і балетним кроком підходять до авансцени. Останнім виходить заповідяк конферансьє.

КОНФЕР.:

Добрий вечір, пані і панове!
Ні, не бійтесь! Ніякі промови,
Ніяких привітів, ні збірок, ні драч!
Нехай не збирається вам тут на плач!
Бо ми проголошум добру засаду,
На кожду турботу лікарство й пораду:

Молодий чи старий,
А чи панна чи пан,
Мрійник, вчений, крамар,
Чи звичайний скупар,
Що доляри складаєш на конті,
Подивись довкруги!
Усміхнися — ги-ги!

Ах, як весело жити в Торонті!

(майже з плазем)

Ах, як весело жити в Торонті!

(тут вставити назву того міста, де відбувається розмайтка)

Чи у серці твоім
Кров бурлить, як вино,
Чи із щастя вершин
Ти летиш вже на дно,
Ще й не маєш ні цента на конті,
Подивись довкруги!

Усміхнися — ги-ги!

Ах, як весело жити в.....!

(майже з плазем)

Ах, як весело жити в.....!

Як їдеш до праці — на газ не тисни!

Як любиш дівчину — тисни, не тисни,

Всеодно у пропасть злетиш шкереберть!

Хоч круть, хоч верть,

Раз козі смерть!

УСІ:

Хоч круть, хоч верть,

Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

КОНФЕР.:

Любов і кохання — окраса життя,

Коханий! Кохана! — найкращі слова!

Юне серце жагою наповнене вщерть,

Хоч круть, хоч верть,

Раз козі смерть!

УСІ:

Хоч круть, хоч верть,

Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

КОНФЕР.:

В політиці маєм нову тепер моду,

Всі лізуть у воду, не змірявши броду,

Ось-ось вже почнеться атомний концерт,

Хоч круть, хоч верть,

Раз козі смерть!

УСІ:

Хоч круть, хоч верть,

Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

КОНФЕР.:

Та страхи на ляхи! Ми сміймося з того!

Сміятися добре, сміятись здорово!

Ми сміхом наповнимо світ весь ущерть!

Хоч круть, хоч верть,

Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

Прошу всіх на залі співати:
Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

ФІНАЛ ДО РОЗМАІТКИ «РАЗ КОЗІ СМЕРТЬ»

Члени ансамблю виходять на авансцену поперзі від статистів до головних виконавців. Останній входить конферансьє.

КОНФЕР.:

Пані і панове!
Скінчилася наша естрадна програма,
Прогули акорди, прозвеніла гама
Настроїв і звуків,
Пройшла панорама
Почуттів, мелодій,
Дотепности блиски,
Сміху срібні бризки,
Танцю піруети,
Похвал епігети,
І посмак гірчичний їдкої сатири.
Скінчилась програма,
Впав у воду камінь.
Крапка.
Риска.
Аміль.

Впав у воду камінь...
А чи в ваших душах
Зворушилось плесо?
Чи він там залишив кружало по собі?
Хоч один на сполин усміх незлобивий,
Настрій пустотливий?
Чи занув у серці
До болю трагічний
Докір політичний?

Чи там ще брикас,
Щоб його не стерти,
Мотив очайдушний — козячої смерти?
Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть!

УСІ:

Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

КОНФЕР.:

В нас партій до чорта і фронтів до дідька,
А разом до купи чешем дідька з-рідка,
Хто хоче й не хоче, нас гладить під шерсть,
Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть!

УСІ:

Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

КОНФЕР.:

Плекасмо ревно традиції силу:
В дискусії орчик, в газетах кадило.
Хто з нами не згідний — того зараз геть!
Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть!

УСІ:

Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

КОНФЕР.:

Селепко є вічний, чи то він магістер,
Чи то він звичайний собі лише містер,
Бо в світі усе іде шкереберть!
Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть!

УСІ:

Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

КОНФЕР.:

З тим словом бувайте всі панство здорові,
Пани брильянтові і дами мінкові,
А нам вибачайте за скромний концерт!
Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть!

УСІ:

Хоч круть, хоч верть,
Раз козі смерть! Ме-ке-ке!

МОНОЛОГИ І ДІЯЛОГИ
ПРОМОВА ПОСАДНИКА МІСТА
(Монолог)

Ледіз енд джентелмен! (*шукає по кишенях за картошкою з написаною промовою*) Достойні ледіз енд джентелмен! (*перебирає в картожках*) Дзет'с райт! Мені дуже приємно, що я маю честь промовляти сьогодні на вашій академії. Моїй жінці Сарі це також дуже приємно, і вона казала вас перепросити, що не прийшла сюди зі мною, але вона має нестравність і мусіла залишитися вдома. Там їй близько до вошпруму. Але вона просила мене, щоб я конечно передав вам усім сердечні поздоровлення від неї і склав від неї заяву, що вона також дуже любить голубці і пироги! (*гитає з картожки*).

Ледіз енд ждентелмен! Ви святкуєте сьогодні своє велике свято незалежності, і я вас у ваших політичних аспіраціях і історичних претенсіях дуже добре розумію. Я все є за вами! Вправді я сам народився вже в Канаді (Америці), але мій тато походить з Лодзі, а мама з-під самої Варшави, моя тета походить з Бялостоку, а бабу

народилася в столиці Малопольські — у Вільвові... *(на залі неспокій. Посадник гитає далі трохи збентежено)* Ну-ну... Тому я дуже люблю ваш польський нарід і бажаю вам вигнати з вашого краю всіх ваших ворогів — москалів, німців і тих поганих українців, що забрали вам ваш польський Львів! *(серед публіки оклики обурення)* Що? Щось недобре? Але ж тут так стоїть написано! То моя Сара мені писала! Ой-йой! Чекайте-чекайте, я помилився! *(перегортає карточки)* Ой-йой! Я дуже перепрошую, то все так, як нема коло мене моєї Сари... За пів години я маю бути на святі у поляків, і я поміняв карточки з моїми промовами. Вже, вже! Все в порядку! Вже є! Ша! *(гитає з іншої карточки)*

Ледіз енд джентелмен! Ви святкуєте нині своє велике свято незалежності. Я вас дуже добре розумію. Я розумію ваші політичні аспірації і історичні кривди і я все за вами! Бо вправді я народився вже в Канаді (Америці), але мій тато походить з самої Коломиї... Знаєте Коломию, що? А моя мама мала в Бучачі склеп з мідло, повідло і інші делікатеси! Тому я дуже люблю український нарід і бажаю вам вигнати з вашого краю всіх ваших ворогів — москалів, мадярів і тих поганих поляків, що хочуть відібрати вам ваш український Львів. І ще одно: *(промовляє, не гитаючи)* Я і моя Сара завжди будемо вас підпирати, але ви також не забувайте за нас, і, як будуть на другий рік вибори на посадника нашого міста, то голосуйте за мене, щоб я міг вас ще більше підпирати всюди і говорити до вас такі промови як нині! А тепер скажу вам ще на кінець по вашому: Да здравствует... *(не може пригадати)* да здравствует... незалежная Гунгарія! Тенк ю!

ІНТЕРВ'Ю З БИЗНЕСМЕНОМ

(Діалог)

КОНФЕР.: Милі пані і поважані панове! Кажуть, що розум — це добра річ, тільки треба його мати! З мого досвіду я нічого вам про це сказати не можу... так би мовити... з технічних причин, але для цього ми попросили сюди одного нашого видатного бізнесмена і я дозволю собі поставити йому кілька запитань в тому напрямку. *(входить перед заслону Джон Мек Оген)* А ось і він. Дозвольте панство, що представлю вам: наш відомий бізнесмен Джон Мек Оген, а по нашому Іван Макогін. Я хочу поставити вам кілька запитань, пане МекОгене. Ми всі тут цікаві, як ви дійшли тут у Канаді (Америці) до такого великого мастку? Ви хіба мусіли привезти долари з Європи?

МАКОГІН: О, ні! Я приїхав сюди з голими руками! Я привіз сюди тільки мій розум!

КОНФЕР.: О, то ви справді почали з нічого! А скажіть: чи розум є потрібний українському бізнесменові в Канаді (Америці)?

МАКОГІН: Ге-ге-ге... Пізнати, пане, що ви його не маєте, коли таке питаєте. Шур, що потрібний. Де би я нині був, якби я розуму не мав?

КОНФЕР.: Кажуть, що ви маєте великий масток. Як ви дійшли до нього?

МАКОГІН: Сі... щоби дійти до такого мастку, як я маю, то ви не годни інакше, лише мусити юзувати свій розум... Я, наприклад, виграв свої перші сто тисяч на лотерії...

КОНФЕР.: На лотерії? А нащо вам було для лотерії розуму?

МАКОГІН: Файно не! Для лотерії також треба мати розум. Я вам скажу: Я мав сон, приснилася мені лічба дев'ять, а потому лічба шість. То я додав

шість до дев'ять, вийшло мені вісімнадцять і я поставив вісімнадцятку на лотерію. І виграв! А ви кажете, що до бізнесу не треба розуму. О!

КОНФЕР.: А потім?

МАКОГІН: Потім, то вже байка! Як вже маєте сто тисяч, то гроші вже самі до кишені пхаються. Я маю тепер побожний бізнес...

КОНФЕР.: Побожний бізнес? Який?

МАКОГІН: Готель.

КОНФЕР.: При чому тут побожність?

МАКОГІН: Бо мій готель є близько церкви і кожний, хто виходить з мого готелю, обов'язково б'є перед церквою поклони.

КОНФЕР.: Чи маєте може на оці ще який інший бізнес?

МАКОГІН: О, так. Хочу стати великим імпортером. Буду спроваджувати з України агрус.

КОНФЕР.: Агрус? Що ви з ним будете тут робити?

МАКОГІН: Буду його голити і продавати за виноград.

КОНФЕР.: Ще одно, пане Макогін, хочу вас запитати. Ви знаєте, я бідний актор, а хотів би також стати багатим. Що ви порадили б мені! Що я маю робити, щоб стати багатим?

МАКОГІН: Шур, що я вам пораджу... Продайте свій годинник на руку, а купіть собі будильник! Сі? Решта вже сама прийде! Ну, а тепер будьте здорові, бо не маю часу. Десь тут на залі я бачив того варята, що збирає гроші на патріархат. Мушу втікати до дому, щоб мене не прискринив!

ІНТЕРВ'Ю З СЕЛЕПКОМ ЛАВОЧКОЮ

(Діялог)

КОНФЕР.: Шановні пані і панове! Ми запросили сьогодні сюди на інтерв'ю відомого дивізійного і національного героя, пана Селепка Лавочку. Усі

напевно знаєте, що так як Усууси у першій світовій війні мали свого легендарного філософа вояцького гумору — сотника Цяпку, так наша перша дивізія Української Національної Армії у другій світовій війні створила тип дотепного вояка-філософа — Селепка Лавочку. Колишній дивізійник Селепко Лавочка є тепер паном Селепком Лавочкою, є канадським (американським чи яким іншим) громадянином, мешкає інкогніто в... (назва міста, де відбувається розмаїтка) і бере визначну участь в українській політиці та громадському житті.

(Входить військовим кроком, підспівуючи у маршовому такті мелодію пісні «При каноні стояв», Селепко Лавочка)

СЕЛЕПКО: Слава дивізійникам!

КОНФЕР.: Героям слава! Пане Селепку! Дозвольте мені в імені нас усіх тут приєднаних привітати вас як національного героя і визначного громадянина. Нам усім дуже приємно, що ви ласкаво явилися тут перед нами і погодилися на публічне інтерв'ю з вами.

СЕЛЕПКО: Дзет'с райт!

КОНФЕР.: Але заки почну вас про дещо питати, я хотів би знати, як маю вас титулувати?

СЕЛЕПКО: А як вас?

КОНФЕР.: *(збетежений)* Мене?.. Та я живу якимось так... без титулу.

СЕЛЕПКО: Без титулу? Знаєте що, щоб вам не було кривди, я позичу вам пів свого титулу: ви кличте мене «пане Лавочка», а я буду кликати вас «пане Селепку». Згода?

КОНФЕР.: Добре, пане Лавочка, але ані Селепко ані Лавочка не є ніякий титул. Титул це магістер, інженер, професор...

СЕЛЕПКО: Ну, то я є магістер.

КОНФЕР.: Магістер? А хто вас зробив магістром?

СЕЛЕПКО: Наш посадник. Від коли я маю джаб в магістраті — відтоді я є магістер. А відколи я здав шоферський іспит, відтоді я є також інженер.

КОНФЕР.: А який вас під хрестив, пане Селепку Лавочка?

СЕЛЕПКО: Мене хрестили два попи. Один католицький, а другий православний. Католицький, що називався Юрій Тис Крохмалюк, написав книжку про мене і охрестив мене «Селепко», а православний, що називався Борис Олександрів і також написав про мене книжку, охрестив мене «Лавочка».

КОНФЕР.: Скажіть нам, будь-ласка, пане Лавочка, чи ваша мама дуже плакала, як ви йшли до дивізії?

СЕЛЕПКО: Зовсім ні. Вона тільки дуже наказувала мені, щоб я завжди вставав рано, так щоб там на мене не чекали довго зі сніданком.

КОНФЕР.: А чи було вам приємно при війську?

СЕЛЕПКО: Якщо відкинути все неприємне, то було приємно.

КОНФЕР.: Чи ви на своєму геройському шляху зустріли дівчину, яка вам подобалася?

СЕЛЕПКО: Зустрів, але не на шляху, а в парку. Сам до сьогодні не знаю, як я її зачепив. Але я відразу сказав їй, що люблю її і кохаю.

КОНФЕР.: І що даліше?

СЕЛЕПКО: Ще й пів години не минуло, а вона каже до мене лагідно: «Ви, пане Селепку, цілком як дитина, до всього, що вам подобається, ви зараз доторкаєтеся руками...»

КОНФЕР.: А чи ви були коли при війську хворі?

СЕЛЕПКО: Так, одного разу я прийшов до лікаря. Що тобі бракує — питає лікар. — Болить мене плу-

нок — відповідаю. А він до мене з криком: То ти, дурню, не знаєш, що плунок має лише шаржа від пана поручника вгору, а ти маєш лише звичайний живіт?

КОНФЕР.: А чи дослужилися ви якогось військового ступня на вашім героїським шляху.

СЕЛЕПКО: Мав стати підстаршиною.

КОНФЕР.: Напевно за Броди.

СЕЛЕПКО: Та де там за Броди — за гуску.

КОНФЕР.: А чи були ви коли в ситуації або, або?

СЕЛЕПКО: Розуміється, що був.

КОНФЕР.: І що ви зробили?

СЕЛЕПКО: Вибрав те друге або.

КОНФЕР.: Тобто котре?

СЕЛЕПКО: Змінив підштанці.

КОНФЕР.: Яка ваша думка про теперішню політичну ситуацію?

СЕЛЕПКО: Ніяка.

КОНФЕР.: Якто? В сьогоднішніх часах ви, як магистер і інженер, повинні бути познайомлені з усіма політичними питаннями.

СЕЛЕПКО: З питаннями то я є познайомлений, але з відповідями ні!

КОНФЕР.: Ще одне питання, пане Лавочко, чи ви жонаті?

СЕЛЕПКО: Я? Ні. Я не жонатий. Жонаті люди дуже смішні. Кожний жонатий чоловік то так, як надутий бальон... з якого поволі виходить повітря.

КОНФЕР.: То шкода, пане Лавочко, що ви нежонаті. Ви могли б сказати нам дещо цікавого про жінок.

СЕЛЕПКО: Про жінок я знаю лише те, що як вулицею йде жінка, то я зараз пізнаю по будові, що це жінка, а не чоловік. Ми мужчини, збудовані пласко і не знати що до чого. А жінки збудовані... бальконічно. В них відразу видно, що з-заду вони

збудовані для сидження, а зпереду для почувань...
А позатим, жінка це одна велика загадка. Хто її розгадає, той лишається нежонатий на ціле життя! Тра-та-та-та-та... тра-та-та-та-та (*виходить військовим кроком*)

СЕЛЕПКО ЛАВОЧКА І САЛИВОН ГЛЕК
(Діялог)

Селепко Лавочка у джинсах і ковбойському капелюсі входить воляцьким кроком на сцену, підспівуючи маршову мелодію пісні «При каноні стояв...» Стає на фронті сцени, розглядається.

СЕЛЕПКО: Скільки разів співаю цю пісню, то завжди збирає мене охота... втікати! Але прошу мене зле не розуміти. Я є національний герой, дивізійник Селепко Лавочка, і мені хочеться втікати лише тому, що я не взяв з собою своєї канони! Поправді сказати, то я в цьому ковбойському капелюсі і в цих вузьких портках почуваюся дуже непристойно тут на сцені. Але яким ви мене запросили, таким мене маєте. Я тепер фермерую на Вестах, і це такий мій мундір. Нема ради! Зо мною приїхав ще сюди мій добрий знайомий з Вінніпегу, називається Саливон Глек. (*з-за лаштунків виходить Саливон і слухає*) Але скажу вам в секреті, що відколи у Вінніпезі посвятили пам'ятник Тарасові Шевченкові, то той Саливон Глек ще досі не витверезів.

САЛИВОН: І чи не сором вам і чи не гріх оце вам, пане Селепку, свого брата наддніпрянця, Саливона Глека скитальця, східного східняка сіроманця перед цією українською соборною, елітарно-бізнесовою публікою очорнювати-знеславляти та п'яницею безпросвітним називати? Ви ж знаєте, що я ніколи не п'ю більше як одну чарку!

Але горілка має те до себе, що як випеш одну чарку, то відразу стаєш іншою людиною. А та інша людина також хоче випити одну чарку і знову зараз стає іншою людиною. А та знову інша людина і собі випиває одну чарку і стає ще іншою людиною... і так далі, і так далі.

СЕЛЕПКО: Залишіть свою філософію, пане Саливоне, а краще скажіть мені, про що ми тут цим усім людям будемо байтлювати. Адже, як ми йшли сюди на сцену, то ми оба вихилили по чарці і стали зовсім іншими людьми! То ми вже не знаємо, що ті наші два попередники мали тут говорити!

САЛИВОН: Я вам скажу, пане Селепку. Як не знаємо про що говорити, то говорім про політику, бо це найлегше! Що ви скажете, те я заперечу, і всі будуть думати, що ми приїхали просто і 2-ого конгресу СКВУ.

СЕЛЕПКО: Добре, пане Саливоне, але пам'ятайте, що накінець я буду говорити про збірку на Визвольний Фонд, то ви мені тоді не заперечуйте!

САЛИВОН: За кого ви мене маєте, пане Селепку? Адже мусить колись прийти час і на консолідацію або, як тепер кажуть — на концентрацію!

СЕЛЕПКО: Слушно є, пане Саливоне!

САЛИВОН: А скажіть мені пане Селепку, що то буде, як СКВУ перенесеться до Канади (Америки, Європи, Австралії)?

СЕЛЕПКО: Нічого не буде! Збудуємо їм велику стодолу...

САЛИВОН: Ніби, кажете, парламент?

СЕЛЕПКО: Ні, таки звичайну нашу стодолу!

САЛИВОН: А чому стодолу?

СЕЛЕПКО: Бо наш русин лише за стодолою знає напевно, чого він хоче!

САЛИВОН: Я вам не перечу, пане Селепку, бо ви на те є високий політик, щоб усе знати, але я вам скажу, що сьогодні й найвищі політики нічого не знають. Ану запитайте котрого нашого найвищого політика, коли врешті буде та самостійна Україна, чи він знає!

СЕЛЕПКО: А нащо вам це знати?

САЛИВОН: Якто нащо? Щоб можна було родину з України до Канади (Америци і т. д.) спровадити!

СЕЛЕПКО: Ну, як ви такі мудрі, то скажіть ви мені, чому українці в Америці так обстоюють за президентом Ніксоном?

САЛИВОН: Ясно! Тому, що кожний бачить себе у подібній ситуації і боїться, щоб не зробили йому імпічмент!

СЕЛЕПКО: Пане Саливоне! Я бачу, що ви є великий песиміст! А це небезпечно, бо в Америці песимісти ідуть до крейзі-гавзу!

САЛИВОН: А куди йдуть оптимісти?

СЕЛЕПКО: Оптимісти записуються до Народного Союзу! Вони вірять, що навіть на власній смерті можна зробити добрий бізнес!

САЛИВОН: А я таки великий оптиміст! Я навіть вірю, що мене жінка не зраджує!

СЕЛЕПКО: А ви жінку зраджуєте?

САЛИВОН: Ну, знаєте, з тим зраджуванням жінки то є така проблема: молодий чоловік хотів би не зраджувати жінку, але не може, а старий чоловік хотів би зраджувати — але теж не може.

СЕЛЕПКО: Це правду ви сказали цим разом, пане Саливоне! Кожний чоловік час до часу має слупність. Навіть годинник, що не ходить, то два рази на добу є точний!

САЛИВОН: А ви, пане Селепку, ще не жонаті?

СЕЛЕПКО: Ні. Я люблю одного ранку ставати з одного боку ліжка, а другого ранку з другого боку ліжка. Тому не женюся!

САЛИВОН: Пане Селепку, я бачу, що ви дуже надаєтеся до цього театру. Тут чим більшу скажете дурницю, тим більше люди сміються!

СЕЛЕПКО: Та коли ж директор театру не хоче дати мені ніякої комічної ролі, а каже мені грати самі трагічні ролі: каже мені трагати на сцену всякі столи, крісла і інші фортепіяни. Каже що в театрі я не можу грати ролі дурня, бо до того, щоб грати ролю дурня, треба мати розум в голові! *(маршує на місці, співаючи маршову мелодію «При каноні стояв»)*

САЛИВОН: Гей, гей, пане Селепку, а ви куди так розігналися? Куди вас вже чортяка несе?

СЕЛЕПКО: Нікуди мене чортяка не несе! Я це маю ще з дивізії! Я люблю тримати крок!

САЛИВОН: З ким же ви тримаєте крок? Адже з вами ніхто не йде!

СЕЛЕПКО: Я тримаю крок сам з собою! Щоб ви знали: найтрудніше тримати крок з самим собою! Це філософія національного героя Селепка Лавочки! *(відспівуючи, гострим кроком виходить)*

ЗАСЛОНА

ЗРАЗКИ КОНФЕРАНСІВ

Після прологу або, взагалі, на початку програми

Дозвольте, дорогі пані і панове, що ще раз привітаю вас на нашій «розмаїтці»... *(назва)*. Що це «розмаїтка»? — напевно запитас мене не один з вас. «Естрадною розмаїткою ми назвали те саме, що галичани називають звичайно «ревія», наддніпрянці «рев'ю» або «дивертисмент», французи «ревю», англійці «ревю» або

«вєрасті шов» і т. д., і т. д. Коли я думав, як схарактеризувати вам сьгоднішню нашу розмаїтку... (*назва*), то я пригадав собі нашу дитячу пісеньку, яку ви, напевно, всі знаєте: «Кра-кра ворона, дітям каші варила, на порозі студила. Тому дала, тому дала, тому головку скрутила, сама сіла на пеньчок — фу-уррр, полетіла». Таке і з нашою розмаїткою: декому, може, щось дасть, декому головку скрутить, а що каші наварить — то більше як певне!

Перед вокальною точкою

Шановні пані і панове! Вже старий грецький винахідник Плятон, той, що то винайшов плятонічну любов, сказав, що музика і ритм находять дороги до найтаємніших місць людської душі. А німецький письменник Грільпарцер висловив цю саму думку такими поетичними словами: «На золотих крилах звуків несеться звитяжна любов». Немає сумніву, прошу панства, що музика помагає об'єднувати не тільки звуки, але і серця в гармонійний подружний дует. Питаю, наприклад, недавно колегу (можна назвати співака або кого іншого): «Чи ти граєш на якому інструменті?», а він відповідає: «Так, граю другу скрипку дома». Кожне подружжя, прошу панства, є таким своєрідним музичним дуєтом, де жінка грає першу, а чоловік другу скрипку. Але буває також, що жінка грає партію фортепіана, для якого, до речі хтось з українських мовознавців запропонував дуже оригінальну українську назву «ударяк».

Одного разу жінка заскаржила свого чоловіка до суду за те, що він підбив їй око. Суддя питає її в суді: — Як це можливо, щоб такий каліка, як цей валл чоловік, міг підбити вам око? — Так, пане суддя — відповідає йому жінка — але він, заки підбив мені око, ще не був такий каліка.

Це й був саме випадок, коли жінка грає в супружому дуєті партію фортепіана, чи пак ударяка.

Одним словом, мусимо сконстатувати, дороге панство, що без огляду на наслідки, більше як половина всієї музики на світі — це любовні пісні, а друга половина це зовсім природно — колискові. У наступній точці нашої програми почувете панство... *(назвати пісні і виконавців ги виконавця)*

Перед виступом солістки

Пані... *(прізвище солістки)* панство всі, здається, добре знаєте. Вона страшенно ніжна і чутлива жінка і, розуміється, нічого спільного з подружним «ударяком» не має. Вона ніколи нікого не вдарила б! Вона навіть, як варить обід, то ніколи не може бити... сметани. За неї мусить це робити її чоловік. Ну а про тріпання килимів, то навіть мови нема! А сльози течуть їй як тільки зачне стягати шкіру з бідної цибулі. Страшенно ніжна і чутлива жінка! Вона також дуже добра і дбайлива мати. Коли її синок іде спати, то вона завжди каже йому: «Юрчику, будь спокійний! Як тільки щось схочеш, то клич маму, а тато зараз прийде!

Перед виступом соліста

Пані і панове! Увага! Головно пані! В наступній точці нашої програми виступить соліст-баритон *(тенор)*... *(ім'я і прізвище)*. Пан... був недавно на гостинних виступах в Америці *(ги в іншій країні)*. Одна пані з Філядельфії, уроджена американка, яка не вмів вже так дуже добре говорити по-українському, прийшла до нього по його виступі, дуже йому гратулювала і сказала потім: Пане... ви мені виглядаєте на такого доброго чоловіка, що вас можна до рана прикладати... Не знаю, прошу панства, як там було з тим прикладанням

до рана, але пан... повернувся з Америки дуже підбадьорений і в знаменитій співацькій формі. Він виконав в наступній точці...

Перед виступом солістки

...Недавно у запалі свого захоплення нашою солісткою... я сказав до неї: «Панно (пані)..., я читаю ваші думки, як відкриту книгу!..» А вона відповіла мені: «Це дуже гарно, що ви, пане..., читаєте мої думки як відкриту книгу, але прошу: не брукайте сторінок тієї книги своїми пальцями!»

Одна співачка запитала раз свого чоловіка: «Слухай, Івасю, чому, як я починаю співати, ти зараз йдеш до вікна і стаєш так, щоб усі з вулиці тебе бачили?» На це чоловік відповів: «Стаю у вікні, моя кохана, щоб люди на вулиці не думали, що я тебе б'ю!» Але не думайте панство, що це була наша симпатична..., яка тепер виступить із своїм сольоспівом. Між її співом і співом соловейка є лише та різниця, що соловейко, як співає, то заплющує очі, а вона не заплющує!

Після виступу солістки

Чи не правду я казав, дорогі пані і панове, що наша співачка... співає як соловейко, тільки що очей не заплющує? При тому вона робить кольосальні поступки в співі: давніше, коли вона співала вдома, то голос її було чути тільки на два-три сусідні дома, а тепер то вже з другого б'юку люди прибігають скаржитися.

Перед вокальним квітетом

Шановні і дорогі гості! Найвеселіша і найкраща точка нашої програми, на жаль, вже пройшла, тобто перерва вже скінчилася. Тепер послухайте, панство, квітет у складі... Вони виконають...

Застерігаюся, що назва «квартет» не походить від слова кварта! Борони Боже! Це зовсім інша пара старих калюшів! А щодо композиторів, то в нас також є свій композитор, ним є керівник нашого квартету... Він скомпонував багато пісень, а недавно написав навіть оперу. Він віддав її одному музичному рецензентові для рецензії, а за кілька днів прийшов до того рецензента і питається, «ну, як вам подобається моя опера?» «О, прекрасна», каже рецензент, «лише... лише там в останньому акті є одна ваша власна арія, і я боюся, що вона провалить цілу оперу!» Наш пан... крім того, що komponує, має ще також дуже гарного пса, але назвав його дуже погано — «Лайдак». Колись-тут я питаюся його: «Слухай, чому ти назвав свого пса таким поганим словом «лайдак»? На те він відповів мені: «Ти не уявляєш собі, брате, скільки через цю назву мого пса я маю потіхи! Як тільки закличу його на вулиці: «Лайдак!», відразу кільканадцять осіб оглядається».

Перед виступом молодого рецитатора

Тепер, дороге панство, виступить наш молодий талановитий рецитатор (рецитаторка)... Він дуже здібний хлопець. Він мав ледве півтора рочку, як перший раз сказав «тя-тя». Я навіть був при тому і можу це посвідчити. Його татусь і мамуся пішли з ним одного разу до зоологічного городу, і я пішов з ними. Ми оглядали різних звірів, левів, тигрів, слонів, аж прийшли до клітки, в якій була велика мавпа. Наш (ім'я), як побачив цю мавпу, нагло заплескав у долоні і крикнув радісно, перший раз у своєму житті: Тятя! Тятя! Геніяльна дитина, правда?

А одного разу наш Івась, він мав уже тоді чотири рочки і ходив до садочка, прибіг до мамусі і каже: — Мамусю, я порахував усі мухи, що є в нашій їдальні!

Їх є сім! — Сім? — здивувалася мамуся. — То ти вмієш уже рахувати до сім? — Так, мамусю! Я навіть знаю, що три з тих мух є дівчатка, а чотири — хлопчики! — Як же ти це пізнав? — ще більше здивувалася його мамуся. — А так, мамусю, — каже наш Івась, бо три з тих мух увесь час сидять на дзеркалі, то є дівчатка, а чотири сидять на пляшці з горілкою. Це напевно — хлопчики!

А ось недавно, наш Івась мав добрий гумор і почав збиткувати в хаті. — Івасю! Та не збиткуй, будь чемний! — крикнула на нього мамуся. — Ти вже великий хлопець, ти вже мужчина! — Я не є ніякий мужчина! — відгризся наш Івась. — Якто ти не є мужчина? — обурилася мамуся. — А що ти є? — Бо серед українців нема мужчин! — поважно сказав Івась. — Наша пані професорка на курсах українознавства сказала нам недавно на лекції, що єдиним мужчиною серед українців була Леся Українка!

Про наступну "точку"

Шановні пані і панове! Наступна точка нашої програми... *(погинає шукати по кишенях)* наступна точка нашої програми... наступна точка... Ой, панство, біда! *(шукає далі)* Біда та й годі! Точка мені загубилася. Точка, точка... *(вивертає кишені)* Нема і годі! Нема точки! А знаю напевно, що була. Але це, знаєте, таке маленьке, дрібненьке, поклав десь у кишеню і... і загубилася. А тут треба заповісти точку, гей!

ДИРЕКТОР: *(розхиллює завісу)* Чого ж ти не заповідаш? Заповідай!

КОНФЕР.: Та... та коли нема... загубилася!

ДИРЕКТОР: Що загубилося?

КОНФЕР.: Та... точка, точка загубилася!

ДИРЕКТОР: Ах, і дурний же ти!.. Чи ж ти не знаєш, що точка тепер по-українському називається не точка, а крапка?

КОНФЕР.: О, крапка! Тому я й не можу знайти точки! Шановне панство, в наступній крапці нашої програми панство побачите нашу балетну пару... (зв інший виступ)

Про оркестру

Здається, всі ви, пані і панове, погодитесь зі мною, що ця зала зовсім не надається на нашу ревію. Усі ви певно завважили, що тут нема добрих місць: всюди, де б ви не сиділи, чути нашу оркестру! Але зате ця зала дуже добра з того огляду, що тут нема вентиляції і кожний може почувати себе, як у себе дома.

Щодо нашої оркестри, то мушу сказати, що наша оркестра дуже оригінальна. Чи чули ви коли такі оригінальні звуки, як ті, що їх продукує наша оркестра? Щодо мене, то я тільки один раз у житті чув подібні звуки. Це було тоді, коли зударилися були на вулиці два вантажні авта. Одно було навантажене порожніми баньками від молока, а друге везло свині назаріз!

Жарт жартом, прошу панства, але це треба признати, що таку ціяністку, як ми маємо в нашій оркестрі, то ледви чи яка інша оркестра має — кохана і мила пані... Вона справді грає, що так скажу, в дусі християнського милосердя. Ліва рука ніколи не знає, що чинить права.

Про "розмаїтку" і публіку

Ну, як подобається вам наша естрадна розмаїтка? Цікава, що? Вона має теж ту добру прикмету, що ніхто під час її програми не може свистати. Чому? Бо це неможливо одночасно позіхати і свистати! А ви знаєте,

хто нам сьогодні найбільше б'є браво? Не знаєте, то я вам скажу. Той пан, що сидить там при кінці залі. Він, бідака, найбільше з усіх плеще в долоні! Питаєте, чому бідака? Бо він зовсім глухий! Ціла його приємність полягає в тому, що він не чує нічого, що ми говоримо чи співаємо!

ПОДЯКА ЖЕРТВОДАВЦЯМ

Видання цього збірника п'єс для театру малих форм "Під веселим оборогом" здійснено завдяки грошовим дотаціям та пожертвам таких установ та осіб:

Ірина Малицька, Торонто	300 дол.
Українська Кредитова Спілка Торонто	200 дол.
Кредитова Спілка при церкві МВНЦ, Торонто	100 дол.
Кредитова Спілка "Союз" Торонто	50 дол.
Українська Національна Кредитова Спілка, Монреал	50 дол.
Українська Кредитова Спілка, Судбури, Онт.	25 дол.
Ярослав Лалтута, Опалова фірма "Алберта", Торонто ...	25 дол.
Українська Кредитова Спілка Півн. Вінніпегу	25 дол.
Українська Гуртівня ЮВіЕй, Торонто	25 дол.
Організація Українок Канади, Монреал	25 дол.
Організація Українок Канади, Віндзор, Онт.	25 дол.
Братство кол. Вояків 1-ої Дивізії УНА	25 дол.
Організація Українок Канади, Головна Управа, Торонто	25 дол.
Організація Українок Канади, відділ Торонто	25 дол.
Організація Українок Канади, Реджайна, Саск.	10 дол.
Роман Чолкан і Сп. посередництва і забезпечення, Торонто	10 дол.
Михайло Шафранюк, Торонто	10 дол.
По 5 дол. Леся Ковальська, В. Гриник, Торонто. І. Козаченко, Еспаноля, Онт., Ю. Ганкевич, Кергонксон, Н. Й.	

Усім жертводавцям щира подяка!

Комітет "За аматорський театр"

З М І С Т

Від видавництва	5
Слово від автора	7
Парка в парку	11
Реабілітація	19
Свшан-зілля	26
Асекурація на вершинах	39
Золота рибка	51
Я хочу — я мушу	62
Дівча воду брало	72
Що чувати?	81
Королівські шати	91

З ЧУЖОМОВНОГО РЕПЕРТУАРУ

Ох, та не люби двох!	107
Спортсменка сильних емоцій	118
Нарешті разом!	124
Зроби це для мене!	136
Фуцлі-Пуцлі	142
Жіночий Дон Хуан	149

ОФОРМЛЕННЯ ЕСТРАДНОЇ РОЗМАЙТКИ

Вступ	177
Пролог і фінал до розмаїтки "Під веселим оборогом"	179
Пролог і фінал до розмаїтки "Раз козі смерть"	185
Монологи і діалоги	189
Зразки конференсів	199

УВАГА!

УВАГА!

Видання комітету “За аматорський театр” у Торонті:

“ЮНИЙ СКОМОРОХ”

П'ЄСИ ДЛЯ МОЛОДІ

В. Софронова Левицького

ЦІНА 6 ДОЛ.

“НОВІ МЕЛОДІЇ”

Ноти для музичного оформлення п'єс, поміщених у збірнику «Юний скоморох», композиції Миколи Фоменка і Зенона Лавришина

ЦІНА 4 ДОЛ.

“ПІД ВЕСЕЛИМ ОБОРОГОМ”

П'ЄСИ ДЛЯ ТЕАТРІВ МАЛИХ ФОРМ

В. Софронова Левицького

ЦІНА 5 ДОЛ.

“ГЕЙ, ГУК, МАТИ, ГУК”

Збірник козацьких та розвагових пісень для музичного оформлення естрадних розмаїток

ЦІНА 3 ДОЛ.

Ці видання можна набути в усіх українських книгарнях

